

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰАК» АҚ

БАСШЫЛЫҚТЫҢ 2022 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАН АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ БОЙЫНША ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛМАҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ҮШІН ЖАУАПКЕРШІЛІК ТУРАЛЫ МӘЛІМДЕМЕСІ

Төменде берілген мәлімдеме тәуелсіз аудиторлардың және басшылықтың «Қазатомөнеркәсіп» Ұлттық Атом Компаниясы» АҚ («Компания») 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша шоғырландырылмаған қаржылық есептілігі қатысты жауапкершілігін шектеу мақсатында жасалды.

Компания басшылығы 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның шоғырландырылмаған қаржылық ахуалы, сонымен қатар оның қызметінің нәтижелері, көрсетілген күнге аяқталған жылдың ішіндегі ақша қаражатының қозғалысы және капиталдағы өзгерістер Халықаралық қаржылық есептілік стандартына (ХҚЕС) сәйкес шынайы көрсетілген Компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша шоғырландырылмаған қаржылық есептілігіне дайындау үшін жауап береді.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық:

- есепке алу саясатының қағидаттарын дұрыс таңдау және қолдану;
- ақпаратты, соның ішінде есепке алу саясаты туралы ақпаратты осындай ақпараттың орындылығын, шынайылығын, салыстырмалылығын және түсініктілігін қамтамасыз ететін нышанда ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау пайдаланушылардың есептілікті, қандай да бір мәмілелердің, сонымен қатар өзге де оқиғалардың немесе шарттардың Компанияның Шоғырландырылмаған қаржылық ахуалына және қызметтің шоғырландырылмаған қаржылық нәтижелеріне ететін әсерін түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда, қосымша ақпаратты ашып көрсету; және
- Компанияның келешек көз жетерлік уақыттарда қызметті жалғастыруға қабілеттілігін бағалау үшін жауапкершілікте болады.

Басшылық сонымен қатар келесі іс-шараларға жауапты:

- Компанияның барлық кәсіпорындарында тиімді және сенімді ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, енгізу және қолдау;
- есепке алуды Компанияның мәмілелерін ашып көрсетуге және түсіндіруге, сонымен қатар Компанияның шоғырландырылмаған қаржылық ахуалы туралы жеткілікті түрде дәл ақпаратты кез келген күн бойынша ұсынуға және шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нышанда жүргізу;
- бухгалтерлік есепті Қазақстан Республикасының заңнамасына және бухгалтерлік есеп стандарттарына сәйкес жүргізу;
- Компания активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық орынды ықтимал шараларды қабылдау; және
- қаржылық және өзге теріс пайдаланушылық фактілерін болдырмау және айқындау.

Компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша шоғырландырылмаған қаржылық есептілігін басшылық 2023 жылғы 16 наурызда бекітті.

БЕКЕТАЕВ Р.Б.
ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ ҚАРЖЫ ЖӨНІНДЕГІ
БАС ДИРЕКТОР

ЖАҚЫПБЕКОВА С.Ж.
БАС БУХГАЛТЕР

**«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы»
акционерлік қоғамы**

**2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған
жеке қаржылық есептілік
және тәуелсіз аудитордың аудиторлық қорытындысы**

Мазмұны

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ҚОРЫТЫНДЫСЫ

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы жеке есеп	1
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп	2-3
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есеп	4
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп	5

ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1	Компания және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер	6
2	Компания өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта	6
3	Есеп саясатының негізгі ережелері	8
4	Есеп саясатын қолданудағы маңызды есептік бағалаулар мен кәсіби пайымдар	26
5	Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану	28
6	Жаңа есеп ережелері	29
7	Байланысты тараптармен есеп айырысу және операциялар	30
8	Түсім	31
9	Өткізудің өзіндік құны	31
10	Сату бойынша шығыстар	32
11	Жалпы және әкімшілік шығыстар	32
12	Қаржылық емес активтерді қалпына келтіру /(құнсызданудан болған залалдар)	32
13	Басқа кірістер	33
14	Бағамдық айырмашылық бойынша басқа шығындар мен таза пайда	33
15	Қызметкерлердің еңбегіне ақы төлеу	33
16	Қаржылық кірістер мен шығыстар	34
17	Табыс салығы бойынша шығыстар	34
18	Материалдық емес активтер	36
19	Негізгі құралдар	37
20	Өндіріске дайындау бойынша шығындар	38
21	Жер қойнауын пайдалану құқығы	39
22	Барлау және бағалау активтері	39
23	Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	40
24	Қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялар	42
25	Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	43
26	Дебиторлық берешек	43
27	Өзге қаржы активтері	44
28	Басқа қаржылық емес активтер	45
29	Қорлар	46
30	Ақша қаражаты және олардың баламалары	46
31	Капитал	46
32	Кредиттер және қарыздар	47
33	Резервтер	48
34	Кредиторлық берешек	49
35	Басқа міндеттемелер	50
36	Шартты және шарттық міндеттемелер	51
37	Қаржылық тәуекелдерді басқару	53
38	Қаржы құралдарының әділ құны	61
39	Бағалау санаттары бойынша қаржы құралдарын ұсыну	62
40	Сегменттік ақпарат	63
41	Акцияға шаққандағы пайда және бір акцияның баланстық құны	64
42	Есепті күннен кейінгі оқиғалар	64

Тәуелсіз аудиторлардың есебі

«Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ Акционерлер және Директорлар кеңесіне:

Біздің пікіріміз

Біздің ойымызша, осы жеке қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есеп стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес келеді және «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ-ның (бұдан әрі - «Компания») 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық әл-ауқаты туралы, сонымен қатар, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша оның жеке қаржылық қызметінің нәтижелері мен жеке ақшалай қаражатының қозғалысы туралы шынайы және дұрыс мағлұмат береді.

Біз Компанияның жеке қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, ол келесілерді қамтиды:

- 2022 жылғы 31 желтоқсанмен аяқталған жылдағы пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы жеке есеп;
- 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайы бойынша қаржылық жағдай туралы жеке есеп;
- көрсетілген күнмен аяқталған жылдағы капиталындағы өзгерістер туралы жеке есеп;
- көрсетілген күнмен аяқталған жылдағы ақша қаражатының қозғалысы туралы жеке есеп; және
- маңызды есеп саясатын және басқа да түсіндірме ақпаратты қоса алғанда, жеке қаржылық есептілікке ескертулер.

Пікір білдіру үшін негіз

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Біздің жауапкершілігіміз көрсетілген стандарттарға сәйкес берілген бұдан әрі «Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған.

Біздің ойымызша, аудит барысында алынған дәлелдемелер жеке қаржылық есептілік туралы пікір білдіруімізге жеткілікті және тиісті дәрежеде болып табылады.

Тәуелсіздік

Біз бухгалтерлердің халықаралық этикалық стандарттары Кеңесі шығарыған Кәсіби бухгалтерлердің халықаралық этикалық Кодексіне (КБХЭК кодексі) (соның ішінде Халықаралық тәуелсіздік стандарттарынна) және Қазақстан Республикасындағы жеке қаржылық есептілік есептіне қатысты этикалық нормаларына сәйкес Компаниядан тәуелсізбіз. Біз жеке қаржылық есептілік аудитіне қатысты КБХЭК кодексі және Қазақстан Республикасының этикалық талаптарына сәйкес басқа да этикалық міндеттемелерімізді орындадық.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ (ЖАЛҒАСЫ)

2-бет

Біздің аудит әдіснамасы**Қысқаша шолу****Маңыздылық**

- Компанияның жеке қаржылық есептілігі деңгейіндегі маңыздылық тұтастай алғанда: 13,000 миллион қазақстандық теңге, бұл салық салуға дейінгі пайданың шамамен 5% құрайды.

Аудиттің негізгі мәселелері

- Біз баяндамамызда негізгі мәселелер жоқ екенін анықтадық.

Аудитті жоспарлау кезінде біз маңыздылықты анықтап, жеке қаржылық есептіліктің маңызды бұрмалану тәуекелдерін бағаладық. Атап айтқанда, біз басшылықтың субъективті пайымдауларын, мысалы, маңызды бухгалтерлік бағалауларын талдадық, оған болжамдарды қолдану және олардың сипатына байланысты белгісіздік байланысты болатын болашақ оқиғаларды қарастыру кірді. Басқа аудиттердегідей, біз басшылықтың ішкі бақылау құралдарын айналып өту қаупін қарастырдық, соның ішінде алаяқтық салдарынан маңызды бұрмалану қаупін тудыратын басшылықтың объективті емес белгілерінің болуын бағаладық.

Маңыздылық

Біздің аудит көлемін анықтауға маңыздылықты қолдануымыз әсер етті. Аудит жеке қаржылық есептілікте елеулі бұрмаланулардың жоқтығына негізделген сенімділік алу үшін жасалған. Бұрмалау алаяқтық немесе қателіктер нәтижесінде пайда болуы мүмкін. Егер олар жеке немесе жиынтықта пайдаланушылардың осы жеке қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде болжауға болатын болса, олар маңызды болып саналады.

Кәсіби пайымдауымызға сүйене отырып, біз төмендегі кестеде көрсетілгендей, маңыздылық үшін, оның ішінде компанияның жеке қаржылық есептілігі деңгейінде маңыздылық үшін белгілі бір сандық шекті мәндерді орнаттық. Осы мағыналардың көмегімен және сапалық факторларды ескере отырып, біз аудиттің көлемін, сондай-ақ аудиторлық шаралардың сипатын, мерзімдерін және көлемін анықтадық және (жеке және жиынтықта алынған) бұрмаланулардың тұтастай жеке қаржылық есептілікке әсерін бағаладық.

Компанияның жеке қаржылық есептілігі деңгейіндегі маңыздылық тұтастай алғанда Біз оны қалай анықтадық

13,000 миллион теңге

Маңыздылық деңгейін анықтау үшін қолданылған базалық көрсеткіштің негіздемесі

Салық салынғанға дейінгі пайданың шамамен 5% құрайды

Біз маңыздылық деңгейін анықтау үшін негізгі көрсеткіш ретінде салық салғанға дейінгі пайданы таңдадық, себебі, біздің ойымызша, бұл көрсеткішті қаржылық есептілікті пайдаланушылары компанияның қызметін бағалау үшін қарастырады, сонымен қатар жалпыға бірдей танылған көрсеткіш болып табылады. Біз маңыздылықты 5% деңгейінде белгіледік. Бұл біздің ойымызша, осы саладағы пайдаға бағытталған компаниялар үшін қолданылатын сандық мәнділік шегіне сәйкес келеді.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ (ЖАЛҒАСЫ)

3-бет

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – бұл, біздің кәсіби пайымдауымызға сәйкес, ағымдағы кезеңдегі жеке қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды болып табылатын мәселелер. Бұл мәселелер тұтастай алғанда жеке қаржылық есептілік аудиті аясында және осы есеп беру туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылды және біз бұл мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз. Біз есебімізде аудиттің негізгі мәселелері жоқ екенін анықтадық.

Өзге ақпарат

Өзге ақпарат үшін басшылық жауапты болып табылады. Өзге ақпарат осы аудиторлық есебіннің күнінен кейін бізге берілуі күтіледі және жылдық есепті қамтиды (бірақ жеке қаржылық есептілікті және осы есеп туралы біздің аудиторлық есебімізды қамтымайды).

Жеке қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз өзге ақпаратқа қолданылмайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір сенім білдіретін қорытынды бермейміз.

Біздің жеке қаржылық есептілік аудитін жүргізуімізге байланысты біздің міндетіміз жоғарыда көрсетілген өзге ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде, танысу және өзге ақпарат пен жеке қаржылық есептілік немесе аудит барысында алынған біздің ақпарат арасында елеулі сәйкессіздіктердің бар болуы және өзге де ақпаратта басқа да ықтимал елеулі бұрмалаулардың бар болуы туралы мәселені қарастыру болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз онда елеулі бұрмалаушылық бар деген қорытындыға келсек, мұны корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың назарына жеткізуіміз керек.

Жеке қаржылық есептілікті дайындаудағы басшылығының, және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС-қа сәйкес дайындалуы мен нақты тапсырылуына және алаяқтық іс-әрекеттің немесе қателіктердің кесірінен болатын елеулі бұрмалаушылықтар орын алмауы тиіс жеке қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілікті Компания басшылығы көтереді.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашуға және басшылық Компанияны таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниеттенген немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жол беру негізінде есептілік жасауға жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Компанияның жеке қаржылық есептілігінің дайындалуын қадағалауға жауапты болады.

Жеке қаржылық есептіліктің аудиті үшін аудитордың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз жеке қаржылық есептілікте алаяқтық немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалаулардың жоқтығына негізделген сенімділік алу және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлардың есебін шығару болып табылады. Негізделген сенімділік – бұл жоғары деңгейдегі кепілдікті білдіреді, бірақ ХАС-қа сәйкес жүргізілген аудит әрқашан елеулі бұрмалануларды анықтайтындығына кепілдік бермейді. Бұрмалау алаяқтық әрекеттердің немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтығында пайдаланушылардың осы жеке қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізді түрде болжауға болатын болса, маңызды болып есептеледі.

ХАС-қа сәйкес жүргізілген аудит аясында біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күдікшілікті сақтаймыз. Сонымен қатар, біз төмендегілерді орындаймыз:

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ (ЖАЛҒАСЫ)

4-бет

- қаржылық есептіліктегі алаяқтық іс-әрекет пен қателіктерден туындаған елеулі бұрмалаулардың болу қаупін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болу үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдемелерді аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау тәуекелі қателік нәтижесінде елеулі бұрмалануды анықтамау тәуекелінен жоғарырақ, себебі алаяқтық әрекеттер сөз байласуды, жалғандықты, қасақана өткізіп жіберуді, ақпаратты бұрмаланған ұсынуды немесе ішкі бақылау жүйесінен тыс іс-әрекеттерді қамтуы мүмкін;
- ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, мән-жайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесі туралы түсінік аламыз;
- қолайлылығын бағалау және басшылықпен жасалған есеп айырысу бағасының негізділігін бағалаймыз және тиісті ақпараттың ашылуын бағалаймыз;
- біз басшылықтың қызметтің үздіксіздігіне жол беруінің заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде Компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне айтарлықтай күмән тудыруы мүмкін оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты айтарлықтай белгісіздік бар ма деген қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы қорытындыға келсек, біз аудиторлық қорытындымызда жеке қаржылық есептіліктегі ақпаратты тиісті түрде ашуға назар аударуымыз, немесе, егер мұндай ақпаратты ашу тиісті емес болып табылса, біздің пікірімізді өзгертуге тиістіміз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық қорытынды жасағанға дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда, болашақ оқиғалар немесе жағдайлар компанияның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкелуі мүмкін.
- тұтастай алғанда, жеке қаржылық есептіліктің ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын, оның ішінде ақпаратты ашуды, сондай-ақ жеке қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғалардың дұрыс ұсынылуын бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертулер, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты олардың назарына жеткізе отырып, ақпараттық өзара қарым-қатынас жасаймыз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағанымыз және осы адамдарға аудитордың тәуелсіздігіне негізді түрде ықпал ететін барлық өзара қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда тиісті сақтық шаралары туралы хабардар еткеніміз туралы мәлімдемені ұсынамыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға жеткізген сұрақтардың ішінен өзекті жеке қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды болып табылатын, сондықтан аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын сұрақтарды қарастырамыз. Біз бұл мәселелерді заңмен немесе нормативтік актімен жария етуге тыйым салынған немесе өте сирек жағдайларда қандай-да бір мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы тиіс деген қорытындыға келген жағдайларды қоспағанда, біздің аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, себебі мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлауының әлеуметтік маңызды пайдасынан асып түседі деп негізді түрде болжауға болады.

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ (ЖАЛҒАСЫ)

5-бет

Нәтижелер бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық қорытындысы шығарылған тапсырманың жетекшісі – Алмаз Садықов.

«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС атынан

Price water house Coopers LLP

Бекітілді:

Дана Инкарбекова
Басқарушы директор
«ПрайсуотерхаусКуперс» ЖШС
(Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
1999 жылғы 21 қазандағы №0000005
Бас мемлекеттік лицензиясы)

Қол қойылды:

Алмаз Садықов
Аудит партнері
(Аудитордың 2019 жылғы 8 ақпандағы
№0000745 біліктілік куәлігі)

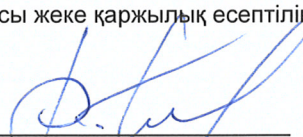
16 наурыз 2023 ж.
Алматы, Қазақстан

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Пайда немесе шығын және өзге де жиынтық кіріс туралы жеке есеп

Қазақстандық миллион теңгемен	Ескертпе	Аяқталған жыл үшін 2022 жылғы 31 желтоқсанда	Аяқталған жыл үшін 2021 жылғы 31 желтоқсан
Түсім	8	734,035	488,437
Өткізудің өзіндік құны	9	(620,297)	(431,120)
Жалпы пайда		113,738	57,317
Сату бойынша шығыстар	10	(15,733)	(9,277)
Жалпы және өкімшілік шығыстар	11	(24,814)	(15,976)
Қаржылық емес активтерді қалпына келтіру/(құнсызданудан болған залалдар), нетто	12	838	(4,965)
Қаржы активтерінің құнсыздануынан болған шығындарды қалпына келтіру, нетто		235	11
Еншілес кәсіпорындағы үлесті сатудан түскен кіріс	23	-	167,332
Бағамдық айырмашылық бойынша таза табыс	14	9,107	1,443
Өзге де кірістер	13	20,202	7,454
Өзге де шығындар	14	(3,305)	(9,485)
Қаржылық кірістер	16	171,273	62,066
Қаржылық шығыстар	16	(4,491)	(4,326)
Салық салынғанға дейінгі пайда		267,050	251,594
Табыс салығы бойынша шығыстар	17	(31,378)	(51,725)
ЖЫЛ ІШІНДЕГІ ПАЙДА		235,672	199,869
Өзге жиынтық (шығын) / кіріс <i>Кейіннен пайда немесе залал ретінде қайта жіктелмейтін баптар</i>			
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын үлестік құралдарға салынған инвестициялардан түсетін кіріс / (залал)		14	(3)
Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін сыйақылар бойынша міндеттемелерді қайта бағалау		(90)	27
Жыл ішіндегі басқа жиынтық (шығын)/кіріс		(76)	24
БІР ЖЫЛДАҒЫ БАРЛЫҚ ТАБЫСТЫҢ ЖИЫНТЫҒЫ		235,596	199,893
Меншік иелеріне жатқызылатын кезең ішіндегі пайда негізінде есептелген қарапайым акцияға базалық және таратылған пайда (акцияға теңгемен)	41	908	771

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылық 2023 жылғы 16 наурызда бекітті:

 Бекетаев Р.Б.
 Экономика және қаржы
 жөніндегі бас директор

 Жакыпбекова С. Ж.
 Бас бухгалтер

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп.

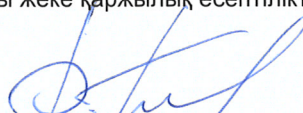
Қазақстандық миллион теңгемен	Ескертпе	2022 жылғы 31 желтоқсанда	2021 жылғы 31 желтоқсан*
АКТИВТЕР			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	19	23,855	25,211
Өндіріске дайындау бойынша шығындар	20	15,552	13,243
Жер қойнауын пайдалану құқығы	21	166,350	176,661
Барлау және бағалау активтері	22	21,605	23,245
Материалдық емес активтер	18	47,308	46,833
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	23	161,431	157,742
Қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялар	24	15,276	14,438
Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар	25	26,784	26,784
Өзге қаржы активтері	27	36,261	7,490
Өзге қаржылық емес активтер	28	13,292	16,495
		527,714	508,142
Қысқа мерзімді активтер			
Дебиторлық берешек	26	252,258	215,282
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		5,397	658
Өтелуі тиіс ҚҚС		56,832	41,798
Қорлар	29	378,565	280,806
Ақша қаражаты және олардың баламалары	30	52,339	28,372
Өзге қаржы активтері	27	22,522	53,633
Өзге қаржылық емес активтер	28	6,999	3,464
		774,912	624,013
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	24	849	1,214
		775,761	625,227
БАРЛЫҚ АКТИВТЕР		1,303,475	1,133,369

* Осы бағандағы кейбір сомалар 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы жеке қаржылық есептілікке сәйкес келмейді, өйткені олар 3-ескертпеді сипатталғандай қайта жіктеудің бөлігі болып табылады.

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жеке есеп.

Қазақстандық миллион теңгемен	Ескертпе	2022 жылғы 31 желтоқсанда	2021 жылғы 31 желтоқсан
КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	31	37,051	37,051
Резервтер		(1,526)	(1,540)
Бөлінбеген пайда		703,266	695,072
БАРЛЫҚ КАПИТАЛ		738,791	730,583
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Кредиттер және қарыздар	32	83,300	77,700
Резервтер	33	3,590	3,225
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	17	33,404	30,576
Қызметкерлерге сыйақы		411	307
Өзге міндеттемелер	35	2,355	17,512
		123,060	129,320
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Кредиттер және қарыздар	32	47,968	803
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	32	17	127
Кредиторлық берешек	34	341,932	233,977
Өзге салықтар мен міндетті төлемдер бойынша міндеттемелер		2,487	1,326
Қызметкерлерге сыйақы		95	58
Табыс салығы бойынша міндеттемелер		602	1,243
Өзге міндеттемелер	35	48,523	35,932
		441,624	273,466
БАРЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР		564,684	402,786
БАРЛЫҚ КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР		1,303,475	1,133,369
Бір акцияның баланстық құны (теңгеге дейін дөңгелектелген)	41	2,666	2,636

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылық 2023 жылғы 16 наурызда бекітті:

 Бекетаев Р.Б.
 Экономика және қаржы
 жөніндегі бас директор

 Жакыпбекова С. Ж.
 Бас бухгалтер

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есеп.

Қазақстандық миллион теңгеммен	Ескерт пе	2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін	2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін*
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Сатып алушылардан ақша қаражатының түсуі		954,590	559,276
Бюджеттен ҚҚС қайтару		72,323	43,172
Алынған сыйақы		7,589	2,425
Жеткізушілерге төлемдер		(920,138)	(592,520)
Жалақы бойынша төлемдер		(9,953)	(8,890)
Төленген табыс салығы		(33,672)	(41,890)
Бюджетке төленетін басқа да төлемдер		(14,466)	(7,560)
Төленген сыйақы	32	(3,529)	(3,214)
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	27	(14,812)	-
Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша төленген өтемақы	11	(7,310)	-
Өзге төлемдер, нетто		(2,474)	(2,192)
Операциялық қызметтен ақша қаражатының ағындары		28,148	(51,393)
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Негізгі құралдарды сатып алу		(1,172)	(1,268)
Ұзақ мерзімді активтерді сату	20	2,615	-
Кен орнын игеру бойынша активтерді сатып алу		(4,510)	(5,387)
Барлау және бағалау активтерін сатып алу		(1,865)	(1,682)
Қысқа мерзімді борыштық бағалы қағаздарды сатып алу	27	(80,219)	(126,331)
Ұзақ мерзімді бағалы қағаздарды сатып алу	27	(8,804)	-
Қысқа мерзімді борыштық бағалы қағаздарды өтеуден түсетін түсімдер	27	86,006	127,341
Мерзімді салымдарды орналастыру		(5,037)	(42,816)
Мерзімді салымдарды өтеу		44,688	295
Байланысты тараптарға қарыздар беру	27	(6,100)	(2,690)
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар сатып алу	23	(3,624)	(759)
Үлестік құралдарға инвестициялар сатып алу	27	(12,368)	-
Еншілес кәсіпорындағы қатысу үлесін сатудан түсетін түсімдер	23	-	185,858
Еншілес кәсіпорындарға инвестицияларды іске асырудан түсетін түсімдер	23	-	1,355
Қауымдасқан кәсіпорынға инвестицияларды іске асырудан түсетін түсімдер	25	364	-
Еншілес кәсіпорындардан алынған дивидендтер		112,506	34,434
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындардан алынған дивидендтер		45,346	22,143
Байланысты тараптарға берілген қарыздарды өтеу	27	7,684	5,138
Өзгесі		2,693	(129)
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражатының ағындары		178,203	195,502
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТ			
Кредиттер мен қарыздардан түсетін түсімдер	32	70,905	65,525
Кредиттер мен қарыздарды өтеу	32	(23,055)	(65,821)
Акционерлерге төленген дивидендтер	31	(227,388)	(150,082)
Жалдау бойынша төлемдер	32	(148)	(370)
Өзгесі		(10)	-
Қаржы қызметінен түскен ақша		(179,696)	(150,748)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза ұлғаюы/(азаяуы)			
Жыл басындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	30	26,655	(6,639)
Валюта бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен олардың баламаларына әсері		28,372	34,572
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының құнсыздануына арналған резервтегі өзгеріс		(2,688)	438
		-	1
Жыл соңындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	30	52,339	28,372

*Осы бағандағы кейбір сомалар 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы жеке қаржылық есептілікке сәйкес келмейді, өйткені олар 3-ескертпеде сипатталғандай қайта жіктеудің бөлігі болып табылады.

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылық 2023 жылғы 16 наурызда бекітті:

Бекетаев Р.Б.
 Экономика және қаржы
 жөніндегі бас директор

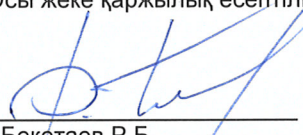
Жақыпбекова С. Ж.
 Бас бухгалтер

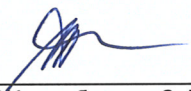
Қоса беріліп отырған ескертпелер осы жеке қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды.

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Капиталдағы өзгерістер туралы жеке есеп

Қазақстандық миллион теңгемен	Акционерлік капитал	Резервтер	Бөлінбеген пайда	Барлық капитал
2021 жылғы 1 қаңтарға	37,051	(1,537)	645,258	680,772
Жыл ішіндегі пайда	-	-	199,869	199,869
Өзге де жиынтық кіріс	-	(3)	27	24
Жыл ішіндегі жиынтық кіріс/(шығын) жиыны	-	(3)	199,896	199,893
Жарияланған дивидендтер (31-ескертпе)	-	-	(150,082)	(150,082)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	37,051	(1,540)	695,072	730,583
Жыл ішіндегі пайда	-	-	235,672	235,672
Өзге де жиынтық шығын	-	14	(90)	(76)
Бір жылдағы барлық табыстың жиынтығы	-	14	235,582	235,596
Жарияланған дивидендтер (31-ескертпе)	-	-	(227,388)	(227,388)
2022 ж. 31 желтоқсанға	37,051	(1,526)	703,266	738,791

Осы жеке қаржылық есептілікті басшылық 2023 жылғы 16 наурызда бекітті:

 Бекетаев Р.Б.
 Экономика және қаржы
 қаржы жөніндегі бас
 директор

 Жакыпбекова С. Ж.
 Бас бухгалтер

1 Компания және оның қызметі туралы жалпы мәліметтер

Осы жеке қаржылық есептілік «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») үшін 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дайындалды.

Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес құрылған акционерлік қоғам болып табылады. Компания Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық атом компаниясын құру туралы» 1997 жылғы 14 шілдедегі № 3593 Жарлығына және «Қазатомөнеркәсіп» Ұлттық атом компаниясының мәселелері» туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылғы 22 шілдедегі № 1148 қаулысына сәйкес жарғылық капиталына мемлекет жүз пайыз қатысатын жабық акционерлік қоғам түрінде құрылды.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания акцияларының 75%-ы «Самұрық-Қазына» ҰАҚ» АҚ-ға тиесілі және акциялардың 25% - ы еркін айналымда. Мемлекет компанияның түпкілікті бақылаушы тарабы болып табылады. Өткен жылдың соңынан бері өзгерістер болған жоқ.

Компания Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Сығанақ көшесі, 17/12 үй мекенжайы бойынша тіркелген. Негізгі қызмет орны Қазақстан Республикасы болып табылады.

Компанияның негізгі қызметі уран өндіру және уран өнімдерін сату болып табылады. Компания әлемдегі жетекші уран өндіруші компаниялардың қатарына кіреді. «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ еншілес және тәуелді кәсіпорындары уран өндіру және уран өнімдерін, сирек және сирек жер металдарын өткізу, Бериллий және тантал өнімдерін өндіру және өткізу, операциялық қызметті ғылыми сүйемелдеу жөніндегі қызметті жүзеге асырады.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания және оның бірлескен операциялары уран өндіруге және барлауға арналған келесі келісімшарттарда тарап болды:

Кен орны/учаскесі	Даму кезеңі	Келісімшарт күні	Келісімшарт мерзімі	Жер қойнауын пайдаланушы
Инкай, №2 учаске	Барлау	25.06.2018 ж.	6 жыл	Компания
Инкай, №3 учаске	Барлау	25.06.2018 ж.	4 жыл*	Компания
<i>Бірлескен операциялар</i>				
Буденовское, №2 учаске		08.07.2005		
	Өндіру	ж.	35 жыл	«Қаратау» ЖШС
Буденовское, №1 учаске		20.11.2007		
	Өндіру	ж.	30 жыл	«Ақбастау» БК» АҚ
Буденовское, №3, 4 учаске		20.11.2007		
	Өндіру	ж.	31 жыл	«Ақбастау» БК» АҚ

* Барлау аяқталды, Компания тәжірибелік-өнеркәсіптік өндіру жобасын әзірлеу процесінде.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Қазатомөнеркәсіп» ҰАҚ» АҚ еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарының қатарына Қазақстанның 6 өңірінде –Түркістан, Шығыс Қазақстан, Қызылорда, Ақмола, Павлодар және Алматы облыстарында орналасқан 32 (2021 жыл: 32) кәсіпорын кіреді. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша компания қызметкерлерінің жалпы саны 364 адамды құрайды (2021 жыл: 396).

2 Компания өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта

Қазақстан Республикасының экономикасы дамып келе жатқан нарықтарға тән кейбір сипатты ерекшеліктерді көрсетіп келеді. Ол ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газ және басқа да минералдық шикізат бағаларының ауытқуларына ерекше сезімтал. Бұл ерекшеліктер сондай-ақ елден тыс жерлерде еркін айырбасталмайтын ұлттық валютаның болуын және қазақстандық борыштық және үлестік бағалы қағаздардың шетелдік қор биржаларына болмашы қатысуын да қамтиды, бірақ олармен шектелмейді. Жоғары инфляция, 2022 жылғы қаңтардағы соңғы ішкі тәртіпсіздіктерден туындаған проблемалар, аймақтағы жалғасып жатқан саяси шиеленістер, айырбас бағамының құбылмалылығы өтімділіктің төмендеуін және халықаралық қаржыландыруды тарта отырып қиындықтар туғызуды қоса алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасына теріс әсер етті және жалғастыруы ықтимал.

2015 жылғы 20 тамызда Ұлттық банк пен Қазақстан Республикасының Үкіметі теңгенің айырбас бағамын қолдауды тоқтату және инфляциялық таргеттеу режиміне негізделген жаңа ақша-кредит саясатын іске асыру, валюталық дәлізді жою және еркін құбылмалы айырбас бағамына көшу туралы шешім қабылдады. Бұл ретте, Ұлттық банктің айырбас бағамына қатысты саясаты қаржылық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін теңгенің айырбас бағамының күрт ауытқуын болдырмау үшін интервенцияға жол береді.

2 Компания өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта (жалғасы)

Осы есептің күніндегі жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ресми айырбастау бағамы 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 462.65 теңгемен салыстырғанда 1 АҚШ доллары үшін 464.79 теңгені құрады (2021 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ доллары үшін 431.67 теңге). Теңгенің айырбас бағамына және Ұлттық банк пен Үкіметтің болашақтағы іс-әрекеттеріне, сондай-ақ осы факторлардың Қазақстан Республикасының экономикасына әсеріне қатысты белгісіздік сақталып отыр.

COVID-19. 2020 жылдың наурызында Дүниежүзілік Денсаулық сақтау ұйымы COVID-19 коронавирусының жаңа түрін пандемия деп жариялады. Пандемияға байланысты қазақстандық билік органдары Covid-19 таралуын тежеуге және салдарын жеңілдетуге бағытталған, мысалы, қозғалысқа тыйым салу және шектеу, карантин, өзін-өзі оқшаулау және кәсіпорындарды жабуы қоса алғанда, коммерциялық қызметті шектеу сияқты бірқатар шаралар қабылдады. Жоғарыда аталған шаралардың көпшілігі кейіннен жеңілдетілді, алайда 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша мемлекеттік органдар вирустың жаңа түрлеріне жауап ретінде 2023 жылы қосымша шектеулер енгізуі мүмкін деген қауіп әлі де бар.

Ресей мен Украина арасындағы қақтығыс. 2022 жылдың 21 ақпанында Ресей президенті Луганск және Донецк халық республикаларын мойындағанын жариялады, 24 ақпанда Ресей президенті әскерилерді Украина аумағына жұмылдыруға жіберді. Ресейдің әрекеттеріне жауап ретінде Америка Құрама Штаттары, Еуропалық Одақ және кейбір басқа елдер Ресейге қарсы санкциялар енгізді, соның ішінде бірқатар ресейлік қаржы ұйымдарын SWIFT-тен ажырату. Ресей Қазақстанның ең ірі сауда серіктесі болып табылады және, атап айтқанда, қазақстандық шикі мұнайдың 80% – на дейін экспорттауға мүмкіндік беретін Каспий құбыр консорциумы («КҚК») арқылы негізгі сауда транзиті болып табылады.

КҚК қызметі 2022 жылдың наурыз айында дауылдың салдарынан уақытша тоқтатылды, бірақ бұл мұнай бағасының өсуіне байланысты бюджетке айтарлықтай әсер еткен жоқ, алайда Ресейдің КҚК-ның қазақстандық шикі мұнайға арналған бағытын ұзақ уақыт жабуы Қазақстан экспорты мен жалпы экономика үшін елеулі зардаптарға әкеп соқтырады. Қазақстан билігі Каспий теңізіне, оның ішінде Әзірбайжан, Грузия және Түркия арқылы өтетін балама бағыттарды қарастыруда, бірақ олар қосымша инфрақұрылымға қомақты инвестицияларды талап етеді, ал КҚК бағытын ауыстыру көп жылдарға созылады.

Ресей мен Украина арасындағы қақтығыс және оның салдары салдарынан теңгенің айырбас бағамы құбылмалы болды, ал жылдық инфляция деңгейі 2022 жылы 20,3% жетті. Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі Қазақстанның қаржы жүйесінің тұрақтылығын қолдау үшін бірқатар шаралар қабылдады.

Компания тауарларды Ресей аумағы арқылы экспорттайды, бұл Ресей аумағы арқылы транзитпен де, тауарларды теңіз кемелерімен жеткізумен де байланысты тәуекелдерді тудырады, логистикалық шектеулер импорттың құнын арттыруы мүмкін. Компания санкциялардың дайын өнімді тасымалдау мүмкіндігіне ықтимал әсерін үнемі қадағалап отырады. Осы қаржылық есептілікті дайындау күнінде Компанияның өнімін түпкілікті сатып алушыларға жеткізуге байланысты Компанияның қызметіне шектеулер жоқ. Сондай - ақ, Компания қандай да бір себептермен негізгі маршруттың қол жетімсіздігі қауіпін азайту үшін 2018 жылдан бастап балама маршрут ретінде сәтті пайдаланатын Транскаспийлік халықаралық көлік маршруты (бұдан әрі-ТХКМ) бойынша уран транзитіне рұқсаты бар. Сондай-ақ Компанияның еншілес, қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарында ресейлік серіктестердің қатысуымен байланысты тәуекелдер, соның ішінде беделді тәуекелдер мен корпоративтік басқару тәуекелдері бар.

Компанияның Уранды байыту орталығымен (УБО) (Ресей резиденті) уранды қайта өңдеуге шарты бар. Осы қаржылық есептілік күніне Компания осы келісім бойынша қызмет көрсету жалғасады деп болжайды, өйткені жағдай УБО қызметіне және оның компания үшін уранды қайта өңдеу мүмкіндіктеріне әсер етпеуі тиіс.

Ағымдағы тәуекелдерді бағалау бағдарламасы аясында басшылық Ресейге қарсы санкциялардың компания қызметіне әсерін талдайды. Бүгінгі таңда санкциялар Компанияның қызметіне айтарлықтай әсер еткен жоқ, дегенмен Ресей мен Украина арасындағы қақтығыстан туындаған нарықтық белгісіздік уранның спот бағасының, ұлттық валютаның айырбас бағамының және Компанияның бағалы қағаздарының бағасының айтарлықтай құбылуына алып келді. Есепті кезең ішінде Компания 27-ескертпеде көрсетілгендей, белгілі бір Банктік төлемдермен кейбір қиындықтарға ұшырады. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша санкциялар тізіміне енгізілген қаржы институттарында орналастырылған барлық қаражат алынып, басқа қаржы институттарына ауыстырылды.

2 Компания өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта (жалғасы)

2022 жылдың 12 айындағы Топ қызметінің нәтижелеріне әсер еткен елеулі факторлар:

- Уранның спот бағасының жоғарылауына байланысты 2021 жылмен салыстырғанда 2022 жылы уранды сатудың орташа бағасының 31% - ға өсуі (33.11 долларға қарсы 43.44 доллар). Кейбір ұзақ мерзімді келісімшарттар бойынша баға белгілеу тетіктері ағымдағы кезеңде спот бағасы көтерілгенге дейін белгіленген бағаның тіркелген базалық компоненттерін қамтиды. Нәтижесінде, есепті кезеңде Компания бойынша сатудың орташа бағасының өсуі уранның спот нарығындағы бағаның өсуінен төмен болды;
- 2022 жылы АҚШ долларының бағамының шамамен 8% - ға өсуі (өткен кезеңмен салыстырғанда 8%).

Жоғарыда аталған факторлардың барлығы ағымдағы кезеңде уран мен уран өнімдерін сатудан түскен табыстарға оң әсер етті, олар 244,275 миллион теңгеге ұлғайды (8-ескертпе).

Компанияның қарыздарының басым бөлігі АҚШ долларымен индекстелген теңгемен номинацияланды. Индекстеу нәтижесінде облигациялардың құны 4,760 миллион теңгеге өсті (14-ескертпе).

2022 жылғы бағамдық айырма бойынша таза пайда 2021 жылмен салыстырғанда АҚШ доллары бағамының өсуіне сәйкес 7,664 миллион теңгеге (14-ескертпе) артық болды, өйткені компанияның дебиторлық берешегі мен ақшалай қаражатының көп бөлігі АҚШ долларында көрсетілген.

Экономикалық орта компанияның қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер етеді. Басшылық Компанияның тұрақты қызметін қамтамасыз ету үшін барлық қажетті шараларды қабылдайды. Алайда қалыптасқан экономикалық жағдайдың болашақ салдарын болжау қиын, және басшылықтың ағымдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижелермен ерекшеленуі мүмкін. Бұдан басқа, Қазақстан Республикасындағы энергетика секторы Қазақстан Республикасындағы саяси, заңнамалық, салықтық және реттеушілік өзгерістердің ықпалына ұшырайды. Қазақстан Республикасының экономикалық тұрақтылығының перспективалары айтарлықтай дәрежеде Компанияның бақылау саласынан тыс болып табылатын Үкімет қабылдайтын экономикалық және саяси шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері

Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Осы жеке қаржылық есептілік өзгерістері пайда немесе залал құрамында және басқа жиынтық табыс арқылы әділ құн бойынша көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарын қоспағанда, бастапқы құн бойынша есепке алу қағидалары негізінде халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес жүзеге асырылады. Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қолданылатын есеп саясатының негізгі ережелері төменде келтірілген. Бұл қағидалар, егер басқаша көрсетілмесе, есептілікте ұсынылған барлық кезеңдерге қатысты дәйекті түрде қолданылды.

ХҚЕС бойынша жеке қаржылық есептілікті дайындау кейбір маңызды бухгалтерлік бағалауды қолдануды талап етеді. Сонымен қатар, басшылық Компанияның есеп саясатын қолдану кезінде өз пікірлеріне сүйенуі керек. Бағалаудың немесе күрделіліктің неғұрлым жоғары дәрежесін болжайтын бухгалтерлік есеп салалары, сондай-ақ болжамдар мен бағалаулар қаржылық есептілік үшін маңызды болып табылатын салалар 4-ескертпеде көрсетілген.

Осы жеке қаржылық есептілік заңнама талаптарына сәйкес компанияның және оның еншілес кәсіпорындарының (бұдан әрі - «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне қосымша шығарылды. Шоғырландырылған қаржылық есептілікте еншілес кәсіпорындардың операциялары толығымен шоғырландырылған ((i)Топтың оған Инвестициялар объектісінің кірісіне айтарлықтай әсер ететін маңызды қызметті басқаруға мүмкіндік беретін өкілеттіктері бар болғандықтан, (ii) инвестициялар объектісіне қатысудан түскен ауыспалы табысқа байланысты тәуекелдерге ұшырайды немесе осындай табыс алуға құқығы бар және (iii) инвестордың кіріс мөлшеріне ықпал ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалануға мүмкіндігі бар болғандықтан). Сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілік үлестік әдіс бойынша есепке алынған бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындардың нәтижелерін қамтиды.

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігі 2023 жылдың 16 наурызында басшылық атынан шығарылымға бекітілді. Пайдаланушылармен осы жеке қаржылық есептілікпен танысу Компанияның қаржылық жағдайы, операциялық қызметінің нәтижелері және тұтастай алғанда қаржылық жағдайындағы өзгерістер туралы толық ақпарат алу мақсатында 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және аяқталған жыл бойынша шоғырландырылған қаржылық есептілікпен бірге жүргізілуі тиіс.

2018 жылы Компания және Uranium One Inc. «Қаратау» ЖШС және «Ақбастау» БК» АҚ бойынша бірқатар келісімдерге қол қойылды.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Нәтижесінде, бұл бірлескен кәсіпорындар ретінде жіктелді бірлескен операциялар сәйкес ХҚЕС 11, 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енді. Компания бірлескен кәсіпорындарға инвестицияларды тануды тоқтатты және бірлескен операцияларға қатысуға қатысты активтердегі, міндеттемелердегі, кірістер мен шығыстардағы өз үлесін мойындады.

Есеп беру валютасы.

Егер басқаша көрсетілмесе, осы жеке қаржылық есептіліктің көрсеткіштері қазақстандық миллион теңгемен көрсетілген.

Еншілес, бірлескен және қауымдастырылған кәсіпорындарға инвестициялар

Осындай инвестицияларды есепке алу кезінде осы жеке қаржылық есептіліктің мақсаттары үшін Компания құнсыздану резервін шегергендегі бастапқы құн әдісін қолданды.

Бірлескен қызмет туралы келісімдер

Егер Компания басқа тараптармен бірлесіп әрекет ете отырып, келісімге жалпы бақылауды жүзеге асыратын болса және тиісті іс-әрекеттер туралы шешімдер қабылдау бірлескен бақылауды жүзеге асыруға қатысушы тараптардың бірауыздан келісімін талап етсе, бірлескен қызмет туралы келісімге қатысушы болып табылады.

Егер бірлескен қызметке қатысушылардың активтерге құқығы болса және бірлескен қызметке байланысты міндеттемелер бойынша жауапты болса, онда қызмет бірлескен операция болып табылады.

Бірлескен операцияға қатысуына қатысты Компания мыналарды мойындайды: (i) бірлескен бақыланатын кез келген активтердегі өз үлесін қоса алғанда, өз активтері, (ii) өз міндеттемелері, өзіне бірлесіп қабылданатын кез келген міндеттемелердегі өз үлесін қоса алғанда, (iii) бірлескен операция нәтижесінде өндірілген өнімді сатудан түскен түсім; және (iv) бірлескен кез келген шығындардағы өз үлесін қоса алғанда, өз шығыстары. Келісімнің талаптарына сәйкес қатысушылар бірлескен операциялардың өнімдерін өздерінің 50% меншік үлесіне тең пропорционалды түрде сатып алады. Егер қатысушылар көрсетілген шартты кезең ішінде орындамаса, бірлескен операция бойынша міндеттеме немесе дебиторлық берешек тиісті жалпы пайда мөлшерінде танылады. Міндеттеме / дебиторлық берешек қатысушы паритет шарттарын орындаған кезде немесе қатысушылар бірлесіп осындай міндеттемеден/дебиторлық берешектен босату туралы шешім қабылдаған кезде есептен шығарылады, тиісті пайда/залал кірістер мен шығыстар туралы есепте танылады. Қатысушылар арасындағы дебиторлық және кредиторлық берешектер қаржылық есептілікте көрсетілген. Бірлескен кәсіпорындарды сатудан түскен түсім Компания өнімді үшінші тарапқа өткізгенге дейін қаржылық есептілікте танылмайды.

Негізгі құралдар

(i) Негізгі құралдарды тану және бағалау

Негізгі құралдар жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі өзіндік құн бойынша көрсетіледі. Бастапқы құн сатып алу бойынша импортқа және өтелмейтін салықтарға баждарды қоса алғанда, сатып алу құнынан және активті сол жерге жеткізуге және оны сауда жеңілдіктері мен қайтарымдарын шегергендегі мақсатты мақсатта жұмыс жағдайына келтіруге тікелей байланысты кез келген шығындардан тұрады. Шаруашылық тәсілмен дайындалған немесе салынған негізгі құралдар объектілерінің бастапқы құны жұмсалған материалдардың, орындалған өндірістік жұмыстардың құнын және өндірістік үстеме шығыстардың тиісті үлесін қамтиды.

Пайдалы қызмет мерзімі тұтастай алғанда осы объектінің пайдалы қызмет мерзімінен ерекшеленетін негізгі құралдар объектісінің жекелеген елеулі бөліктері жекелеген объектілер (компоненттер) ретінде есепке алынады және осы бөліктерді пайдаланудың болжамды мерзімдерін көрсететін нормалар бойынша амортизацияланады.

Кейінгі шығындар осы активтің баланстық құнына қосылады немесе компанияның осы активті пайдаланудан экономикалық пайда алу мүмкіндігі болған жағдайда ғана жеке актив ретінде көрсетіледі және оның құны сенімді түрде бағалануы мүмкін. Негізгі құралдардың құрамында бастапқы құны мен пайдалы қызмет мерзімі бір жылдан асатын арнайы қосалқы бөлшектер мен қосалқы жабдықтар көрсетіледі. Басқа қосалқы бөлшектер мен қосалқы жабдықтар тауарлық-материалдық қорлардың құрамында көрсетіледі және жұмсалыуына қарай бір жылдағы пайда мен залалда көрсетіледі.

Ағымдағы жөндеу және техникалық қызмет көрсету шығындары ағымдағы кезеңнің шығындарына жатады. Негізгі құралдардың ірі тараптарын немесе компоненттерін ауыстыруға арналған шығындар ауыстырылатын бөліктерді бір мезгілде есептен шығарған кезде капиталдандырылады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Негізгі құралдардың шығуынан түскен пайда немесе залал сатудан түскен табыс пен олардың баланстық құны арасындағы айырма ретінде айқындалады және бір жылдағы пайдада немесе залалда көрсетіледі.

(ii) Негізгі құралдардың амортизациясы

Жерге амортизация есептелмейді. Уран өндіру және оны алдын ала өңдеу үшін пайдаланылатын объектілердің амортизациясы осы әдіс тұтыну құрылымын барынша жақсы көрсететін объектілерге қатысты өндірістік әдіс негізінде есептеледі. Негізгі құралдардың

өзге де объектілерінің амортизациясы олардың бастапқы құнын пайдалы пайдалану мерзімі ішінде қалдық құнына дейін біркелкі есептен шығару жолымен сызықтық әдіспен есептеледі:

	<u>Пайдалы қызмет мерзімі</u>
Ғимараттар	10 жылдан 50 жылға дейін
Машиналар мен жабдықтар	3 жылдан 50 жылға дейін
Көлік құралдары	3 жылдан 10 жылға дейін
Өзгесі	3 жылдан 20 жылға дейін

Негізгі құралдар объектісінің пайдалы қызметінің есептік мерзімі оның пайдалы қызмет мерзіміне де, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың мерзіміне де және аумағында осы негізгі құралдар объектісі орналасқан кен орнының экономикалық алынатын қорларын ағымдағы бағалауға да байланысты. Активтің қалдық құны, егер актив пайдалы қызмет мерзімінің соңына және пайдалы қызмет мерзімінің соңына тән күйге жеткен болса, болжамды шығу шығындарын шегергеннен кейін компанияның ағымдағы уақытта активтің шығуынан алатын есептік сомасын білдіреді. Активтердің қалдық құны және оларды пайдалы пайдалану мерзімі қайта қаралады және қажет болған жағдайда әрбір есепті кезеңнің соңында түзетіледі.

Өндіріске дайындау бойынша шығындар

Өндіріске дайындық бойынша капиталдандырылған шығындар қажет болған жағдайда жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі өзіндік құн бойынша көрсетіледі.

Өндіріске дайындық шығындарына барлау және бағалау бойынша қайта жіктелген шығындар, технологиялық айдау және айдау ұңғымаларын бұрғылауға арналған капиталдандырылған шығындар, ұңғымаларды жер үсті коммуникацияларымен, жабдықтармен және бақылау-өлшеу аппаратурасымен магистральдық сыртқы байлау, ион алмасу шайырының құны, учаскені қалпына келтіру бойынша бағалау шығындары, қышқылдану шығындары және өндіруге дайындық бойынша өзге де шығындар жатады. Қолданыстағы өндіру әдісімен ұңғымалар блоктар бойынша уран қорларының сарқылуына қарай кен денесінің үстіне біртіндеп орнатылады.

Өндіріске дайындық бойынша шығындар өндірістік әдісті қолдана отырып, кен орны немесе блок деңгейінде амортизацияланады. Өндірістік әдіс бойынша амортизация нормалары өндіруге дайын қорлар негізінде амортизацияланатын капиталдандырылған өндіру шығындарын қоспағанда, дәлелденген және ықтимал баланстық қорларға негізделген. Дайын тауарлық-материалдық құндылықтар-бұл капиталдандырылған өндіріс шығындары арқылы қолданыстағы кен орнынан/блоктан алуға болатын баланстық қорлардың бөлігі. Дәлелденген және ықтимал қорларды есептеу жер қойнауын пайдалануға арналған әрбір келісімшарттың ажырамас бөлігі болып табылатын қорлар туралы есептерге негізделген. Қорлар туралы осы есептер құзыретті орган бекіткен және жылдар бойынша өндірудің күтілетін көлемі туралы егжей-тегжейлі ақпарат берілген техникалық-экономикалық модельдерге енгізіледі. 2017 жылдан бастап Компания тәуелсіз кеңесші дайындаған тауарлық-материалдық құндылықтар туралы есептерді қолданады (4-ескертпе).

Материалдық емес активтер

(i) Материалдық емес активтерді тану және бағалау

Компанияның материалдық емес активтері түпкілікті пайдалану мерзіміне ие және негізінен өндіріс технологиясын, бағдарламалық жасақтаманы және лицензиялар мен патенттерді өзірлеу бойынша капиталдандырылған шығындарды қамтиды. Сатып алынған компьютерлік бағдарламалық қамтамасыз ету және лицензиялар мен патенттер бастапқыда оларды сатып алуға және енгізуге жұмсалған шығындар сомасында танылады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

(ii) Материалдық емес активтердің амортизациясы

Материалдық емес активтер пайдалы қызмет мерзімі ішінде сызықтық әдіспен амортизацияланады:

	<u>Пайдалы қызмет мерзімі</u>
Лицензиялар мен патенттер	3 жылдан 20 жылға дейін
Бағдарламалық жасақтама	1 жылдан 14 жылға дейін
Өзгесі	2 жылдан 15 жылға дейін

Құнсыздану жағдайында материалдық емес активтердің баланстық құны оларды пайдалану құнының ең үлкеніне немесе сатуға арналған шығыстарды шегергендегі әділ құнға дейін есептен шығарылады.

(iii) Зерттеулер мен әзірлемелерге арналған шығындар

Зерттеулерге арналған шығындар шығыстар құрамында олардың пайда болуына қарай танылады. Әзірлемелерге арналған шығындар (жаңа және жаңғыртылған өнімдерді жобалауға және сынауға байланысты) жобаның коммерциялық орындылығы мен технологиялық орындылығын ескере отырып сәтті іске асырылу ықтималдығы жоғары болған кезде және шығындарды жеткілікті сенімділік дәрежесімен бағалауға болатын кезде материалдық емес активтер ретінде танылады. Әзірлемелерге арналған басқа шығындар олардың пайда болуына қарай шығындарға жатады. Бастапқыда шығыстарға есептен шығарылған даму шығындарын кейінгі кезеңдерде капиталдандыру мүмкін емес. Пайдалы пайдаланудың белгілі бір мерзімі бар әзірлемелерге арналған капиталдандырылған шығындар осы әзірлемелердің нысанасы болып табылатын өнімді коммерциялық өндіру басталған сәттен бастап пайданы алудың күтілетін мерзімі ішінде сызықтық тәсілмен амортизацияланады.

(iv) Гудвил

Гудвил құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі өзіндік құн бойынша, егер бар болса, ескеріледі. Гудвилді құнсыздануға тестілеуді Компания жылына кемінде бір рет, сондай-ақ оның ықтимал құнсыздану белгілері болған барлық жағдайларда жүргізеді. Гудвил генерациялаушы бірліктерге немесе біріктіру нәтижесінде синергиядан пайда көретін осындай бірліктердің Компанияларына жатады. Бұл бірліктер немесе бірлік компаниялары Компания гудвилді бақылайтын ең төменгі деңгейді білдіреді және олардың мөлшері операциялық сегменттен аспайды.

Осы генерациялаушы бірлік жүзеге асыратын қызметті тарату кезінде шығатын қызметпен байланысты гудвил шығудан түскен пайданы немесе залалды айқындау кезінде қызметтің баланстық құнына енгізіледі және шығарылған қызметтің салыстырмалы құны мен сақталған генерациялаушы бірліктің бір бөлігі негізінде бағаланады.

Жер қойнауын пайдалану құқығы

Жер қойнауын пайдалану құқықтары қажет болған жағдайда амортизацияның жинақталған сомалары мен құнсызданудан болған залалдар шегеріле отырып, бастапқы құны бойынша есепке алынады. Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу құны қол қою бонусын, коммерциялық табу бонусын, жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу құнын және капиталдандырылған тарихи шығындарды қамтиды.

Компания тиісті лицензиялар немесе жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар берілгенге дейін кен орындарының лицензияланған аумақтарына қатысты мемлекет шеккен тарихи шығындарды өтеуге міндетті. Осы тарихи шығындар жер қойнауын пайдалануға арналған лицензияның немесе келісімшарттың қолданылу мерзімі ішінде жүргізілетін төлемдердің келтірілген құнына тең міндеттемені тиісті түрде тани отырып, сатып алу құнының бөлігі ретінде танылады. Компания лицензия берілгенге дейін лицензияланған аумақтарға қатысты үкіметтің тарихи шығындарын өтеуге міндетті. Осы тарихи шығындар лицензияның қолданылу мерзімі ішінде жүргізілетін төлемдердің келтірілген құнына тең міндеттемені тиісінше тани отырып, сатып алу құнының бөлігі ретінде танылады. Жер қойнауын пайдалану құқықтары уран өндіру басталған сәттен бастап дәлелденген қорларды негізге ала отырып, өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады.

Қорларды есептеу әр жер қойнауын пайдалану келісімшартының ажырамас бөлігі болып табылатын қорлар туралы есептерге негізделген. Қорлар туралы осы есептер құзыретті орган бекіткен және жылдар бойынша өндірудің күтілетін көлемі туралы егжей-тегжейлі ақпарат берілген техникалық-экономикалық модельдерге енгізіледі. 2017 жылдан бастап Компания тәуелсіз кеңесші дайындаған тауарлық-материалдық құндылықтар туралы есептерді қолданады (4-ескертпе).

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Барлау және бағалау активтері

Барлау және бағалау жөніндегі активтер қажет болған жағдайда құнсыздануға арналған резервті шегергенде бастапқы құны бойынша көрсетіледі. Компания сатып алынған активтердің сипатына сәйкес барлау және бағалау активтерін материалдық және материалдық емес активтер ретінде жіктейді.

Материалдық барлау және бағалау активтері уран алудың рентабельділігін көрсеткеннен кейін өндіріске дайындық шығындарына аударылады және дәлелденген қорларға сүйене отырып, өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады. Экономикалық негізделген алынатын қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») анықталған кезде барлау және бағалау жөніндегі материалдық емес активтер жер қойнауын пайдалануға құқықтарды сатып алуға арналған шығындар ретінде қайта жіктеледі. Тиісінше, Компания экономикалық негізделген алынатын қорлар («дәлелденген қорлар» немесе «коммерциялық қорлар») табылғанға дейін барлау және бағалау активтерін амортизацияламайды. Егер экономикалық негізделген алынатын қорлар табылмаса, барлау және бағалау активтері шығысқа есептен шығарылады.

Компания активтердің құнсыздануын көрсететін фактілер мен жағдайлар болған кезде барлау және бағалау активтерін құнсыздану үшін тексереді. Құнсызданудан болған залал барлау және бағалау жөніндегі активтердің баланстық құны олардың өтелетін сомасынан асатын сомада танылады. Өтелетін сома екі шаманың ең үлкені ретінде анықталады: сату шығындары мен пайдалану құнын шегергендегі барлау және бағалау активтерінің әділ құны.

Төмендегі фактілер мен мән-жайлардың біреуінің немесе одан көпінің болуы Компанияның құнсыздану мәніне өзінің барлау және бағалау жөніндегі активтерін тексеруге міндетті екенін көрсетеді (тізбе толық болып табылмайды):

- Компанияның белгілі бір учаскеге барлау жүргізуге құқығы бар кезең жақын арада аяқталды немесе аяқталады;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға арналған айтарлықтай шығындар бюджетке кірмейді және жоспарланбайды;
- белгілі бір учаскедегі минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемін табуға әкелмеді және Компания белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату туралы шешім қабылдады;
- Компанияның белгілі бір учаскені әзірлеу ықтималдығына қарамастан, барлау және бағалау активінің баланстық құны тиімді әзірлеу немесе іске асыру нәтижесінде толық көлемде өтелмейтіні туралы жеткілікті деректері бар.

Инвестициялық мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік-бұл жалдау төлемдерін алу немесе капитал құнының өсуі мақсатында немесе екеуі үшін компанияның иелігіндегі мүлік, сонымен бірге компанияның өзі иеленбейді. Инвестициялық жылжымайтын мүлік жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегергендегі нақты шығындар бойынша есептілікте көрсетіледі. Инвестициялық жылжымайтын мүліктің ықтимал құнсыздануын көрсететін белгілер болған жағдайда, Компания өтелетін құнның мөлшерін екі шаманың үлесі бойынша бағалайды: оны пайдалану құны немесе шығу шығындарын шегергендегі әділ құн. Инвестициялық жылжымайтын мүліктің баланстық құнының шамасы кезең ішіндегі құнсызданудан болған залалды тану арқылы өтелетін құнға дейін төмендетіледі.

Өткен есепті кезеңдерде танылған актив құнының құнсыздануынан болған залал, егер кейіннен оның өтелетін құнын айқындау кезінде пайдаланылған бағалаулар өзгерген болса, қалпына келтіріледі.

Кейінгі шығындар компанияның осы шығындармен байланысты болашақ экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болған кезде ғана активтің баланстық құнының бөлігі ретінде капиталдандырылады және олардың құнын сенімді түрде бағалауға болады. Жөндеуге және ағымдағы қызмет көрсетуге арналған барлық басқа шығындар олар пайда болған кезде шығындар ретінде есепке алынады.

Алынған жалдау кірісі жалдау кірісі бабының бөлігі ретінде кезеңдегі пайдада немесе залалда көрсетіледі. Инвестициялық жылжымайтын мүліктің шығуынан түскен пайда немесе залал кіріс пен баланстық құн арасындағы айырмашылық ретінде анықталады.

Егер инвестициялық жылжымайтын мүлік иеленушіге айналса, ол негізгі құралдардың құрамына қайта жіктеледі және қайта жіктеу күніндегі оның баланстық құны бухгалтерлік есеп мақсаттары үшін шартты бастапқы құнға айналады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Еншілес, бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындарға қаржылық емес активтер мен инвестициялардың құнсыздануы

Әрбір есепті кезеңнің соңында басшылық қаржылық емес активтердің (қорлардан және кейінге қалдырылған салық активтерінен өзгеше) және еншілес, бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялардың құнсыздану белгілерінің болуын айқындайды. Егер осындай кез келген белгі анықталса, басшылық өтелетін құнды бағалайды, ол екі шаманың ең үлкені ретінде анықталады: әділ құн (бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында ерікті негізде операция жүргізу кезінде активті сату кезінде алынуы немесе міндеттемені беру кезінде төленуі мүмкін баға; әділ құнның ең жақсы дәлелі активті сату шығындарын және оны пайдалану құнын (яғни ақша ағындарын өндіретін тиісті объект бойынша болашақта күтілетін ақша ағындарының таза дисконтталған құнын) шегергендегі белсенді нарықтағы баға болып табылады.

Пайдалану құндылығын бағалау кезінде болашақ ақша ағындарын бағалау кезінде түзету жүргізілмеген ақшаның уақытша құнының және осы активке тән тәуекелдердің қолданыстағы нарықтық бағаларын көрсететін салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, ақша қаражатының болжамды болашақ ағындары олардың дисконтталған құнына дейін дисконтталады.

Егер жеке активтің өтелетін сомасын бағалау мүмкін болмаса, Компания осы активке жататын ақша ағындарын өндіретін бірліктің өтелетін сомасын бағалайды. Ақша ағындарын өндіретін Объект (генерациялау бірлігі) – бұл басқа активтерден немесе активтер топтарынан ақша ағындарына айтарлықтай тәуелді емес ақша ағындарын өндіретін активтердің ең кіші анықталған тобы. Генераторлық бірліктерді анықтау принциптері 4-ескертпеде келтірілген.

Құнсыздану мәніне тексеру жүргізу кезінде пайдаланылатын бағалау мәндері 36 «Активтердің құнсыздануы» ХҚЕС (IAS) талаптарына сәйкес келтірілген кен орнын игерудің егжей-тегжейлі жоспарларына және жұмыс бюджеттеріне негізделген. Болашақ ақша ағындары мыналарға негізделген:

- экономикалық негізделген өндіруге сенімділіктің жоғары деңгейі бар резервтердің есептік көлемі;
- болашақ өндіріс және сату көлемі;
- болжамды бағалар (егер ағымдағы нарықтық бағалар Компанияның есептелген орташа бағасынан ұзақ мерзімді перспективада, әдетте үш жылдан бес жылға дейінгі мерзімде ерекшеленбесе), сондай-ақ
- өндірудің болашақ құны және басқа операциялық және күрделі шығындар.

Егер активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетсе, активтің құнсыздануы танылады және құнсызданудан болған залал қаржылық жағдай туралы жекелеген есепте көрсетілген баланстық құнды активтің өтелетін құнына дейін азайту мақсатында бір жылдағы пайдада немесе залалда көрсетіледі. Өткен есепті кезеңдерде танылған актив құнсыздануынан болған залал, егер сатуға арналған шығыстарды шегергендегі активтің пайдалану құндылығын не оның әділ құнын айқындау кезінде бастапқыда пайдаланылған есептік бағалаулар өзгерген болса, қалпына келтіріледі (қажет болған жағдайда). Бұл қалпына келтірудің шамасы тозуды шегергендегі баланстық құн сомасымен шектеледі, егер ол алдыңғы жылдары құнсызданудан ешқандай шығын танылмаса, анықталатын еді.

Жалдау

Жалдау шарттары бойынша туындайтын міндеттемелер бастапқыда келтірілген құн бойынша бағаланады. Жалдау міндеттемелеріне жалдау бойынша ынталандыру төлемдерін шегергендегі тіркелген төлемдердің таза дисконтталған құны (соның ішінде белгіленген төлемдер) кіреді. Жалдау төлемдері жалдау шартында белгіленген пайыздық мөлшерлеменімен дисконтталады. Егер бұл мөлшерлемені, әдетте, Компанияда бар жалдау шарттары жағдайында не болатынын оңай анықтау мүмкін болмаса, Компания қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады-бұл Компания ұқсас мерзімге және ұқсас қамтамасыз ету кезінде ұқсас экономикалық жағдайларда пайдалану құқығы нысанындағы актив құнына ұқсас құны бар активті алу үшін қажетті қарыз қаражатын тарта алатын мөлшерлеме.

Жалдау төлемдері міндеттемелердің негізгі сомасына және қаржылық шығындарға бөлінеді. Қаржылық шығыстар әрбір кезеңдегі міндеттеменің өтелмеген қалдығы бойынша тұрақты мерзімді пайыздық мөлшерлемені қамтамасыз ету үшін жалдау мерзімі ішінде пайдада немесе залалда көрсетіледі.

Жабдықтар мен көлік құралдарын қысқа мерзімді жалға алу және құны төмен кез келген активтерді жалға алу бойынша төлемдер сызықтық әдіспен пайда немесе шығын құрамындағы шығыстар ретінде танылады. Қысқа мерзімді жалдау-бұл 12 айдан аспайтын жалдау шарты. Құны төмен активтерге құны 500 мың теңгеден аспайтын АТ-жабдықтар мен кеңсе жиһазының шағын заттары жатады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Операциялық жалдау

Компания жалға алушыға активті иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайданы беруді көздемейтін жалдау шарты бойынша жалға беруші болып табылатын жағдайларда (яғни операциялық жалдау жағдайында) операциялық жалдау шарттары бойынша жалдау төлемдері басқа кірістердің құрамында сызықтық әдіспен көрсетіледі.

Табыс салығы

Табыс салығы есепті кезеңнің соңында қолданылатын заңнаманың талаптарына сәйкес қаржылық есептілікте көрсетіледі. Табыс салығы бойынша шығыстар/(өтемақы) егер олар басқа жиынтық табыстың құрамында не басқа жиынтық табыстың құрамында не ағымдағы немесе қандай да бір басқа есепті табыстың құрамында не тікелей капиталда көрсетілетін операцияларға қатысты болуына байланысты тікелей капиталда көрсетілуге тиіс болмаса, ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтарды қамтиды және бір жыл ішіндегі пайдада немесе залалда танылады. Ағымдағы салық ағымдағы және алдыңғы кезеңдердегі салық салынатын пайдаға немесе шығынға қатысты салық органдарына төленетін (салық органдарының есебінен өтелетін) соманы білдіреді. Салық салынатын пайда немесе залал, егер қаржылық есептілік тиісті салық декларациялары берілгенге дейін бекітілсе, есептік бағалау негізінде есептеледі. Табыс салығынан басқа салықтар операциялық шығындардың бөлігі ретінде көрсетіледі.

Кейінге қалдырылған табыс салығы болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық залалына қатысты міндеттемелердің баланстық әдісімен және активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың қаржылық есептіліктегі баланстық құны арасында туындайтын уақытша айырмалармен есептеледі.

Бастапқы тану үшін қолда бар ерекшелікке сәйкес, кейінге қалдырылған салықтар, егер олар бухгалтерлік және салық салынатын пайдаға әсер етпесе, бизнес бірлестіктерімен байланысты емес операциялар бойынша активті немесе міндеттемені бастапқы тану кезінде туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтың баланстық шамасы есепті кезеңнің соңында қолданылатын және уақытша айырмашылықтарды қалпына келтіру немесе болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық залалын пайдалану кезеңіне қолданылатын салық мөлшерлемелерін пайдалана отырып есептеледі. Барлық шегерілетін уақыт айырмаларына және болашақ кезеңдерге ауыстырылған салық залалдарына қатысты кейінге қалдырылған салық активтері болашақта шегерілетін уақыт айырмасын есептеуге болатын салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар шамада ғана танылады.

Компания еншілес дивидендтерге салынатын салықтарға немесе оларды сатудан түскен пайдаға қатысты уақытша айырмашылықтардың қалпына келуін бақылайды. Компания басшылық жақын болашақта уақытша айырмашылықтардың қалпына келуін күткен жағдайларды қоспағанда, мұндай уақытша айырмашылықтар бойынша кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін көрсетпейді. Компанияның анықталмаған салық позицияларын басшылық әр есепті кезеңнің соңында бағалайды. Табыс салығы бойынша позицияларға қатысты көрсетілетін міндеттемелер басшылық, егер компанияның салық позициясына салық органдары дау айтса, қосымша салық міндеттемелерінің туындау ықтималдығы олардың болмау ықтималдығынан жоғары деп есептеген жағдайларда ескеріледі.

Мұндай бағалау есепті кезеңнің соңында қолданылатын салық заңнамасын, сондай-ақ соттың кез келген белгілі қаулыларын немесе осындай мәселелер бойынша өзге де шешімдерді түсіндіру негізінде жүргізіледі. Пайдаға салынатын салықты қоспағанда, айыппұлдар, өсімпұлдар және салықтар бойынша міндеттемелер басшылықтың есепті кезеңнің соңына міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыстарды ең жақсы бағалауы негізінде көрсетіледі.

Сауда және өзге де дебиторлық берешек

Сауда-саттық дебиторлық берешегі бастапқыда әділ құн бойынша, содан кейін амортизацияланған құн бойынша және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып есептелген.

Қорлар

Қорлар екі шаманың ең азы бойынша есепке алынады: өзіндік құны бойынша және сатудың таза бағасы бойынша. Қорларды өндіріске жіберу және өзге де шығу кезінде оларды бағалау орташа өлшенген құн әдісі бойынша жүргізіледі.

Дайын өнімнің және аяқталмаған өндірістің өзіндік құны шикізат пен материалдардың, шикізатты өндіру және қайта өңдеу жөніндегі қызметтердің құнын және басқа да тікелей шығындарды қамтиды және қарыз қаражаты бойынша шығыстарды қамтымайды. Таза сату бағасы-бұл өндірісті аяқтауға арналған болжамды шығындарды және сатуға кететін болжамды шығындарды шегергендегі әдеттегі қызмет барысында болжамды сату бағасы.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Тауарлық қарыздар

Компания тауарлық қарыздар шартын жасасады, оған сәйкес бір Тарап (кредитор) екінші тарапқа (қарыз алушыға) уран өнімін беруге міндеттенеді, ал қарыз алушы қарыз берушіге уран өнімінің бірдей мөлшерін қайтаруға міндеттенеді.

Тауарлық қарыздарды жасасудың мақсаты уран өнімін жеткізу жөніндегі өз міндеттемелерін орындауға жәрдемдесу болып табылады, нәтижесінде Компания тауарлық қарызды қаржылық емес міндеттеме ретінде жіктейді.

Тауарлық қарыз алған кезде Компания шарттық құны бойынша қорларды есепке алады. Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер есепті күнге уран өнімінің әділ құны бойынша танылады. Әділ құнды кейіннен қайта бағалау уран өніміне әділ құнның өзгеруіне сәйкес басқа кірістер немесе шығыстар құрамындағы пайда немесе залал арқылы жүргізіледі.

Алдын ала төлем

Алдын ала төлем құнсыздануға арналған резервті шегергендегі нақты шығындар бойынша есептілікте көрсетіледі. Алдын ала төлем ұзақ мерзімді деп жіктеледі, егер оған жататын тауарларды немесе қызметтерді алудың күтілетін мерзімі бір жылдан асса немесе алдын ала төлем бастапқы тану кезінде ұзақ мерзімді ретінде есепте көрсетілетін активке қатысты болса. Активті сатып алу үшін алдын-ала төленген сома оның баланстық құнына Компания осы активті бақылауды алған кезде және онымен байланысты болашақ экономикалық пайда алу ықтималдығы болған кезде қосылады. Басқа алдын ала төлем оған қатысты тауарларды немесе қызметтерді алу кезінде пайдаға немесе шығынға есептен шығарылады.

Егер алдын-ала төлеуге жататын активтер, тауарлар немесе қызметтер алынбайтындығының белгісі болса, алдын-ала төлемнің баланстық құны есептен шығарылады және құнсызданудан тиісті шығын бір жылдағы пайдада немесе залалда көрсетіледі. Ұзақ мерзімді алдын ала төлемдер дисконтталмайды.

Сатуға арналған санатқа жатқызылған ұзақ мерзімді активтер

Ұзақ мерзімді активтер және жойылатын топтар (олар ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді активтерді қамтуы мүмкін) қаржылық жағдай туралы есепте, егер олардың баланстық құны негізінен есепті күннен кейін 12 ай ішінде сату есебінен (активтер тиесілі еншілес кәсіпорынды бақылауды жоғалтуды қоса алғанда) өтелетін болса, «сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер» ретінде көрсетіледі. Активтердің жіктелуі төменде көрсетілген барлық шарттар болған кезде өзгертуге тиіс: (а) активтер олардың ағымдағы жай-күйінде дереу сатуға дайын; (б) Компания басшылығы сатып алушыны іздеудің қолданыстағы бағдарламасын бекітті және оны жүзеге асыруға кірісті; (в) активтерді негізделген бағамен сату бойынша белсенді қызмет жүргізілуде; (г) сату бір жыл ішінде күтіледі және (д) сату жоспарында айтарлықтай өзгерістер болмайды немесе оның күші жойылмайды.

Ағымдағы есепті кезеңдегі қаржылық жағдай туралы жеке есепте сатуға арналған ретінде жіктелген ұзақ мерзімді активтер немесе шығатын топтар басқа санатқа ауыстырылуға жатпайды және ағымдағы есепті кезеңнің аяғындағы сыныптамаға сәйкес келтіру үшін қаржылық жағдай туралы есептің салыстырмалы деректерінде ұсыну нысанын өзгертпейді.

Шығу тобы-бұл сату арқылы немесе басқа жолмен, бір операцияның нәтижесінде топ ретінде шығарылатын активтер тобы (қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді) және осы операцияның нәтижесінде берілетін осы активтермен тікелей байланысты міндеттемелер. Гудвил, егер шығу тобы сатып алу кезінде гудвил бөлінген ақша қаражатын өндіретін бірлік болса, шығу тобының құрамында ескеріледі. Есепті күннен кейін 12 айдан астам мерзімде өтелетін немесе алынатын сомаларды қамтитын активтер ұзақ мерзімді активтер болып саналады. Егер жіктеуді өзгерту қажет болса, мұндай өзгеріс активтің қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді бөлігі үшін жүзеге асырылады.

Сатуға арналған шығатын топтар жалпы екі соманың ең азы бойынша бағаланады: баланстық құн және сату шығындарын шегергендегі әділ құн. Сатуға арналған негізгі құралдар амортизацияланбайды. Қайта жіктелген ұзақ мерзімді қаржы құралдары сату шығындарын шегергендегі баланстық құн мен әділ құн сомаларының азына дейін есептен шығарылмайды. Шығу тобымен тікелей байланысты және шығу кезінде берілетін міндеттемелер қайта жіктелуге жатады және қаржылық жағдай туралы есепте жеке жолмен көрсетіледі.

Қаржы құралдары

Бағалаудың негізгі тәсілдері

Әділ құн-бұл активті сату кезінде алынуы немесе бағалау күніне нарық қатысушылары арасында әдеттегі операцияны жүргізу кезінде міндеттемені беру кезінде төленуі мүмкін баға. Әділ құнның ең жақсы дәлелі-белсенді нарықтағы нарықтық баға белгілеу.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Белсенді нарық-бұл активпен немесе міндеттемемен операциялар жеткілікті жиілікте және тұрақты негізде бағалау туралы ақпарат алуға мүмкіндік беретін жеткілікті көлемде жүргізілетін нарық.

Белсенді нарықта айналыстағы қаржы құралдарының әділ құны нарықтық баға белгілеуді жеке активке немесе міндеттемеге компания ұстайтын құралдар санына көбейту арқылы алынған сома ретінде бағаланады. Бұл нарықтың әдеттегі тәуліктік сауда айналымы ұйымның активтері мен міндеттемелерінің санын сіңіру үшін жеткіліксіз болған жағдайда да және жеке операцияда позицияларды сатуға тапсырыстарды орналастыру баға белгіленетін бағаға әсер етуі мүмкін.

Дисконтталған ақша ағындарының моделі сияқты бағалау модельдері, сондай-ақ нарықтық жағдайда жасалған ұқсас операциялардың деректеріне негізделген модельдер немесе инвестициялар объектісінің қаржылық деректерін қарау сауда-саттық бағасы туралы нарықтық ақпарат қол жетімді емес қаржы құралдарының әділ құнын анықтау үшін қолданылады. Әділ құнды бағалау нәтижелері талданады және әділ құн иерархиясының деңгейлері бойынша келесідей бөлінеді: (i) 1-деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер (түзетілмейтін) бойынша бағалау жатады, (ii) 2-деңгейге-барлық пайдаланылатын Елеулі бастапқы деректер тікелей (мысалы, баға) немесе жанама (мысалы, баға негізінде есептелген) актив немесе міндеттеме үшін байқалатын бағалау модельдерінің көмегімен алынған, және (iii) тек бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген бағалаулар болып табылатын 3 деңгейлі бағалаулар (яғни бағалау үшін бақыланбайтын бастапқы деректердің айтарлықтай көлемі қажет). Әділ құн иерархиясы деңгейінен деңгейіне аударымдар есепті кезеңнің соңында орын алған болып есептеледі.

(i) Мәміле бойынша шығындар

Мәміле бойынша шығындар қаржы құралын сатып алуға, шығаруға немесе шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады. Қосымша шығындар-бұл мәміле жасалмаса, алынбайтын шығындар. Мәміле шығындарына агенттерге (сауда агенттері ретінде қызмет ететін жұмысшыларды қоса алғанда), кеңесшілерге, брокерлер мен дилерлерге төленген сыйақылар мен комиссиялар, реттеушілер мен қор биржаларына төленетін алымдар және мүлікті беру кезінде алынатын салықтар мен алымдар кіреді. Мәміле бойынша шығындарға қарыз бойынша сыйлықақылар немесе дисконттар, қаржыландыру шығындары, Ішкі әкімшілік шығындар немесе сақтау шығындары кірмейді.

(ii) Амортизацияланған құн

Амортизацияланған құн бастапқы тану кезінде қаржы құралы бағаланған шаманы білдіреді, негізгі қарызды өтеуге төленетін төлемдерді шегергенде, есептелген пайыздар мөлшеріне азайтылған немесе ұлғайтылған, ал қаржылық активтер үшін – күтілетін кредиттік шығындар үшін кез келген бағалау резервін шегергенде.

(iii) Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бұл әр кезеңдегі тұрақты пайыздық мөлшерлемені (тиімді пайыздық мөлшерлемені) құралдың баланстық құнына қамтамасыз ету мақсатында пайыздық кірістерді немесе пайыздық шығыстарды тиісті кезеңге бөлу әдісі. Пайыздың тиімді мөлшерлемесі-бұл қаржы құралының күтіліп отырған жұмыс істеу уақыты ішінде немесе бұл орынды жерде, қаржы құралының жалпы баланстық құнына дейінгі неғұрлым қысқа кезеңге дейінгі есепті болашақ ақша төлемдерін немесе түсімдерді (болашақ кредиттік шығындарды қоспағанда) нақты дисконттау кезінде қолданылатын мөлшерлеме.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме белгілі бір құрал үшін көрсетілген өзгермелі мөлшерлеме бойынша кредиттік спредті көрсететін сыйлықақыны немесе дисконтты қоспағанда, пайыздық өзгерістің келесі күніне дейін өзгермелі мөлшерлеме құралдары бойынша ақша ағындарын дисконттау үшін немесе нарықтық мәнге тәуелсіз белгіленетін басқа да айнымалы факторлар үшін қолданылады.

Мұндай сыйлықақылар немесе дисконттар құрал айналысының барлық күтілетін мерзімі ішінде амортизацияланады. Ағымдағы құнды есептеу тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын тараптар шарт бойынша төлеген немесе алған барлық сыйақылар мен сомаларды қамтиды. Бастапқы тану кезінде сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (РОСІ) қаржы активтері болып табылатын активтер үшін тиімді пайыздық мөлшерлеме кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетіледі, яғни келісімшарттық ақша ағындары негізінде емес, бастапқы тану кезінде күтілетін ақша ағындары негізінде есептеледі.

Қаржы құралдарын бастапқы тану.

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары бастапқыда әділ құн бойынша танылады. Барлық басқа қаржы құралдары бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, әділ құны бойынша көрсетіледі. Бастапқы тану кезінде әділ құнды ең жақсы растау мәміле бағасы болып табылады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Бастапқы тану кезіндегі пайда немесе залал әділ баға мен нарықта бақыланатын сол құралмен басқа ағымдағы мәмілелер немесе базалық деректер ретінде тек бақыланатын нарықтардың деректерін пайдаланатын бағалау моделі растауы мүмкін мәміле бағасы арасында айырмашылық болған жағдайда ғана ескеріледі.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтеріне және басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық құралдарға инвестицияларға қатысты бастапқы танудан кейін күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резерві танылады, бұл актив бастапқы танылғаннан кейін бірден бухгалтерлік залалды тануға әкеледі.

Жеткізу осы нарық үшін заңнамада немесе іскерлік айналым әдет-ғұрыптарында белгіленген мерзімдерде жүргізілуі тиіс қаржы активтерін сатып алу және сату («стандартты шарттарда» сатып алу және сату) мәміле жасалған күні, яғни Компания қаржы активін сатып алуға немесе сатуға міндеттенетін күні көрсетіледі. Сатып алу бойынша барлық басқа операциялар кәсіпорын осы қаржы құралына қатысты шарттың тарапы болған кезде танылады.

Қаржы активтерін жіктеу және одан әрі қарайғы бағалау

(i) Бағалау санаттары

Компания келесі бағалау санаттарын қолдана отырып, қаржылық активтерді жіктейді: пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланады, басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланады және амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Борыштық қаржылық активтерді жіктеу және кейінгі бағалау мыналарға байланысты: (i) Компанияның тиісті активтер портфелін басқаруға арналған бизнес моделі және (ii) актив бойынша ақша ағындарының сипаттамалары.

(ii) Бизнес-модель

Бизнес-модель Компанияның ақша ағындарын алу үшін активтерді басқару әдісін көрсетеді: Компанияның мақсаты (i) тек шартта көзделген активтерден ақша ағындарын алу («шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу») болып табыла ма, немесе (ii) шартта көзделген ақша ағындарын және активтерді сату нәтижесінде туындайтын ақша ағындарын алу («шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін активтерді ұстап қалу»), немесе егер (i) тармақ та, (ii) тармақ та қолданылмаса, қаржы активтері «өзге» бизнес-модельдер санатына жатады және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланады.

Бизнес-модель бағалау жүргізілетін күні бар портфель үшін белгіленген мақсатқа қол жеткізу үшін Компания жүзеге асырғысы келетін қызметтің барлық тиісті дәлелдемелері негізінде активтер тобы үшін (портфель деңгейінде) айқындалады. Компания бизнес-модельді анықтауда ескеретін факторларға портфельдің мақсаты мен құрамы, тиісті активтер бойынша ақша ағындарын алудың өткен тәжірибесі, тәуекелдерді бағалау және басқару тәсілдері, активтердің кірістілігін бағалау әдістері және менеджерлерге төлем схемасы жатады.

(iv) Ақша ағындарының сипаттамалары

Егер бизнес-модель шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін немесе шартта көзделген ақша ағындары мен сатуды алу үшін активтерді ұстап қалуды көздейтін болса, Компания ақша ағындары тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен төлемдер болып табылатынын бағалайды («төлемдер тесті тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен» немесе «SPPI тесті»). Кірістірілген туынды құралдары бар қаржылық активтер олар бойынша ақша ағындары тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен төленетін төлемдер болып табылатындығын анықтау үшін бірге қарастырылады. Бұл бағалауды жүргізу кезінде Компания шартта көзделген ақша ағындарының негізгі несие шартының талаптарына сәйкес келетіндігін қарастырады, яғни пайыздар тек кредиттік тәуекелге, ақшаның уақытша құнына, негізгі несие шартының басқа тәуекелдеріне және пайда маржасына қатысты өтеуді қамтиды.

Егер шарттың талаптары базалық кредиттік шарттың талаптарына сәйкес келмейтін тәуекелге немесе құбылмалылыққа ұшырауды көздейтін болса, тиісті қаржы активі пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша жіктеледі және бағаланады.

Тек негізгі қарыз бен пайыз шотына төлемдер сынағы актив бастапқы танылған кезде жүргізіледі және кейіннен қайта бағалау жүргізілмейді.

Қаржы активтерін қайта жіктеу

Қаржы құралдары тек осы портфельді басқарудың бизнес моделі өзгерген жағдайда ғана қайта жіктеледі. Қайта жіктеу бизнес-модель өзгергеннен кейін бірінші есепті кезеңнің басынан бастап перспективалы түрде жүргізіледі. Компания ағымдағы немесе салыстырмалы кезең ішінде өзінің бизнес-моделін өзгерткен жоқ және қайта жіктеу жүргізген жоқ.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтерінің құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резерві

Болжамдар негізінде Компания басқа жиынтық кіріс арқылы амортизацияланған құны бойынша және әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдармен және кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер мен қаржылық кепілдік шарттарына байланысты туындайтын тәуекелдермен байланысты күтілетін кредиттік залалдарды бағалайды. Компания күтілетін кредиттік шығындарды бағалайды және әр есепті күнге кредиттік шығындар үшін бағалау резервін таниды. Күтілетін кредиттік залалдарды бағалау мыналарды көрсетеді: (i) ықтимал нәтижелер ауқымын бағалау арқылы анықталған бейтарап және ықтималдықпен өлшенген сома, (ii) ақшаның уақытша құны және (iii) есепті күнге артық шығындарсыз және артық күш жұмсамай й алуға болатын өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжамды болашақ экономикалық жағдайлар туралы барлық негізделген және расталған ақпарат.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық құралдар күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервін шегергендегі қаржылық жағдай туралы есепте ұсынылады.

Кредиттік міндеттемелер мен қаржылық кепілдіктерге қатысты қаржылық жағдай туралы есепте міндеттемелер құрамында күтілетін кредиттік залалдар үшін жеке резерв танылады. Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдардың амортизацияланған құнындағы өзгерістер күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервін есепке алмағанда пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Баланстық

құнның басқа өзгерістері басқа жиынтық кірістің құрамында «басқа жиынтық кіріс арқылы бағаланатын борыштық құралдардан шығыстарды шегергендегі кірістер» бабында көрсетіледі.

Компания бастапқы танылған сәттен бастап несиелік сападағы өзгерістер негізінде құнсыздануды есепке алудың «үш сатылы» моделін қолданады. Бастапқы тану кезінде құнсызданбаған қаржы құралы 1-кезеңге жатады деп жіктеледі. 1-кезеңнің қаржы активтері үшін күтілетін кредиттік залал, егер ол 12 ай өткенге дейін («12 айлық күтілетін кредиттік залал») басталса, келесі 12 ай ішінде немесе шартқа сәйкес өтеу күніне дейін орын алуы мүмкін дефолттар нәтижесінде туындайтын барлық мерзім үшін күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігіне тең сомада бағаланады. Егер Компания бастапқы танылған сәттен бастап несиелік тәуекелдің едәуір өсуін анықтаса, онда актив 2-кезеңге ауыстырылады, ал осы актив бойынша күтілетін кредиттік залалдар барлық мерзім ішінде, яғни шартқа сәйкес өтеу күніне дейін, егер көзделген болса, күтілетін алдын ала төлемді ескере отырып («бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар») күтілетін кредиттік залалдар негізінде бағаланады.

Компанияның кредиттік тәуекелді едәуір ұлғайтуды айқындау тәртібінің сипаттамасы 37-ескертпеде келтіріледі.

Егер Компания қаржы активінің құнсызданғанын анықтаса, актив 3-кезеңге ауыстырылады және ол бойынша күтілетін кредиттік залал бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залал ретінде бағаланады. Компанияның құнсызданған активтер мен дефолтты айқындауына қатысты түсініктемелер 37-ескертпеде келтірілген. Сатып алынған немесе құрылған несиелік-құнсызданған қаржылық активтер үшін күтілетін несиелік шығындар әрқашан бүкіл мерзімде күтілетін несиелік шығындар ретінде бағаланады.

37-ескертпеде Компанияның болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік залалдар моделіне енгізу тәсілін түсіндіруді қоса алғанда, күтілетін кредиттік залалдарды бағалау кезінде пайдаланылатын бастапқы деректер, болжамдар және есептеу әдістері туралы ақпарат келтіріледі.

Қаржы активтерін есептен шығару

Компания оларды өндіріп алудың барлық практикалық мүмкіндіктерін таусып, осындай активтерді өтеуге қатысты күтулердің негізсіздігі туралы қорытындыға келген кезде қаржылық активтер толығымен немесе ішінара есептен шығарылады.

Есептен шығару тануды тоқтатуды білдіреді. Өндіріп алуға қатысты негізделген күтулердің болмау белгілеріне (i) сот шешімі, (ii) қаржы активі сатып алынған Кәсіпорынды тарату, (iii) үш жыл немесе одан да көп мерзімі өткен кезең жатады.

Қаржы активтерін тануды тоқтату

Компания (а) осы активтер өтелген кезде немесе осы активтермен байланысты ақша ағындарына құқықтардың мерзімі аяқталған кезде немесе (б) Компания қаржы активтерінен ақша ағындарына құқықтарды берген немесе беру туралы келісім жасаған кезде және (i) сонымен бірге осы активтерге иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен сыйақыларды берген кезде, ((ii) осы активтерге иелік етумен байланысты барлық тәуекелдер мен сыйақыларды бермеген де, сақтамаған да болса, бірақ актив деректеріне қатысты бақылау құқығынан

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

айырылған кезде қаржылық активтерді тануды тоқтатады. Егер контрагенттің активті байланысты емес үшінші тарапқа сатуға шектеулер енгізбестен толық сатуға практикалық мүмкіндігі болмаса, бақылау сақталады.

Қаржы активтерін өзгерту

Кейде Компания қаржылық активтер бойынша шарттық шарттарды қайта қарайды немесе басқаша өзгертеді. Компания шартта көзделген ақша ағындарының модификациясы, басқалармен қатар, мынадай факторларды ескере отырып, елеулі болып табылатынын бағалайды: актив бойынша тәуекелдер бейініне (мысалы, пайдаға қатысу немесе капиталға кіріс), пайыздық мөлшерлеменің елеулі өзгеруіне, валюталық номиналдың өзгеруіне елеулі әсер ететін жаңа шарттық шарттардың болуы, активпен байланысты кредиттік тәуекелге елеулі әсер ететін жаңа немесе қосымша кредиттік қамтамасыз етудің пайда болуы немесе қарыз алушы қаржылық қиындықтарға тап болмаған жағдайларда кредит мерзімін едәуір ұзарту.

Егер жетілдірілген шарттар бастапқы актив бойынша ақша ағындарына құқықтар аяқталуы үшін айтарлықтай ерекшеленсе, Компания бастапқы қаржылық активті тануды тоқтатады және жаңа активті әділ құн бойынша таниды. Шарттарды қайта қарау күні кейінгі құнсыздандуды есептеу мақсаттары үшін, оның ішінде кредиттік тәуекелдің

елеулі ұлғаю фактісін айқындау үшін бастапқы тану күні болып есептеледі. Сондай-ақ, Компания жаңа несиенің немесе қарыз құралының төлемдерді тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен жүзеге асыру өлшемшартына сәйкестігін бағалайды. Танылуы тоқтатылған бастапқы активтің баланстық құны мен жаңа, айтарлықтай өзгертілген активтің әділ құны арасындағы кез келген алшақтық, егер айырмашылықтың мазмұны меншік иелерімен капитал операциясына жатпаса, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Шарттарды қайта қарау контрагенттің қаржылық қиындықтарынан және оның бастапқыда келісілген төлемдерді орындай алмауынан туындаған жағдайда, Компания бастапқы және түзетілген күтілетін ақша ағындарын шарттың талаптарын өзгерту нәтижесінде актив бойынша тәуекелдер мен пайданың айтарлықтай айырмашылығы үшін активтермен салыстырады. Егер тәуекелдер мен пайдалар өзгермесе, онда өзгертілген активтің бастапқы активтен айтарлықтай айырмашылығы жоқ және оны өзгерту тануды тоқтатуға әкелмейді. Компания бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша (немесе сатып алынған немесе жасалған кредиттік-құнсызданған қаржы активтері үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша) шартқа өзгертілген ақша ағындарын дисконттау арқылы жалпы баланстық құнды қайта есептеуді жүргізеді және пайда немесе залал құрамындағы модификациядан түскен пайданы немесе залалды таниды.

Қаржылық міндеттемелерді бағалау санаттары

Мыналардан басқа, қаржылық міндеттемелер кейіннен амортизацияланған құн бойынша бағаланатын болып жіктеледі: (i) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер: бұл жіктеу туынды құралдарға, саудаға арналған қаржылық міндеттемелерге (мысалы, бағалы қағаздар бойынша қысқа позициялар), бизнесті біріктіру кезінде сатып алушы мойындаған шартты өтемақыға және бастапқы тану кезінде анықталған басқа қаржылық міндеттемелер және (ii) қаржылық кепілдік шарттары мен кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер.

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық міндеттемелерді тану олар өтелген жағдайда тоқтатылады (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда немесе тоқтатылғанда немесе оның орындалу мерзімі аяқталғанда).

Борыштық құралдарды Топ пен оның бастапқы кредиторлары арасындағы айтарлықтай ерекшеленетін шарттармен айырбастау, сондай-ақ қолданыстағы қаржылық міндеттемелер шарттарының елеулі өзгерістері бастапқы қаржылық міндеттемені өтеу және жаңа қаржылық міндеттемені тану ретінде ескеріледі.

Егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған алынған сыйақыларды шегергендегі барлық төленген сыйақыларды қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша ағындарының дисконтталған дисконтталған құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған дисконтталған құнынан кемінде 10% - ға өзгеше болса, шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі. Сонымен қатар, басқа да сапалы факторлар ескеріледі, мысалы, құрал көрсетілген валюта, пайыздық мөлшерлеме түрінің өзгеруі, құралды айырбастаудың жаңа шарттары және несие бойынша шектеу шарттарының өзгеруі. Егер борыштық құралдармен алмасу немесе шарттарды өзгерту өтеу ретінде есепке алынса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеуден түскен пайда немесе залал құрамында танылады. Егер айырбастау немесе түрлендіру өтеу ретінде есепке алынбаса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттеменің баланстық құнын түзету ретінде көрсетіледі және өзгертілген міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Міндеттемелердің оларды өтеуге әкеп соқпайтын модификациялары кумулятивтік амортизацияны кері санмен есептеу әдісі бойынша бағалау мәнінің өзгеруі ретінде ескеріледі, бұл ретте пайда немесе залал, егер

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

баланстық құнындағы айырмашылықтың экономикалық мазмұны меншік иелерімен капиталмен жасалатын операцияға жатпайтын болса, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Туынды қаржы құралдары

Туынды қаржы құралдары әділ құны бойынша көрсетіледі. Барлық туынды құралдар, егер осы құралдардың әділ құны оң болып табылса, активтер ретінде және егер олардың әділ құны теріс болып табылса, міндеттемелер ретінде ескеріледі. Туынды құралдардың әділ құнының өзгеруі бір жылдағы пайдаға немесе шығынға қосылады. Компания хеджирлеу есебін қолданбайды. Қаржылық міндеттемелерге және басқа қаржылық емес шарттарға енгізілген кейбір туынды құралдар, егер олардың тәуекелдері мен экономикалық сипаттамалары болса, негізгі шарттан ерекшеленеді

Қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату

Қаржылық міндеттемелерді тану олар өтелген жағдайда тоқтатылады (яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда немесе тоқтатылғанда немесе оның орындалу мерзімі аяқталғанда).

Борыштық құралдарды Компания мен оның бастапқы кредиторлары арасындағы айтарлықтай ерекшеленетін шарттармен айырбастау, сондай-ақ қолданыстағы қаржылық міндеттемелер шарттарының елеулі өзгерістері бастапқы қаржылық міндеттемені өтеу және жаңа қаржылық міндеттемені тану ретінде ескеріледі. Егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған алынған сыйақыларды шегергендегі барлық төленген сыйақыларды қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша ағындарының дисконтталған дисконтталған құны бастапқы қаржылық міндеттеме бойынша қалған ақша ағындарының дисконтталған дисконтталған құнынан кемінде 10% - ға өзгеше болса, шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі.

Сонымен қатар, басқа да сапалы факторлар ескеріледі, мысалы, құрал көрсетілген валюта, пайыздық мөлшерлеме түрінің өзгеруі, құралды айырбастаудың жаңа шарттары және несие бойынша шектеу шарттарының өзгеруі.

Егер борыштық құралдармен алмасу немесе шарттарды өзгерту өтеу ретінде есепке алынса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар өтеуден түскен пайда немесе залал құрамында танылады.

Егер айырбастау немесе түрлендіру өтеу ретінде есепке алынбаса, барлық шығындар немесе төленген сыйақылар міндеттеменің баланстық құнын түзету ретінде көрсетіледі және өзгертілген міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Міндеттемелердің оларды өтеуге әкеп соқпайтын модификациялары кумулятивтік амортизацияны кері санмен есептеу әдісі бойынша бағалау мәнінің өзгеруі ретінде ескеріледі, бұл ретте пайда немесе залал, егер баланстық құнындағы айырмашылықтың экономикалық мазмұны меншік иелерімен капиталмен жасалатын операцияға жатпайтын болса, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржы активтері мен міндеттемелері өзара есепке алынады және қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген сомаларды өзара есепке алуды жүргізуге заңды түрде белгіленген құқық, сондай-ақ өзара есепке алуды жүргізуге не бір мезгілде активті іске асыруға және міндеттемені реттеуге ниет болған жағдайларда ғана таза шама көрсетіледі. Қарастырылып отырған өзара есепке алу құқығы (А) ықтимал болашақ оқиғаларға тәуелді болмауы тиіс және (Б) мынадай жағдайларда: (i) кәдімгі қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында, (ii) төлемдер бойынша міндеттемені (дефолт оқиғасын) орындамаған кезде және (iii) дәрменсіздік немесе банкроттық жағдайында жүзеге асырудың заңды мүмкіндігі болуы тиіс.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Ақша қаражаттары мен олардың баламаларына кассадағы ақша қаражаттары, талап етілгенге дейінгі банктік шоттардағы қаражат және шарт бойынша бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аспайтын басқа да қысқа мерзімді жоғары өтімді инвестициялар жатады. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары амортизацияланған құн бойынша есепке алынады, өйткені (i) олар шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұсталады және бұл ақша ағындары тек негізгі қарыз бен пайыз есебінен төлемдер болып табылады және (ii) олар пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын санатқа жатқызылмайды. Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаттарының қалдықтары ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есепті жасау мақсатында ақша қаражаттарының құрамынан және ақша қаражаттарының баламаларынан алынып тасталады. Есепті күннен кейін кемінде он екі ай ішінде қолданылатын міндеттемелерді айырбастауға немесе өтеу үшін пайдалануға шектелген ақша қаражатының қалдықтары өзге де ұзақ мерзімді активтердің құрамына енгізіледі.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қолма-қол ақша мен ақша қаражаттарының баламаларына 1-30 күн ішінде жоғары бағамен сатып алу шартымен жоғары өтімді мемлекеттік қағаздарға инвестиция болып табылатын кері репо операциялары да кіреді. Кері репо операциялары ақшалай қаражатқа және олардың баламаларына оңай айырбасталады және Қазақстан Республикасының Үкіметі қамтамасыз еткендіктен құнның өзгеру қаупі шамалы.

Акционерлік капитал

Қарапайым акциялар капитал ретінде көрсетіледі. Жаңа акциялар шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындар капитал құрамында шығарылымнан алынған соманың азаюы (салықты шегергенде) ретінде көрсетіледі. Алынған қаражаттың әділ құнының шығарылған акциялардың номиналды құнынан асып кету сомасы капиталда эмиссиялық кіріс ретінде көрсетіледі.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде көрсетіледі және олар жарияланған және мақұлданған кезеңдегі капитал сомасынан шегеріледі. Есепті күннен кейін, бірақ қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін жарияланған дивидендтер туралы ақпарат «есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар» ескертпесінде ашылады.

Қосылған құн салығы

Сату кезінде туындайтын қосылған құн салығы (ҚҚС) тауарлар жөнелтілген немесе қызметтер көрсетілген кезде салық органдарына төленуге жатады. Сатып алу бойынша ҚҚС өнім берушіден салық шот-фактурасын алған кезде сату бойынша ҚҚС-пен есептелуге жатады. Салық заңнамасы ҚҚС есебін жүргізуге мүмкіндік береді. Тиісінше, есепті күнге есептелмеген сату және сатып алу операциялары бойынша ҚҚС қаржылық жағдай туралы жеке есепте қысқартылды деп танылды. Егер есепті кезең аяқталған сәттен бастап бір жыл ішінде ол бойынша қайтару күтілмесе, өтелетін ҚҚС айналымнан тыс актив ретінде жіктеледі. Ұзақ мерзімді ҚҚС дисконтталмайды.

Кредиттер және қарыздар

Несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Мақсаты бойынша немесе сату үшін пайдалануға дайындау міндетті түрде айтарлықтай уақытты қажет ететін активті сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей жатқызылатын заемдар бойынша шығындар (белгілі бір талаптарға жауап беретін актив) осындай актив құнының құрамына кіреді.

Капиталдандырудың басталу күні (А) Компания белгілі бір талаптарға жауап беретін активке байланысты шығындарды көтерген кезде пайда болады; (Б) ол қарыздар бойынша шығындарды көтереді; және (В) ол активті мақсатына сай пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті әрекеттерді жасайды. Қарыздар бойынша шығындарды капиталдандыру активті пайдалануға немесе сатуға дайындау үшін қажетті барлық жұмыстар аяқталған күнге дейін жалғасады.

Компания белгілі бір талаптарға жауап беретін активтер бойынша күрделі шығыстар жасамаса, болдырмауға болатын несиелер мен несиелер бойынша шығындарды капиталдандырады. Қарыздар бойынша капиталдандырылған шығындар белгілі бір талаптарға жауап беретін активті сатып алу үшін қаражат алынған жағдайларды қоспағанда, Компанияның қаржыландырудың орташа құны негізінде есептеледі (орташа алынған пайыздық шығыстар білікті активтерге жұмсалатын шығыстарға қолданылады). Егер бұл орын алса, осы қарыз қаражатын уақытша инвестициялаудан түскен кез келген инвестициялық кірісті шегергендегі кезең ішінде осы қарыз бойынша жұмсалған нақты шығындар капиталдандырылады.

Кредиторлық берешек

Сауда-саттық кредиторлық берешек контрагенттің өзінің шарттық міндеттемелерін орындау фактісі бойынша есептеледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша есепке алынады.

Міндеттемелер мен төлемдер бойынша резервтер

Міндеттемелер мен төлемдер бойынша резервтер орындалу мерзімі немесе шамасы белгісіз қаржылық емес сипаттағы міндеттемелерді білдіреді. Егер Компания қандай да бір өткен оқиғаның салдарынан қолданыстағы (заңды немесе конклюденттік) міндеттемелерге ие болса, оларды реттеу үшін экономикалық пайдасы бар ресурстардың шығуы үлкен ықтималдықпен талап етілсе және міндеттеменің шамасын ақшалай түрде жеткілікті сенімділік дәрежесімен бағалауға болатын болса, олар есептеледі. Компанияның резервтері кен орындарын қалпына келтіруге арналған резервті және өзге де резервтерді қамтиды (33-ескертпе).

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв

Активтерді жою және қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелер олардың пайда болу ықтималдығы жоғары және олардың сомаларын негізделген бағалау мүмкіндігі болған кезде танылады. Активтерді шығару шығындарының құрамына қалпына келтіру және жою шығындары кіреді (ғимараттарды, құрылыстар мен инфрақұрылым объектілерін бұзу, машиналар мен жабдықтарды бөлшектеу, қалдық материалдарды шығару, қоршаған ортаны тазарту, шығарындыларға мониторинг жүргізу және бұзылған жерлерді қалпына келтіру).

Негізгі құралдар бірлігін бөлшектеуге және орнын ауыстыруға арналған есептік шығындар осы негізгі құралды сатып алу сәтіндегі объектінің құнына немесе бағаланған болашақ шығындардың дисконтталған құны негізінде кен орындарын игеру немесе қоршаған ортаны ластау барысында жерді бұзудың тиісті фактісінен туындайтын міндеттеме туындайтын кезең ішінде өндіріске дайындық шығындарының құнына қосылады. Есепті мерзімдердің немесе тиісті шығындардың сомасының өзгеруі немесе дисконттық мөлшерлеменің өзгеруі нәтижесінде туындаған шығу жөніндегі қолданыстағы міндеттемені бағалаудағы өзгерістер ағымдағы кезеңде өндіріске дайындық жөніндегі негізгі құралдар немесе шығындар құрамындағы тиісті активтің құнын түзету ретінде көрсетіледі. Бұл шығындар әрбір кен орны бойынша дәлелденген қорлардың жалпы санына есепті кезеңдегі шығындарды ескере отырып, өтелген қорлардың нақты санын негізге ала отырып, өндірістік әдісті пайдалана отырып амортизацияланатын өндіріске дайындық жөніндегі шығындарға жататындарды қоспағанда, осы активтерге сәйкес келетін амортизация әдісін пайдалана отырып, кейіннен олар жататын активтердің пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде амортизацияланады.

Активтерді жою және қалпына келтіру жөніндегі міндеттемелерге арналған резервтер бұзушылық фактілеріне немесе келешекте залал келтіруге байланысты туындауы күтілетін қандай да бір қосымша міндеттемелерді қамтымайды.

Шығындар сомаларының бағалау мәндері белгілі өзгерістерді, мысалы, жаңартылған бағалау сомаларын және активтерді пайдаланудың қайта қаралған мерзімдерін немесе операциялық қызметтің белгіленген мерзімдерін ескере отырып, тұрақты негізде ресми тексерулер жүргізе отырып, пайдалануға қарай жыл сайын есептеледі. Қажетті шығындардың нақты жиынтық сомасы белгісіз болғанына қарамастан, Компания өз шығындарын қолданыстағы техникалық ережелер мен қалпына келтіру жұмыстарын жүргізу нормаларына және қалпына келтіру әдістеріне сәйкес техникалық-экономикалық негіздеме мен инженерлік зерттеулерге сүйене отырып бағалайды.

Резервтің дисконтталған құнын айқындау кезінде пайдаланылатын амортизация немесе дисконттың «күшін жою» сомасы әрбір есепті кезеңдегі қызмет нәтижелеріне жатады. Дисконттың амортизациясы қаржылық шығындардың құрамында көрсетіледі.

Қаржылық кепілдіктер

Қаржылық кепілдіктер-егер тиісті дебитор борыштық құралдың талаптары бойынша төлемді уақтылы жүргізбесе, Кепілдік ұстаушыға келтірілген залалдарды өтеу бойынша компаниядан белгілі бір төлемдерді жүзеге асыруды талап ететін қайтарылмайтын шарттар. Қаржылық кепілдіктер бастапқыда әділ құн бойынша көрсетіледі, бұл әдетте алынған комиссия сомасына тең. Бұл сома Кепілдік мерзімі ішінде сызықтық әдіспен амортизацияланады. Әрбір есепті күнге кепілдіктер екі соманың ең үлкені бойынша бағаланады: (i) бастапқы тану кезінде көрсетілген амортизацияланбаған сома; және (ii) есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша міндеттемені реттеу үшін қажетті шығыстар сомасының ең жақсы есептік бағасы.

Шетел валюталарын қайта есептеу

Кәсіпорынның функционалдық валютасы-бұл кәсіпорын өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық ортаның валютасы. Компанияның функционалдық валютасы және есептілікті ұсыну валютасы Қазақстанның ұлттық валютасы – қазақстандық теңге болып табылады.

Теңгені басқа валюталарға айырбастауға қатысты валюталық бақылау ережелері қолданылады. Қазіргі уақытта теңге Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде еркін айырбасталатын валюта болып табылмайды.

Ақшалай активтер мен міндеттемелер тиісті есепті кезеңнің соңындағы нарықтық бағам бойынша компанияның функционалдық валютасына қайта есептеледі. Қазақстан қор биржасының (KASE) ресми айырбастау бағамы 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1 АҚШ доллары үшін 462.65 теңгені құрады (2021 жыл: 1 АҚШ доллары үшін 431.80 теңге). Шетел валютасындағы операциялар бойынша есептеулерден және ақша активтері мен міндеттемелерін кезең соңындағы нарықтық айырбас бағамы бойынша әрбір кәсіпорынның функционалдық валютасына қайта есептеуден оң және теріс бағамдық айырмалар бір жылдағы пайдада немесе залалда көрсетіледі. Жыл соңындағы бағам бойынша қайта есептеу баланстың тарихи құны бойынша өлшенетін ақшалай емес баптарына қатысты жүргізілмейді.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шетел валютасындағы шоттар бойынша қалдықтарды қайта бағалау үшін пайдаланылған жабудың нарықтық айырбас бағамы 1 АҚШ доллары үшін 462.65 теңгені құрады (2021 жыл: 1 АҚШ доллары үшін 431.8 теңге).

Қызметкерлерге сыйақы

(i) Қызметкерлерге ұзақ мерзімді сыйақылар

Компания өз қызметкерлеріне ұжымдық еңбек шартының ережелеріне сәйкес ұзақ мерзімді сыйақы береді. Шарттар, атап айтқанда, Компания қызметкерлеріне еңбекке жарамсыздық жағдайында, зейнеткерлікке шыққан кезде, қайтыс болған кезде және басқа да төлемдерде қаржылық көмек көрсетуді көздейді. Жеке жәрдемақы алу құқығы, әдетте, зейнеткерлікке шыққанға дейінгі қалған жұмыс мерзіміне және қызметкердің ең төменгі жұмыс өтіліне байланысты беріледі.

Компанияда қаржыландырылатын зейнетақы схемалары жоқ. Әрбір есепті күнге танылатын міндеттеме зейнетақы міндеттемелерінің ағымдағы құнын білдіреді. Жыл ішінде туындайтын актуарлық пайда мен залал бір жылдағы пайдада немесе залалда көрсетіледі. Осы мақсатта актуарлық кірістер мен шығындар актуарлық болжамдардағы өзгерістердің әсерін де, актуарлық болжамдар мен нақты деректер арасындағы айырмашылықтардың өткен тәжірибесінің әсерін де қамтиды.

Еңбек қызметі аяқталғаннан кейінгі міндеттемелер бойынша актуарлық пайда мен залалдар, мысалы, айырмашылықтардың өткен тәжірибесінің әсері және актуарлық болжамдардағы өзгерістер, олар пайда болған кезеңдегі басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетіледі. Зейнетақы міндеттемелерінің ағымдағы құнындағы өзге де өзгерістер қызметтер бойынша ағымдағы шығындардың құнын қоса алғанда, жыл ішіндегі пайда немесе залал деп танылады.

Белгіленген төлемдері бар зейнетақы міндеттемелерін есепке алуда қолданылатын ең маңызды болжамдарға дисконт мөлшерлемесі, айналым коэффициенті және өлім коэффициенті жатады. Дисконт мөлшерлемесі болашақ міндеттемелердің таза дисконтталған құнын анықтау үшін пайдаланылады және жыл сайын мұндай міндеттемелер бойынша дисконттың жойылуы бір жылдағы пайдаға немесе шығынға жатады. Өлім-жітім туралы болжам болашақ төлемдер ағынын болжау үшін қолданылады, содан кейін міндеттемелердің таза дисконтталған құнын алу үшін дисконтталады.

Еңбекке жарамсыздық жағдайындағы Компания қызметкерлеріне қаржылық көмекті және өзге де төлемдерді қоса алғанда, қызметкерлерге берілетін сыйақылар қызметкерлерге берілетін өзге де ұзақ мерзімді сыйақылар ретінде қаралады. Осы сыйақылар бойынша күтілетін шығыстарды есептеу белгіленген төлемдермен зейнетақы жоспарларын есептеу кезінде қолданылатын әдістеме бойынша қызметкердің еңбек қызметі барысында жүзеге асырылады.

Компания қызметкерлердің басқа да ұзақ мерзімді сыйақыларына қатысты актуарлық жорамалдардағы өзгерістерді бір жылдағы пайда немесе залал ретінде таниды. Компания жыл сайынғы негізде қызметкерлердің ұзақ мерзімді сыйақыларын бағалау үшін тәуелсіз кәсіби актуарийді тартады.

(ii) Еңбек шығындары және байланысты аударымдар

Жалақыға, зейнетақы аударымдарына, әлеуметтік сақтандыру қорына жарналарға, жыл сайынғы төленген демалыстарға және ауруханаға, сыйлықақыларға және ақшалай емес жеңілдіктерге арналған шығыстар компания қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі. Бұл жағдайда Компания белгіленген жарналары бар жоспарлар схемасын қолданады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Компания қызметкерлердің жалақысынан зейнетақы аударымдарын ұстайды және оларды Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорына аударады. Қызметкерлер зейнетке шыққан кезде барлық зейнетақы төлемдерін Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры жүзеге асырады. Компания қызметкерлерінің жалақысынан ұсталатын зейнетақы аударымдарынан басқа, компанияда қосымша жарналарды төлеу бойынша қандай да бір заңды немесе тәжірибеден туындайтын міндеттемелер жоқ.

Түсімді мойындау

Түсім-бұл Компанияның әдеттегі қызметі барысында пайда болатын табыс. Кіріс мәміле бағасының мөлшерінде танылады. Мәміленің бағасы үшінші тараптардың атынан алынған сомаларды есепке алмай, сатып алушыға уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді бақылауды беру үшін Компания алатын құқықты білдіреді. Түсім жеңілдіктер, қайтарулар және қосылған құн салығы, экспорттық баждар, акциздер және басқа да осыған ұқсас міндетті төлемдер шегеріле отырып танылады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

(i) Тауарларды сату

Сату тауарды бақылау ауысқан кезде танылады, яғни тауарлар сатып алушыға жеткізілген кезде, сатып алушы тауарларға қатысты іс-әрекеттің толық еркіндігіне ие болады және сатып алушының тауарларды қабылдауына әсер етуі мүмкін орындалмаған міндеттеме болмаған кезде. Жеткізу тауарлар белгілі бір жерге жеткізілген кезде, тозу мен жоғалту қаупі сатып алушыға өткен кезде және сатып алушы тауарларды шартқа сәйкес қабылдаған кезде, қабылдау туралы ережелердің мерзімі аяқталған кезде немесе компанияда қабылдаудың барлық критерийлері орындалғаны туралы объективті дәлелдер болған кезде жүзеге асырылды деп саналады.

Жеңілдікпен сатудан түскен түсім көлемі үшін есептік жеңілдіктерді шегергендегі шартта көрсетілген баға негізінде танылады. Жеңілдіктер бойынша резервті есептеу және құру үшін жинақталған тәжірибе негізінде күтілетін құн әдісі қолданылады және кіріс болашақ кезеңдерде танылған соманың айтарлықтай азаюы мүмкін болмайтын өте жоғары ықтималдығы бар сомада ғана танылады.

Қаржыландыру элементі жоқ деп саналады, өйткені сату нарықтық тәжірибеге сәйкес орташа есеппен 30-270 күн мерзімге кейінге қалдырылған төлеммен жүзеге асырылады.

Дебиторлық берешек тауарлар жеткізілген кезде танылады, өйткені бұл кезде төлем мерзімінің басталуы тек уақыттың өтуіне байланысты болғандықтан өтеу сөзсіз болып табылады.

Уран өнімін жеткізу Incoterms шарттарымен тауарды нақты физикалық жеткізу күніне немесе тапсырыс беруші айқындаған Конвертердің шотына бук-трансфер күніне жүзеге асырылады. Бұл ретте бук-трансфер бір тарап көрсеткен материалдық шоттан уран материалын есептен шығару жөніндегі операцияны және осындай материалды бір мамандандырылған (конверсиялық/қайта конверсиялық) кәсіпорында екінші тарап көрсеткен шотқа бір мезгілде жатқызуды білдіреді.

(ii) Қызметтерді сату

Компания белгіленген сыйақы шарттары бойынша қызмет көрсетеді. Қызмет көрсетуден түскен түсім қызмет көрсетілген есепті кезеңде танылады. Тіркелген сыйақысы бар шарттар бойынша түсім есепті кезеңнің соңына дейін іс жүзінде ұсынылған қызметтер көлеміне сүйене отырып, көрсетілетін қызметтердің жалпы көлеміне барабар деп танылады, өйткені сатып алушы бір мезгілде пайда алады және тұтынады. Егер шарттар бірнеше орындау міндеттерін қамтыса, мәміле бағасы әрбір жеке орындау міндетіне оларды жеке сату кезіндегі баға арақатынасына қарай бөлінеді. Егер мұндай бағалар қадағаланатын болып табылмаса, олар күтілетін шығындар мен маржа негізінде есептеледі.

Шарт толық орындалғанға дейін орындалған жұмыстардың түсімін, шығындарын немесе көлемін бағалау мән-жайлар өзгерген жағдайда қайта қаралады.

Осыған байланысты туындайтын түсімнің немесе шығындардың есептік сомасының кез келген ұлғаюы немесе азаюы басшылыққа оларды қайта қарауға әкеп соққан мән-жайлар туралы белгілі болған кезеңдегі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Белгіленген сыйақы шарттары жағдайында сатып алушы төлем кестесіне сәйкес белгіленген соманы төлейді. Егер Компания ұсынған қызметтердің құны төлем сомасынан асып кетсе, сатып алушымен жасалған шарт бойынша актив танылады. Егер төлемдер сомасы көрсетілген қызметтердің құнынан асып кетсе, сатып алушымен жасалған шарт бойынша міндеттеме танылады.

Егер шарт ауыспалы қайтаруды қамтыса, кірістер болашақ кезеңдерде мұндай өтемақының айтарлықтай төмендеуі мүмкін емес ықтималдығы өте жоғары болған жағдайда ғана танылады.

(iii) Қаржыландыру компоненттері

Компания уәде етілген тауарларды немесе қызметтерді сатып алушыға беру мен оларды сатып алушының төлеуі арасындағы кезең бір жылдан асатын шарттар жасасуды көздемейді. Демек, Компания мәміле бағаларын ақшаның уақытша құнының әсеріне түзетпейді.

(iv) Өзара есеп айырысу және айырбастау операциялары

Сатып алу-сату операцияларының бір бөлігі өзара есептеулерді, айырбастауды немесе ақшалай емес нысандағы басқа да есептеулерді пайдалана отырып жүзеге асырылады. Әдетте, бұл операциялар түпкілікті тұтынушымен (айырбастау) гетерогенді тауарлармен немесе қызметтермен алмасу түрінде, бірнеше ұйымдардың қатысуымен өзара есеп айырысу немесе ақшалай емес операциялар тізбегі түрінде жүзеге асырылады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Есеп айырысулар, айырбастау немесе ақшалай емес нысандағы өзге де есеп айырысулар арқылы жүзеге асыру жоспарланатын сатып алу-сату операциялары басшылықтың ақшалай емес есеп айырысулар нәтижесінде алынатын немесе берілетін активтердің әділ құнын бағалауы негізінде танылады. Әділ құн бақыланатын нарықтық ақпарат негізінде анықталады.

Ақшалай емес операциялар ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есептен шығарылады. Инвестициялық және қаржылық операциялар, сондай-ақ операциялық қызметтің қорытынды нәтижесі ақша қаражаттарының нақты қозғалысын білдіреді.

Пайыздық кірістер

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатындардан басқа барлық борыштық құралдар бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, есептеу әдісі бойынша барлық борыштық құралдар бойынша көрсетіледі. Мұндай есептеу пайыздық кірістер мен шығыстарға шарттық тараптары төлеген және алған және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігін құрайтын барлық комиссиялар мен төлемдерді, мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ барлық басқа сыйлықақыларды немесе жеңілдіктерді қамтиды.

Номиналды пайыздық мөлшерлеме бойынша есептелген пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар бойынша пайыздық кіріс «қаржылық кірістер» бабы бойынша пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемеге жататын комиссияларға қаржы активін қалыптастыруға немесе сатып алуға немесе қаржылық міндеттемені шығаруға байланысты компания алған немесе төлеген комиссиялар жатады (мысалы, несиелік бағалау, кепілдіктерді немесе кепілдіктерді бағалау немесе есепке алу, құралды ұсыну шарттарын реттеу және мәміле бойынша құжаттарды өңдеу үшін төлемдер).

Құрылған немесе сатып алынған несиелік-құнсызданған қаржылық активтерге қатысты тиімді пайыздық мөлшерлеме-бұл күтілетін ақша ағындарын (бастапқы күтілетін несиелік шығындарды қоса алғанда) бастапқы тану кезінде әділ құнға дейін дисконттайтын мөлшерлеме (әдетте сатып алу бағасына сәйкес келеді). Нәтижесінде тиімді пайыз несиелік тәуекелге түзетілген.

Пайыздық кіріс қаржы активтерінің жалпы баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы есептеледі, мыналардан басқа: (i) құнсызданған қаржы активтері (3-кезең) және олар үшін пайыздық кіріс олардың амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы есептеледі (күтілетін кредиттік залалдар үшін резервті шегергенде); және (ii) кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизацияланған құнға қолданылатын кредиттік-құнсызданған қаржы активтері.

Акцияға пайда

Акцияға шаққандағы пайда Компания акцияларын ұстаушылардың үлесіне келетін пайданы немесе залалды есепті жыл ішінде акциялардың бөлінуіне түзетілген айналыста болған пайдаға қатысатын акциялардың орташа өлшенген санына бөлу жолымен айқындалады.

Сегменттік есеп беру

Операциялық сегменттер бойынша есептілік операциялық шешімдерге жауапты компания басшысына ұсынылатын ішкі есептілікке сәйкес жасалады. Операциялық шешімдерге жауапты Компания басшысы ресурстарды бөлумен айналысады және операциялық сегменттерді бағалайды. Есепті сегменттер, егер олардың кірісі, кірісі немесе активтері барлық операциялық сегменттердің жиынтық кірісінің, жиынтық кірісінің немесе жиынтық активтерінің кемінде он пайызын құраса, жеке ашылуға жатады.

3 Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Ақпарат презентациясындағы өзгеріс

2021 жылғы ақша қаражаттарының қозғалысы туралы жеке есептегі келесі сомалар 2022 жылы қолданылған ұсыну тәртібіне сәйкес қайта жіктелді. 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы салыстырмалы ақпаратқа әсері келесідей:

<i>Миллион теңгемен</i>	Шығарылған жеке қаржылық есептілікке сәйкес	Қайта жіктеу	2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша (қайта есептелген)
Сатып алушылардан ақша қаражатының түсуі	559,345	(69)	559,276
Бюджеттен ҚҚС қайтару	45,172	(2,000)	43,172
Жеткізушілерге төлемдер	(596,095)	3,575	(592,520)
Жұмыскерлерге төлемдер	(7,224)	(1,666)	(8,890)
Төленген басқа да салықтар	(8,413)	853	(7,560)
Басқа төлемдер, нетто	(1,499)	(693)	(2,192)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жеке қаржылық жағдай туралы есептегі белгілі бір сомалар 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұсыну тәртібіне сәйкес келесідей қайта жіктелді:

<i>Миллион теңгемен</i>	Шығарылған жеке қаржылық есептілікке сәйкес	Қайта жіктеу	2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша (қайта есептелген)
<i>Ұзақ мерзімді активтер</i>			
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	3,966	(3,966)	-
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	5,493	(5,493)	-
Өзге қаржы активтері	-	7,490	7,490
Басқа қаржылық емес активтер	-	16,495	16,495
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	14,526	(14,526)	-
<i>Қысқа мерзімді активтер</i>			
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	5,361	(5,361)	-
Қысқа мерзімді бағалы қағаздар	4,985	(4,985)	-
Мерзімді депозиттер	43,220	(43,220)	-
Өзге қысқа мерзімді активтер	3,531	(3,531)	-
Өзге қаржы активтері	-	3,464	3,464
Басқа қаржылық емес активтер	-	53,633	53,633

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды есептік бағалаулар мен кәсіби пайымдар

Компания қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға және келесі қаржы жылындағы активтер мен міндеттемелердің баланстық құнына әсер ететін есептік бағалаулар мен жорамалдар жүргізеді. Есептік бағалаулар мен пайымдаулар тұрақты талдауға ұшырайды және басшылықтың өткен тәжірибесіне және басқа факторларға, соның ішінде қалыптасқан жағдайларда негізделген деп саналатын болашақ оқиғаларға қатысты күтулерге негізделген. Бухгалтерлік есеп саясатын қолдану процесінде басшылық есептік бағалаулармен байланысты қоспағанда, кәсіби пайымдауларды да қолданады. Қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға неғұрлым елеулі әсер ететін кәсіби пайымдаулар және келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын айтарлықтай түзету қажеттілігіне әкелуі мүмкін есептік бағалаулар мыналарды қамтиды.

Уран қоры (бағалау)

Уран қорлары тиісті активтердің өтелетін құнын және тозу мен амортизация бойынша аударымдарды анықтау үшін пайдаланылатын Топтың болжамды ақша ағындарын бағалаудың негізгі құрамдас бөлігі болып табылады. Уран қорларын бағалау сонымен қатар кен орындарын пайдалану мерзімін анықтайды, бұл өз кезегінде активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелер бойынша резерв есептеулеріне әсер етеді.

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды есептік бағалау және кәсіби пайымдаулар (жалғасы)

Жыл сайын Компания Компания геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералды ресурстар және кен қорлары туралы есептер жасау үшін Австралия кодексіне (бұдан әрі - «JORC кодексі») сәйкес кен қорлары мен минералды ресурстарды бағалау үшін тәуелсіз кеңесшіні тартты. Қорлар мен ресурстарды тәуелсіз бағалау 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жүргізілді. Кеңесші компанияның тау-кен активтері үшін минералды ресурстар мен кен қорлары туралы есептерге негізделген барлық негізгі ақпаратты қарастырды.

Консультанттың есебінде жерасты сілтісіздендіру бойынша қолданыстағы және жоспарланған жұмыстар (минералдық ресурстар) шеңберінде өндірілуі мүмкін уран көлемі, сондай-ақ қазіргі уақытта тау-кен жұмыстарын дамытудың тиісті жоспарларында (кен қорлары) өндіруге жоспарланған уран көлемі туралы пікір қамтылады. Компания кенді қорлардың деректерін компанияның әрбір кен орны бойынша ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануын және өндірістік әдіс бойынша амортизацияны есептеу үшін, сондай-ақ активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелер бойынша резервті есептеу үшін пайдаланды.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (бағалау)

Әрбір есепті кезеңнің соңында Компания олардың ықтимал құнсыздану белгілерін анықтау үшін активтерді (генерациялайтын бірліктерді) бағалауды жүргізеді. Мұндай белгілер болған кезде активтердің өтелетін құны есептеледі және олардың баланстық құнымен салыстырылады. Баланстық құнның өтеу құнынан асып кетуі құнсыздану ретінде танылады.

Активтің немесе генерациялаушы бірліктің өтелетін құны екі шаманың ең үлкенін білдіреді: осы активтің (осы бірліктің) пайдалану құндылығы (пайдалану құндылығы) және оның (оның) сату шығындарын шегергендегі әділ құны.

Пайдалану құнын есептеу компаниядан активті (өндіруші бірлікті) пайдаланудан Компанияның ақшасының болашақ қозғалысына баға беруді талап етеді. Ақшаның болашақ қозғалысын бағалау болашақ тауар бағаларына (уранға және басқа да өнімдер мен қызметтерге), сату көлеміне, дисконт мөлшерлемелеріне, өсу қарқынына, операциялық шығындар деңгейіне және басқа факторларға қатысты айтарлықтай пайымдауларды қамтиды.

Құнсыздануды тексеру және есептеу компанияның бизнес үлгілеріне сәйкес келетін болжамдарға негізделген. Субъективті сипатына байланысты бұл бағалаулар болашақ кезеңдер қызметінің және ақша қозғалысының нақты нәтижелерінен ерекшеленуі мүмкін; кез келген осындай айырмалар болашақ кезеңдерде құнсыздануға және тиісті активтердің баланстық құнының төмендеуіне әкелуі мүмкін.

Салық заңнамасы және трансферттік баға туралы заңнама (пайымдама)

Қазақстандық салық заңнамасы және трансферттік баға белгілеу жөніндегі заңнама әртүрлі түсіндірулерге мүмкіндік береді (36-ескертпе).

Своп мәмілелері (пайымдама)

Компания уран өнімдерінің бір бөлігін своп (swap) шарттарымен сатады. Компания шарттарды келіседі және бір контрагентпен екі бөлек шарт жасасады, біреуі – жеткізуге, екіншісі – бірдей бағамен уранның бірдей көлемін сатып алуға: екі түрлі жеткізу пунктінде немесе time swap (материалды жеткізу уақыты кешіктірілген мәміле). Нәтижесінде меншікті (компания кәсіпорындарынан өндірілген немесе сатып алынған) уран мен сатып алынған уран алмастырылады. Әдетте, своп операциялары кезінде Компания уранды бір жеткізу пунктіне физикалық жеткізуді жүзеге асырады және соңғы сатып алушыларға одан әрі сату үшін үшінші тарап конвертерінде уранның бірдей көлемін сатып алады. Бұл ретте, Компания тауарды түпкілікті сатып алушыларға жеткізу бойынша көлік шығындарын үнемдейді.

Своп-мәмілелер бойынша шарттар ресми түрде бір-бірімен байланысты болмаса да, басшылық бұл мәмілелер байланысты және нарықтағы бар сұраныс пен ұсынысты түсіну негізінде бөлек жүзеге асырылмас еді деген қорытындыға келді.

Басшылықтың пікірінше, біртекті тауардың (уранның) бірдей көлемін бірдей бағамен жеткізу, шын мәнінде, осы транзакцияның экономикалық мәнін көрсете отырып, қаржылық есептілікте бүктелген негізде көрсетілуі тиіс тауарды алмастыру болып табылады. Шарттарды түсіну және рефлексияға көзқарас своп операциялары пайымдауды қажет етеді.

2022 жылы Компания 195,958 миллион теңге сомасына своп операцияларынан түскен түсімді және 207,789 миллион теңге сомасына тиісті сату құнын мойындамады. 2021 жылы Компания 117,395 миллион теңге сомасына своп операцияларынан түскен түсімді және 105,597 миллион теңге сомасына сату құнын

4 Есеп саясатын қолданудағы маңызды есептік бағалау және кәсіби пайымдаулар (жалғасы)

мойындамады. Компания сондай-ақ 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша (2021 жыл: 15,355 миллион теңге) своп мәмілелері бойынша есепті күннен кейін қайтарылатын уран көлеміне қатысты 4,709 миллион теңге мөлшерінде своп мәмілелері бойынша міндеттемелерді мойындады (35-ескертпе).

«Орталық» ӨК» ЖШС бақылау (пайымдама)

2021 жылғы 22 шілдеде Компания «Орталық» ӨК» ЖШС-дегі үлесінің 49% - реализации сату бойынша мәмілені аяқтады (23-ескертпе). Компанияның 51% қатысу үлесі және Кәсіпорынның Қадағалау кеңесінде көпшілік дауысы бар. «Орталық» ӨК» ЖШС өнімдерін сату маркетингтік келісімге сәйкес жүзеге асырылады, оған өзгерістер енгізу екі қатысушының да келісімін талап етеді. Компания кәсіпорын бюджетін көпшілік дауыспен бекіту құқығы арқылы заңнамада рұқсат етілген лимиттің 20% шегінде өндіру және өндіру процесін басқарады. «Орталық» ӨК» ЖШС қаржыландыру туралы шешімдер екі қатысушының бірауыздан келісімі бойынша қабылданады. Қазіргі уақытта «Орталық» ӨК» ЖШС серіктестікке қатысушылардан сыртқы қаржыландыруға немесе қаржыландыруға сүйенбейді. Өндірістің барлық көлемін Компания мен миноритарлық акционер нарықтық бағамен сатып алуы керек. Өндіріс көлемі мен өндіріс шығындары қаржылық нәтижелерге айтарлықтай әсер етеді және бақылауды бағалау мақсатында ең маңызды болып саналады. Осы факторлардың негізінде компания басшылығы Компания «Орталық» ӨК» ЖШС бақылауды өзіне қалдырады деген қорытындыға келді.

5 Жаңа және қайта қаралған стандарттар мен түсіндірмелерді қолдану

Келесі түзетулер 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап Топ үшін міндетті болды, бірақ Топқа айтарлықтай әсер етпеді:

Болжалды пайдалануға дейінгі кіріс, Ауыртпалықты шарттар - шартты орындау шығындары, Тұжырымдамалық негіздерге сілтеме - ХҚЕС (IAS) 16, ХҚЕС (IAS) 37 және ХҚЕС (IFRS) 3-ке тар қолдану аясындағы түзетулер және «ХҚЕС жыл сайынғы жетілдірулер, 2018-2020 жж.» – ХҚЕС (IFRS) 1, ХҚЕС (IFRS) 9, ХҚЕС (IFRS) 16 және ХҚЕС (IAS) 41-ге түзетулер (2020 жылдың 14 мамырында шығарылды және 2022 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді).

- ХҚЕС (IAS) 16 түзетуі ұйымға ұйым активті мақсатына сай пайдалануға дайындап жатқан кезде өндірілген заттарды сатудан түскен кез-келген кірісті негізгі құралдар объектісінің өзіндік құнынан шегеруге тыйым салады. Мұндай заттарды сатудан түскен қаражат, оларды өндіруге жұмсалған шығындармен бірге, енді пайда немесе шығын ретінде танылады.

Кәсіпорын осы баптардың құнын бағалау үшін ХҚЕС (IAS) 2 пайдаланады. Құны тексерілетін активтің амортизациясын қамтымайды, себебі ол мақсатына сай пайдалануға дайын емес. ХҚЕС (IAS) 16 түзетуі сонымен қатар ұйым активтің техникалық және физикалық сипаттамаларын бағалаған кезде «активтің дұрыс жұмыс істеп тұрғанын тексереді» деп түсіндіреді. Активтің қаржылық көрсеткіштерінің бұл бағалауға қатысы жоқ. Осылайша, актив басшылықтың ниетіне сәйкес жұмыс істей алады және басшылық күткен операциялық тиімділік деңгейіне жеткенге дейін амортизациялануы мүмкін.

- ХҚЕС (IAS) 37 түзетуі «шартты орындау шығындары» терминінің мағынасын түсіндіреді. Түзетуде келісімшартты орындау үшін тікелей шығындар осы Келісімшартты орындау үшін қосымша шығындарды қамтитыны түсіндіріледі; және орындауға тікелей қатысты басқа шығындарды бөлу. Түзету сондай-ақ ауыр шарт бойынша жеке резервті құрғанға дейін ұйым осы іартты орындауға арналған активтерге емес, шартты орындау кезінде пайдаланылатын активтерге қатысты туындаған құнсыздандудан болған кез келген залалды мойындайтынын түсіндіреді.
- ХҚЕС 3 бизнесті біріктіру кезінде активтің немесе міндеттеменің не екенін анықтау үшін 2018 жылғы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтеме жасау үшін түзетулер енгізді. Түзетуге дейін ХҚЕС 3 2001 жылғы қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтеме жасады. Сонымен қатар, ХҚЕС 3-ке міндеттемелер мен шартты міндеттемелер үшін жаңа ерекшелік қосылды. Ерекшелік міндеттемелер мен шартты міндеттемелердің кейбір түрлері үшін ХҚЕС (IFRS) 3 қолданатын ұйым оның орнына 2018 жылдың тұжырымдамалық негіздеріне емес, ХҚЕС (IAS) 37 немесе КИМСФО (IFRIC) 21-ге сілтеме жасауы керек екенін көрсетеді. Бұл жаңа ерекшелік болмаса, кәсіпорын ХҚЕС (IAS) 37 бойынша мойындамайтын бизнесті біріктіру кезіндегі кейбір міндеттемелерді мойындайды. Демек, кәсіпорын сатып алғаннан кейін бірден осындай міндеттемелерді мойындауды тоқтатуға және экономикалық пайданы көрсетпейтін пайданы тануға мәжбүр болар еді. Сондай-ақ, сатып алушы шартты активтерді сатып алу күні ХҚЕС (IAS) 37-де белгіленгендей мойындамауы керек екендігі түсіндірілді.
- ХҚЕС (IFRS) 9 түзетуі қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтату үшін 10 пайыздық сынаққа қандай алымдарды қосу керектігін анықтайды. Шығындар немесе алымдар үшінші тараптарға немесе несие берушіге төленуі мүмкін.

5 Жаңа және қайта қаралған стандарттарды қолдану (жалғасы)

Түзетуге сәйкес, үшінші тараптарға төленетін шығындар немесе алымдар 10 пайыздық сынаққа қосылмайды.

- ХҚЕС (IFRS) 16-мен бірге жүретін 13-иллюстрациялық мысалға жалға берушінің жалға алынған мүлікті жақсартуға байланысты төлемдерінің иллюстрациясын жою үшін түзетулер енгізілді. Түзетудің себебі-жалға алу жеңілдіктерін түсіндірудегі кез келген ықтимал шатасуларды жою.
- ХҚЕС (IFRS) 1 егер еншілес компания ХҚЕС-ты бас компаниядан кешірек қолданса, босатуға мүмкіндік береді. Еншілес компания егер бас компания еншілес компанияны сатып алған бизнесті біріктіру рәсімдері мен салдарларына түзетулер енгізілмеген болса, бас компанияның ХҚЕС-ке көшу күніне сүйене отырып, оның бас компаниясының шоғырландырылған қаржылық есептілігіне енгізілетін баланстық құны бойынша өзінің активтері мен міндеттемелерін бағалай алады. ХҚЕС 1-ке (IFRS) түзетулер енгізілді, бұл ХҚЕС (IFRS) 1 қолданудан босатуды пайдаланған ұйымдарға бас компанияның ХҚЕС-ке көшу күніне негізделген бас компания ұсынған сомаларды пайдалана отырып, жинақталған бағамдық айырмашылықтарды бағалауға мүмкіндік берді. ХҚЕС (IFRS) 1 түзетуі ХҚЕС-ті алғаш рет қолданатын компаниялар үшін шығындарды азайту үшін жоғарыда аталған ерекшелікті кумулятивтік бағамдық айырмашылықтарға таратады. Бұл түзету ХҚЕС (IFRS) 1 талаптарынан бірдей босатуды пайдаланған қауымдастырылған ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға да қатысты болады.
  - ХҚЕС (IAS) 41 сәйкес әділ құнды бағалау кезінде ұйымдарға салық салу мақсаттары үшін ақша ағындарын алып тастау туралы талап жойылды. Бұл түзету салық төлегеннен кейін ақша ағындарын дисконттау стандартының талабына сәйкес келуге арналған

6 Жаңа есеп ережелері

2023 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын және Компания мерзімінен бұрын қабылдамаған жылдық кезеңдер үшін міндетті болып табылатын бірқатар жаңа стандарттар мен интерпретациялар жарияланды. Мынадай:

- Бір операциядан туындайтын активтер мен міндеттемелерге қатысты кейінге қалдырылған салық – ХҚЕС (IAS) 12 түзетулері (2021 жылдың 7 мамырында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу, кешіктірілген күшіне ену күні-ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері (бастапқыда 2020 жылдың 23 қаңтарында шығарылған және кейіннен 2020 жылдың 15 шілдесінде өзгертілген, 2024 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХБЕС 8-ге түзетулер: «Бухгалтерлік бағалауды анықтау» (2021 жылдың 12 ақпанында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХБЕС 1-ге және ХҚЕС 2 тәжірибесі туралы ережеге түзетулер: «Есеп саясаты туралы ақпаратты ашу» (2021 жылғы 12 ақпанда шығарылды және 2023 жылғы 1 қаңтардан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді). Қазіргі уақытта Компания түзетулердің қаржылық есептілігіне әсерін бағалайды.

Қазіргі уақытта Компания түзетулердің қаржылық есептілігіне әсерін бағалайды.

- ХҚЕС (IFRS) 16-ға түзету «Кері жалға беру кезінде сату» (2022 жылдың 20 қыркүйегінде шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе одан кейінгі жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 17 «сСақтандыру шарттары» (2017 жылғы 18 мамырда шығарылған және 2023 жылғы 1 қаңтардан немесе одан кейінгі жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді).
- ХҚЕС (IFRS) 17 және ХҚЕС (IFRS) 4 түзетулері (2020 жылдың 25 маусымында шығарылды және 2023 жылдың 1 қаңтарында немесе одан кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді).
- 17 ХҚЕС (IFRS) – 17 ХҚЕС (IFRS) түзетулерін қолданатын сақтандырушылар үшін ауысу нұсқасы (2021 жылдың 9 желтоқсанында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді).

Егер жоғарыда басқаша көрсетілмесе, жаңа стандарттар мен интерпретациялар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

7 Байланысты тараптармен есеп айырысу және операциялар

Тараптар, әдетте, егер олар жалпы бақылауда болса немесе Тараптардың бірінің екінші тарапты бақылау мүмкіндігі болса немесе қаржы-шаруашылық қызмет мәселелері бойынша ол қабылдайтын шешімдерге елеулі ықпал ете алатын болса немесе оған бірлескен бақылауды жүзеге асыра алатын болса, байланысты деп есептеледі. Ықтимал байланысты тараптардың әрқайсысымен өзара қарым-қатынастарды қарау кезінде басшылық мұндай өзара қарым-қатынастардың экономикалық мазмұнын ғана емес, олардың заңдық нысанын да назарға алады. Байланысты тараптармен операциялар, егер өзгеше көрсетілмесе, әдеттегі коммерциялық шарттарда жүзеге асырылады.

Байланысты тараптар «Самұрық-Қазына» АҚ бақылауындағы кәсіпорындарды қамтиды. Басқа мемлекеттік кәсіпорындармен операциялар, егер олар әдеттегі қызмет барысында барлық қоғамдық және жеке компанияларға дәйекті қолданылатын шарттарға сәйкес жүзеге асырылса, ашылмайды i) егер олар жеке маңызды болып табылмаса; ii) егер Қомпанияның қызметтері барлық тұтынушыларға қолжетімді стандартты шарттарда ұсынылса немесе iii) электр энергиясын беру жөніндегі қызметтер және телекоммуникациялық қызметтер сияқты көрсетілетін қызметтерді берушіні таңдау болмаған кезде.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар төменде келтірілген:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	Дебиторлық берешек және өзге де активтер	Өзге қаржы активтері	Кредиторлық берешек
Еншілес кәсіпорындар	71,611	3,941	283,949
Қауымдасқан кәсіпорындар	70	5,933	43,177
Бірлескен кәсіпорындар	-	94	11,550
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	13	9,274	653
Бақылаушы акционер	-	-	17
Барлығы	71,694	19,242	339,346

Төменде 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстардың баптары келтірілген:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	Тауарлар мен қызметтерді сату	Жарияланған дивиденттер	Тауарлар мен қызметтерді сатып алу	Акционерге дивиденттер	Қаржылық және өзге де кірістер	Қаржылық және өзге де шығыстар
Еншілес кәсіпорындар	114,376	112,564	439,345	-	182	39
Қауымдасқан кәсіпорындар	166	38,411	136,826	-	699	-
Бірлескен кәсіпорындар	79	6,934	28,013	-	-	-
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	-	-	-	-	1,090	806
Бақылаушы акционер	-	-	-	170,541	-	1
Барлығы	114,621	157,909	604,184	170,541	1,971	846

Компания 1,864 миллион теңге сомасына «СКЗ-У» ЖШС қарыз бойынша кепілгер болып табылады (2021 жыл: 5,220 миллион теңге) (36-ескертпе).

2022 жылы Компания өз қызметкерлері үшін міндетті зейнетақы төлемдерін «Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры» мемлекеттік АҚ-ға 805 миллион теңге (2021 жыл: 635 миллион теңге) мөлшерінде аударды (15-ескертпе).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар төменде берілген:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	Дебиторлық берешек және өзге де активтер	Берілген қарыздар	Кредиторлық берешек
Еншілес кәсіпорындар	86,220	2,004	195,653
Қауымдасқан кәсіпорындар	68	8,662	28,414
Бірлескен кәсіпорындар	1	187	1,218
Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар	11	-	222
Бақылаушы акционер	-	-	127
Барлығы	86,300	10,853	225,634

7 Байланысты тараптармен есеп айырысу және операциялар (жалғасы)

Төменде 2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстардың баптары келтірілген:

Қазақстандық миллион теңгемен	Тауарлар мен қызметтерді сату		Тауарлар мен қызметтерді сатып алу		Акциягерлерге дивиденттер	Қаржы және басқа да кірістер	Қаржы және өзге де шығыстар
	Жарияланған дивиденттер	Жарияланған дивиденттер	Жарияланған дивиденттер	Жарияланған дивиденттер		Жарияланған дивиденттер	Жарияланған дивиденттер
Еншілес кәсіпорындар	88,299	34,587	332,285	-	2,730	-	
Қауымдасқан кәсіпорындар	143	15,029	88,968	-	912	-	
Бірлескен кәсіпорындар	71	7,087	21,496	-	-	-	
Бақылаушы акционер	-	-	-	112,561	-	90	
Барлығы	88,513	56,703	442,749	112,561	3,642	90	

Негізгі басқарушы персонал - бұл тікелей немесе жанама түрде Компанияның қызметін жоспарлауға, басқаруға және бақылауға өкілеттік берілген және жауапты адамдар. Негізгі басқару персоналы компания басқармасының барлық құрамын және Директорлар кеңесінің мүшелерін қамтиды. Төмендегі кестеде негізгі басқарушы персонал көрсеткен қызметтердің орнына компания төлейтін сыйақы туралы деректер келтірілген. Сыйақы жалақыны, сыйлықақыны, сондай-ақ зейнетақы қорына аударымдарды қамтиды. Бақылаушы акционердің өкілдеріне сыйақы көзделмеген және төленбейді.

Қазақстандық миллион теңгемен	2022 ж.		2021 ж.	
	Шығыстар	Міндеттеме	Шығыстар	Міндеттеме
Жалақы мен сыйлықақылар, оның ішінде 10% міндетті зейнетақы жарналары	983	55	1,088	60
Барлығы	983	55	1,088	60

8 Түсім

Компанияның барлық кірісі белгілі бір уақытта орындау міндеттемелері орындалатын клиенттермен жасалған шарттар бойынша кірісті білдіреді.

Қазақстандық миллион теңгемен	2022 ж.	2021 ж.
Уран өнімін сатудан түскен кірістер	732,622	488,347
Өзгелері	1,413	90
Түсім жиыны	734,035	488,437

9 Өткізудің өзіндік құны

Қазақстандық миллион теңгемен	2022 ж.	2021 ж.
Шикізат және материалдар	596,261	411,041
Тозу және амортизация	15,168	11,387
Қызметкерлердің еңбегіне ақы төлеу	2,296	1,602
Үшінші тараптардың қызметтері	3,522	4,178
Табыс салығынан басқа салықтар	2,421	2,418
Тасымалдау бойынша шығыстар	172	112
Өзгелері	457	382
Сатудың өзіндік құнының жиыны	620,297	431,120

10 Сату бойынша шығыстар

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Тиеу, тасымалдау және сақтау жөніндегі шығыстар	14,168	7,948
Жалдау	37	17
Тозу және амортизация	25	26
Өзгелері	1,503	1,286
Өткізу бойынша шығыстар жиыны	15,733	9,277

11 Жалпы және әкімшілік шығыстар

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қызметкерлердің еңбегіне ақы төлеу	8,259	7,374
Артық өндіру бойынша өтемақы	7,310	-
Консультациялық және ақпараттық қызметтер	3,758	3,536
Тозу және амортизация	1,603	1,777
Сақтандыру	742	706
Табыс салығынан басқа салықтар	342	467
Жөндеу және техникалық қызмет көрсету	316	244
Салықтар бойынша айыппұлдар мен өсімпұлдар	233	123
Іссапар шығындары	224	103
Кәсіптік оқыту және біліктілікті арттыру шығындары	211	218
Жалдау	96	76
Ғылыми-зерттеу жобалық жұмыстары	35	168
Өзгелері	1,685	1,184
Жалпы және әкімшілік шығыстар жиыны	24,814	15,976

Қайта өндіру бойынша өтемақы 2007 жылғы 20 қарашадағы №2488 жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт талаптарын белгіленген бұзу нәтижесінде «Ақбастау» БК» АҚ-ға жатады. Кәсіпорын ұзақ уақыт бойы реттеушімен келіссөздерге қатысып, тауарлық-материалдық құндылықтарды бағалауды аяқтағанымен, өндіріс көлемі келісімшарт деңгейінен асып түсті. 2021 жылы кәсіпорын реттеуші органмен алдын ала келісімге қол жеткізді, ол Түркістан облысына лицензия шарттарын бұзғаны үшін өтемақы ретінде 3,000 млн теңге мөлшерінде әлеуметтік қолдау көрсетуге тиіс болды. Бұл әлеуметтік қолдауға жұмсалған шығындар 2021 жылы басқа шығындар ретінде танылды (14-ескертпе).

Алайда, 2022 жылы реттеуші алдын ала келісімді қабылдамады және уранды артық өндіргені үшін өтемақы ретінде төленуге жататын соманы 7,310 млн теңге мөлшерінде қайта бағалауды жүргізді. Өтемақы уранның ағымдағы спот бағалары негізінде 249 тонна уранды артық өндірудің әділ құны ретінде анықталды. Нәтижесінде, 2022 жыл ішінде Компания 3,000 миллион теңге мөлшерінде әлеуметтік шығыстарды қалпына келтірді (13-ескертпе) және 7,310 миллион теңге мөлшерінде шығысты мойындады. 2022 жылғы 30 желтоқсанда «Ақбастау» БК» АҚ жер қойнауын пайдалануға арналған №2488 келісімшартқа №4 қосымшаға қол қойып, өтемақы төледі.

12 Қаржылық емес активтерді қалпына келтіру /(құнсызданудан болған залалдар)

Компания баланстық баптар бойынша бөліністе қаржылық емес активтердің құнсыздануынан/(құнсыздануынан) мынадай залалдарды қалпына келтіруді мойындады:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қауымдастырылған және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар (24-ескертпе)	838	(1,429)
Материалдық емес активтер (18-ескертпе)	-	(2,169)
Өтелуі тиіс ҚҚС	-	(1,332)
Қорлар	-	(44)
Басқа активтер	-	9
Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан болатын шығындар жиыны	838	(4,965)

13 Басқа кірістер

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қауымдасқан кәсіпорынды дамыту туралы келісім бойынша табыс (24-ескертпе)	7,671	-
Бірлескен қызмет бойынша операциялардан түсетін кіріс	4,284	3,548
Әлеуметтік шығыстарды қалпына келтіру (11-ескертпе)	3,000	-
Сақтандыру төлемі бойынша кіріс	1,948	-
Бірлескен қызметті дамыту туралы келісім бойынша кіріс	985	-
Айыппұлдар мен өсімпұлдардан түсетін кіріс	136	15
Ұзақ мерзімді активтердің шығуынан түсетін кіріс	99	933
Еншілес ұйымдардың кетуінен түсетін кіріс	-	1,323
Өзгесі	2,079	1,635
Басқа да кірістер жиыны	20,202	7,454

Компания 2022 және 2021 жылдары уранның тең көлемін сатып алу жөніндегі бірлескен қызмет туралы шарттардың бірі бойынша өз міндеттемелерін орындады; дегенмен, айырбас бағамдары мен спот бағалардың құбылмалылығы әрбір қатысушының теңгедегі пропорционалды емес жарналарына және Топ мойындаған 4,284 миллион теңге мөлшеріндегі пайдаға әкелді.

Компания 2016 жылы Үнді теңізідегі апат салдарынан болған шығындар бойынша сақтандыру төлемін алды.

14 Бағамдық айырмашылық бойынша басқа шығындар мен таза пайда

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қаржылық емес міндеттемелерді қайта бағалау	1,906	2,872
Жер қойнауын пайдалануға құқықтарды беру	250	-
Әлеуметтік сала шығыстары	146	3,136
Ұзақ мерзімді активтердің шығуынан болған шығыстар	132	264
Негізгі құралдардың тозуы	72	198
Өтелмейтін ҚҚС	57	1,808
Өзгесі	742	1,207
Барлық өзге де шығыстар	3,305	9,485

2021 жылы әлеуметтік салаға жұмсалатын шығыстар Түркістан облысына 3,000 млн теңге мөлшерінде әлеуметтік салаға аударымдарды қамтиды (11-ескертпе).

Бағамдық айырма бойынша таза пайда

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қаржылық қызметтен бағамдық айырма бойынша таза шығын	(4,760)	(1,696)
Операциялық қызметтен бағамдық айырма бойынша таза пайда	13,867	3,139
Бағамдық айырма бойынша таза пайда жиынтығы	9,107	1,443

15 Қызметкерлердің еңбегіне ақы төлеу

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Еңбекақы,	9,949	8,729
<i>Зейнетақы жарналары</i>	805	635
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдары	1,038	846
Қызметкерлердің еңбегіне ақы төлеу жиыны	10,987	9,575

16 Қаржылық кірістер мен шығыстар

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісімен есептелген пайыздық кірістер		
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6,441	1,623
Мемлекеттік бағалы қағаздар	1,118	959
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қарыздар	759	916
Өзгесі	-	16
Басқа да қаржылық кірістер		
Дивидендтік кіріс	157,909	56,703
Басқа инвестицияларды қайта бағалау	4,699	-
Туынды қаржы активі	-	1,732
Өзгесі	347	117
Қаржылық кірістер жиыны	171,273	62,066
Қаржылық шығыстар		
Кредиттер және қарыздар бойынша пайыздық шығыстар	3,679	3,126
Резервтер бойынша дисконтты есептен шығару	322	340
Өзгесі	490	860
Қаржылық шығыстар жиыны	4,491	4,326

17 Табыс салығы бойынша шығыстар

(а) Табыс салығы бойынша шығыстардың компоненттері

Бір жылдағы пайдада немесе залалда көрсетілген табыс салығы бойынша шығыстарға келесі компоненттер кіреді:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Ағымдағы табыс салығы	28,550	59,205
Кейінге қалдырылған табыс салығы	2,828	(7,480)
Табыс салығы бойынша шығыстар жиынтығы	31,378	51,725

Компанияның 2022 және 2021 жылдардағы пайдасына қолданылатын ағымдағы табыс салығының мөлшерлемесі 20% құрайды. Еншілес компаниядағы үлесті сатуға қатысты 33,466 миллион теңге мөлшеріндегі табыс салығы (23-ескертпе) 2021 жылы тікелей капиталда танылды.

Төменде табыс салығы бойынша есептелген және нақты шығындарды салыстыру берілген.

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Салық салынғанға дейінгі пайда	267,050	251,594
Заңда белгіленген мөлшерлеме бойынша табыс салығы бойынша шығыстың есептік сомасы 20% (2021: 20%):	53,410	50,319
Салық салынатын базаны төмендетпейтін шығыстардың және салық салынатын базаға енгізілмейтін кірістердің салықтық әсері:		
Салық салынбайтын табыс	(31,580)	(11,339)
Трансферттік баға бойынша кіріс	7,183	5,369
Алдыңғы кезеңдерге түзетулер	1,379	2,917
Бақыланатын шетелдік компанияның пайдасы	294	1,383
Құнсызданудан болған залалдарға танылмаған салық активі	(168)	286
Шегерілмейтін шығыстар	602	860
Басқа баптар	258	1,930
Бір жылдағы табыс салығы бойынша шығыстар	31,378	51,725

17 Табыс салығы бойынша шығыстар (жалғасы)

(б) Уақытша айырмашылықтардың түрлері бойынша кейінге қалдырылған салықтар

ХҚЕС пен Қазақстан Республикасының салық заңнамасы арасындағы айырмашылықтар қаржылық есептілікті жасау мақсатында активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен табыс салығын есептеу үшін олардың базасы арасындағы уақытша айырмашылықтардың туындауына әкеп соғады. Осы уақытша айырмашылықтардың өзгеруінің салықтық салдары төменде егжей-тегжейлі көрсетілген және 20% мөлшерлеме бойынша көрсетіледі (2021: 20%).

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 жылғы 1 қаңтар	Пайда немесе залал ретінде қалпына келтірілді/(тағайындалды)	31 желтоқсан 2022 ж.
Шегерілетін / (салық салынатын) уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері			
Негізгі құралдар, материалдық емес активтер және жер қойнауын пайдалану құқықтары	(34,768)	(1,028)	(35,796)
Қорлар	2,824	(782)	2,042
Резервтер	717	(863)	(146)
Есептелген міндеттемелер	449	27	476
Салықтар	133	10	143
Дебиторлық берешек	38	(234)	(196)
Алынған қарыздар	3	8	11
Басқа міндеттемелер	28	34	62
Танылған кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	(30,576)	(2,828)	(33,404)

2021 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы уақытша айырмашылықтар қозғалысының салықтық әсері төменде келтірілген:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2021 жылғы 1 қаңтар	Пайда немесе залал ретінде қалпына келтірілді/(тағайындалды)	31 желтоқсан 2021 ж.
Шегерілетін / (салық салынатын) уақыт айырмашылықтарының салықтық әсері			
Негізгі құралдар, материалдық емес активтер және жер қойнауын пайдалану құқықтары	(39,121)	4,353	(34,768)
Қорлар	163	2,661	2,824
Резервтер	207	510	717
Есептелген міндеттемелер	438	11	449
Салықтар	136	(3)	133
Дебиторлық берешек	17	21	38
Алынған қарыздар	-	3	3
Басқа міндеттемелер	104	(76)	28
Танылған кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	(38,056)	7,480	(30,576)

18 Материалдық емес активтер

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	Лицензиялар мен патенттер	Бағдарламалық жасақтама	Гудвил	Өзгесі	Барлығы
2021 жылғы 1 қаңтарға					
Құны	1,745	8,001	43,329	44	53,119
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(805)	(1,668)	-	(31)	(2,504)
Баланстық құны:	940	6,333	43,329	13	50,615
Түсімдер	127	13	-	-	140
Негізгі құралдардан аударымдар (19-ескертпе)	-	563	-	336	899
Жұмсалуды	(4)	(1,835)	-	(13)	(1,852)
Құнсыздану	-	(2,169)	-	-	(2,169)
Жыл ішіндегі амортизация	(181)	(679)	-	(5)	(865)
Шығарулар бойынша амортизация	4	48	-	13	65
2021 жылғы 31 желтоқсанға					
Құны	1,898	6,723	43,329	367	52,317
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(1,012)	(4,449)	-	(23)	(5,484)
Баланстық құны:	886	2,274	43,329	344	46,833
Түсімдер	88	-	-	650	738
Негізгі құралдарға аударымдар (19-ескертпе)	-	-	-	(30)	(30)
Пайдалану құқығы нысанында активтен аударымдар	480	-	-	-	480
Аударымдар және қайта топтастыру	-	169	-	(169)	-
Жұмсалуды	(81)	(789)	-	(248)	(1,118)
Құнсызданудың шығуы	-	590	-	223	813
Жыл ішіндегі амортизация	(196)	(468)	-	(5)	(669)
Шығарулар бойынша амортизация	47	192	-	22	261
2022 ж. 31 желтоқсанға					
Құны	2,385	6,103	43,329	1,322	53,139
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(1,161)	(4,135)	-	(535)	(5,831)
Баланстық құны:	1,224	1,968	43,329	787	47,308

«Ақбастау» БК» АҚ және «Қаратау» ЖШС гудвил құнсыздануына тест

«Ақбастау» БК» АҚ және «Қаратау» ЖШС

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша гудвил екі генерациялаушы бірлікке жатады: «Қаратау» ЖШС-не жататын 24,809 миллион теңге және «Буденовское «кен орнының учаскелерінде жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды дербес жүзеге асыратын «Ақбастау» БК» АҚ-қа жататын 18,520 миллион теңге. Гудвил жылына кемінде бір рет құнсыздану үшін сыналады. Осы кәсіпорындардың әрқайсысына қолданылатын гудвилдің баланстық құны ақша ағындарын тудыратын олардың тиісті бірліктері арасында бөлінеді. Өтелетін құн жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың қолданылу мерзімі ішінде болжамды ақша ағындары негізінде есептелген пайдалану құны ретінде айқындалды. Ақша ағындарының болжамдары барланған қорлардың бекітілген көлемдерінің, басшылық бекіткен өндірудің есептік көлемдерінің және кен орнын пайдалану мерзімдерінің және 2022 жылы жылдық 18.49% дисконттау мөлшерлемесінің (2021 жыл: жылдық 12.97%) негізінде айқындалған. Өндіріс көлемі құзыретті органмен келісілген және тәуелсіз консультанттың есебіне сәйкес келеді (4-ескертпе) және өндіруші бірліктердің өндірістік қуаттылығына негізделген. Есептеулерде қолданылатын негізгі болжамдарға сату бағасының болжамды өзгерістері және өндіріс шығындары жатады. Болжамды ақша ағындарын есептеуде пайдаланылатын сату бағалары 2022 жылғы төртінші тоқсанда жарияланған «Ux Consulting LLC» тәуелсіз ресми көзін пайдалана отырып айқындалады. Өндірістік және күрделі шығындар 2023-2027 жылдарға арналған бекітілген бюджетке және есептеулерде көзделген 6.16% өсімге негізделген, бұл шамамен инфляцияның ұзақ мерзімді орташа болжамдарына сәйкес келеді. Есептелген өтелетін құн гудвилді қоса алғанда, екі өндіруші бірліктің ұзақ мерзімді активтерінің баланстық құнынан едәуір асып түседі, сондықтан негізгі болжамдардағы елеулі өзгерістер де құнсыздануға әкелмейді.

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша материалдық емес активтерді сатып алу жөніндегі шарттық міндеттемелердің сомасы 544 миллион теңгені құрады (2021 жыл: 425 миллион теңге).

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Жеке қаржылық есептілікке ескертпелер - 2022 жылғы 31 желтоқсан

19 Негізгі құралдар

Негізгі құралдардың баланстық құнының өзгерістері төменде келтірілген:

Қазақстандық миллион теңгемен	Жер	Ғимараттар	Машиналар мен жабдықтар	Көлік құралдары	Өзгесі	Аяқталмаған құрылыс	Барлығы
2021 жылғы 1 қаңтарға							
Құны	136	24,634	10,160	263	2,062	1,489	38,744
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	-	(2,357)	(2,924)	(122)	(817)	(816)	(7,036)
Баланстық құны:	136	22,277	7,236	141	1,245	673	31,708
Түсімдер	-	-	62	-	5	874	941
Аударымдар	-	62	7	11	-	(80)	-
Материалдық емес активтерге аударымдар (18-ескертпе)	-	-	-	-	-	(1,652)	(1,652)
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке аударымдар	-	125	342	-	(29)	-	438
Жыл ішіндегі амортизация	-	(723)	(1,221)	(43)	(195)	-	(2,182)
Шығарулар бойынша амортизация	-	591	249	4	167	-	1,011
Жұмсалуды	-	(4,545)	(892)	(9)	(361)	(9)	(5,816)
Құнсызданудың шығуы	-	-	-	-	-	763	763
2021 жылғы 31 желтоқсанға							
Құны	136	20,201	9,598	265	1,632	622	32,454
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	-	(2,414)	(3,815)	(161)	(800)	(53)	(7,243)
Баланстық құны:	136	17,787	5,783	104	832	569	25,211
Түсімдер	18	-	249	40	51	744	1,102
Аударымдар және қайта топтастыру	-	17	125	-	(5)	(137)	-
Өндіріс бойынша шығындарға аудару (20-ескертпе)	-	-	-	-	-	(315)	(315)
Материалдық емес активтерден аударымдар (18-ескертпе)	-	-	30	-	-	-	30
ТМҚ-дан аударымдар	-	-	-	-	1	2	3
Инвестициялық жылжымайтын мүлікке аударымдар	-	(17)	-	-	-	-	(17)
Жыл ішіндегі амортизация	-	(686)	(1,209)	(46)	(164)	-	(2,105)
Шығарулар бойынша амортизация	-	138	190	32	48	-	408
Жұмсалуды	(2)	(138)	(231)	(42)	(49)	-	(462)
2022 ж. 31 желтоқсанға							
Құны	152	20,063	9,771	263	1,630	916	32,795
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	-	(2,962)	(4,834)	(175)	(916)	(53)	(8,940)
Баланстық құны:	136	17,101	4,937	88	714	863	23,855

2022 жылы қарыздар бойынша капиталдандырылған шығындар жоқ (2021 жыл: 0).

Компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 489 миллион теңге көлемінде негізгі құралдарды сатып алу бойынша шарттық міндеттемелері бар (2021 жыл: болған жоқ).

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде ұзақ мерзімді активтерге тозу және амортизация бойынша шығыстарды есептеу төменде келтірілген:

Қазақстандық миллион теңгемен	2022 ж.	2021 ж.
Жер қойнауын пайдалану құқығы	10,311	10,573
Өндіріске дайындау бойынша шығындар	2,937	4,022
Негізгі құралдар	2,105	2,182
Материалдық емес активтер	669	865
Есептелген тозу мен амортизация жиынтығы	16,022	17,642

«ҚАЗАТОМӨНЕРКӘСІП» ҰЛТТЫҚ АТОМ КОМПАНИЯСЫ» АҚ
Жеке қаржылық есептілікке ескертпелер - 2022 жылғы 31 желтоқсан

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде пайдаға немесе шығынға жатқызылған тозу және амортизация бойынша шығыстар төменде келтірілген: Амортизацияның қалған сомасы дайын өнімнің, аяқталмаған өндірістің және өзге де қорлардың құрамына енгізіледі.

19 Негізгі құралдар (жалғасы)

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Өткізудің өзіндік құны	11,298	7,994
Жалпы және әкімшілік шығыстар	1,603	1,777
Сату бойынша шығыстар	25	26
Басқа шығындар	72	198
Пайдаға немесе залалға жатқызылған тозу және амортизация бойынша шығыстар жиынтығы	12,998	9,995

20 Өндіріске дайындау бойынша шығындар

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	Кен орнын дайындау	Кен орындарын қалпына келтіру	Ион алмастырғыш шайыр	Барлығы
2021 жылғы 1 қаңтарға				
Құны	51,036	1,379	2,443	54,858
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(33,717)	(524)	(788)	(35,029)
Баланстық құны:	17,319	855	1,655	19,829
Үшінші тараптардың қызметтері	3,531	-	-	3,531
Пайдаланылған материалдар	413	-	225	638
Жыл ішіндегі амортизация	(3,690)	(198)	(134)	(4,022)
Жұмсалуды	(6,498)	-	(126)	(6,624)
Есептік бағалаудағы өзгерістер (33-ескертпе)	(18)	(91)	-	(109)
2021 жылғы 31 желтоқсанға				
Құны	42,355	1,078	2,541	45,974
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(31,298)	(512)	(921)	(32,731)
Баланстық құны:	11,057	566	1,620	13,243
Үшінші тараптардың қызметтері	4,128	-	-	4,128
Пайдаланылған материалдар	507	-	25	532
Негізгі құралдардан аударымдар (19-ескертпе)	315	-	-	315
Жыл ішіндегі амортизация	(2,813)	(49)	(75)	(2,937)
Есептік бағалаудағы өзгерістер (33-ескертпе)	(440)	711	-	271
2022 жылғы 31 желтоқсанға.				
Құны	46,865	1,789	2,566	51,220
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(34,111)	(561)	(996)	(35,668)
Баланстық құны:	12,754	1,228	1,570	15,552

Учаскені қалпына келтіру активтері Компанияның кен орындарын қалпына келтіруге арналған резервтер құру кезінде қалыптасқан капиталдандырылған шығындарды білдіреді. Резервтер мен байланысты активтердің баланстық құны әрбір есепті кезеңнің соңында қайта қаралады (33-ескертпе).

2021 жылы Компания «Қазатомөнеркәсіп-SaUran» ЖШС Орталық Мойынқұм кен орны бойынша жер қойнауын пайдалануға келісімшарт берді (23-ескертпе), нәтижесінде тиісті ұзақ мерзімді активтер де берілді. 4,726 миллион теңге сомасына негізгі қаражат, 4,009 миллион теңге сомасына өндіріске дайындық бойынша шығындар «Қазатомөнеркәсіп-Сауран» ЖШС жарғылық капиталына енгізілді, ал 2,615 миллион теңге сомасына өндіріске дайындық бойынша шығындар баланстық құны бойынша сатылды.

21 Жер қойнауын пайдалану құқығы

Қазақстандық миллион теңгемен

2021 жылғы 1 қаңтарға	
Құны	215,727
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(29,407)
Баланстық құны:	186,320
Түсім	1,116
Жұмсалуды	(202)
Жыл ішіндегі амортизация	(10,573)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	
Құны	216,142
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(39,481)
Баланстық құны:	176,661
Жыл ішіндегі амортизация	(10,311)
2022 ж. 31 желтоқсанға	
Құны	216,142
Жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындар	(49,792)
Баланстық құны:	166,350

22 Барлау және бағалау активтері

Қазақстандық миллион теңгемен	Материалдық активтер	Материалдық емес активтер	Барлығы
Құны			
2021 жылғы 1 қаңтарға	18,619	2,525	21,144
Түсімдер	2,163	-	2,163
Жұмсалуды	(2,011)	-	(2,011)
Құнсыздануды қалпына келтіру	2,011	-	2,011
Есептік бағалаудағы өзгерістер (33-ескертпе)	(62)	-	(62)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	20,720	2,525	23,245
Түсімдер	1,527	-	1,527
Есептік бағалаудағы өзгерістер (33-ескертпе)	(3,167)	-	(3,167)
2022 ж. 31 желтоқсанға	19,080	2,525	21,605

2022 жылы Компания «Инкай» БК» ЖШС-тен (23-ескертпе) осы Келісімшартты иелену кезінде оны компанияға бергенге дейін бұзылған жер учаскелері үшін өтемақы ретінде Инкай 2 кен орнын қалпына келтіру бойынша болашақ жұмыстарға 2,939 миллион теңге алды. Нәтижесінде Компания ұзақ мерзімді депозиттерге орналастырылған алынған сома мөлшерінде барлау және бағалау активтерін азайтты.

23 Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар

Қазақстандық миллион теңгемен	Қызмет түрі	2022 ж.		2021 ж.	
		Иелену үлесі	Құны	Иелену үлесі	Құны
«Орталық» ӨК» ЖШС	Уран өнімдерін барлау, өндіру, өңдеу және өткізу	51%	19,884	51%	19,884
«Байкен-У» ЖШС «Кар logistics» ЖШС (бұрынғы «Сауда-көлік компаниясы» ЖШС)	Уран өнімдерін барлау, өндіру, өңдеу және өткізу	52.5%	36,115	52.5%	36,115
«Қазатомөнеркәсіп-SaUran» ЖШС	Кешенді материалдық-техникалық қамтамасыз ету және көліктік-экспедициялық қызмет көрсету	94%	36,106	94%	33,348
«РУ-6» ЖШС	Уран өнімдерін барлау, өндіру, өңдеу және өткізу	100%	31,879	100%	31,850
«Хорасан-У БК» ЖШС	Уран өнімдерін барлау, өндіру, өңдеу және өткізу	100%	12,546	100%	12,546
«Аппак» ЖШС	Уран өнімдерін барлау, өндіру, өңдеу және өткізу	50%	9,717	50%	9,717
«КАР Technology» ЖШС	Уран өнімдерін барлау, өндіру, өңдеу және өткізу	65%	3,961	65%	3,961
«Үлбі металлургия зауыты» АҚ	Байланыс қызметтерін көрсету Уран материалдарын өндіру және қайта өңдеу, сирек металдар мен жартылай өткізгіш материалдар өндірісі	100%	3,795	100%	3,758
«Жоғары технологиялар институты» ЖШС	Ғылыми-зерттеу, жобалау-конструкторлық, тәжірибелік-конструкторлық және инжинирингтік консультациялық қызметтер көрсету	94.33%	4,405	94.33%	4,405
ТН Kazakatom AG	Қаржы құралдарын, тауарлар мен құқықтарды инвестициялау және әкімшілендіру, маркетингтік шешімдер қабылдау және т. б. Уран кен орындарын геологиялық барлау және зерттеу, бұрғылау жұмыстарын,	100%	522	100%	522
«Волковгеология» АҚ	радиоактивтілік деңгейлерінің, экологиялық жағдайлардың мониторингін жүзеге асыру	96.39%	1,201	88.19%	336
«Qorgan Security» ЖШС	Күзет қызметтерін көрсету	100%	67	100%	67
«Инкай» БК» ЖШС	Уран өнімдерін барлау, өндіру, өңдеу және өткізу	60%	20	60%	20
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялардың жиыны			161,431		157,742

«Орталық» ӨК» ЖШС-дегі бақыланбайтын үлестің 49% сату

2021 жылғы сәуірде компания мен CGNM UK Limited арасында сатып алу-сату шартына қол қойылды, онда «Орталық» ӨК» ЖШС-дегі үлестің 49% құны тәуелсіз бағалаушының әділ құнын бағалау негізінде 435 миллион АҚШ доллары (186,437 миллион теңгеге баламасы) мөлшерінде айқындалды.

2021 жылғы 22 шілдеде «Орталық» ӨК» ЖШС үлесін сату барлық мемлекеттік рұқсаттарды алғаннан кейін және сатып алу-сату шартының барлық алдын ала талаптарын орындағаннан кейін аяқталды. Компания басшылығы Компания «Орталық» ӨК» ЖШС-ні бақылауды сақтайды деген қорытындыға келді, өйткені Компанияның кәсіпорынның өндірістік қызметін басқаруға және одан түсетін пайда мөлшеріне әсер етуге айтарлықтай құқығы бар.(4-ескертпе)

Қазақстандық миллион теңгемен	
2021 жылғы 22 сәуірдегі бағам бойынша өткізу бағасы	186,437
Бағамдық айырмадан шығынды шегеру	(579)
Алынған сыйақы	185,858
2021 жылғы 22 сәуірдегі бағам бойынша өткізу бағасы	186,437
Минус: еншілес ұйымға инвестицияның 49% құны	19,105
Еншілес ұйымның кетуінен түсетін кіріс	167,332

23 еншілес кәсіпорындарға инвестициялар (жалғасы)

Компания мен CGNM және оның аффилиирленген кәсіпорындары (Cgnm тобы) арасындағы бірлескен қызмет сату және қоңырау шалу опциондарын қамтитын коммерциялық келісіммен реттеледі.

Опцион колл Компанияға мынадай оқиғалардың бірі басталғаннан кейін CGNM тобынан «Орталық» ӨК» ЖШС және «Үлбі-ТВС» ЖШС қатысу үлестерін өз атына сатуды талап ету құқығын береді: (1) «Орталық» ӨК» ЖШС және «Үлбі-ТВС» ЖШС қатысушылары ретінде CGNM тобы мен Компания шешіміне қатысты күрделі жағдай, (2) CGNM тобы «Үлбі-ТВС» ЖШС қатысу үлесін иеленуді тоқтатады, (3) CGNM тобы тарату туралы хабарлама береді, (4) CGNM тобы «Үлбі-ТВС» ЖШС коммерциялық шарттарын айтарлықтай бұзды және оларды жойған жоқ, (5) «Үлбі-ТВС» ЖШС бірінші тапсырысты орналастырғаннан кейін 24 ай ішінде отын таблеткаларын жөнелтуді қоса алғанда, CGNM тобының міндеттемелерін орындамауына байланысты көрсетілген күні жоспарланған іс-қимылдардың кез келгенін аяқтамағанда. CGNM тобының орын алған оқиғаны жоюға опционды сатуға дейін 60 күні бар. Опцион колл опционды сату күніне акциялардың әділ құны бойынша жүзеге асырылады.

Опцион пут CGNM тобына Компаниядан «Орталық» ӨК» ЖШС және «Үлбі-ТВС» ЖШС қатысу үлестерін келесі оқиғалардың бірі басталғаннан кейін сатып алуды талап ету құқығын береді: (1) «Орталық» ӨК» ЖШС және «Үлбі-ТВС» ЖШС қатысушылары ретінде CGNM тобы мен Компания шешіміне қатысты күрделі жағдай, (2) CGNM тобы «Орталық» ӨК» ЖШС қатысу үлесін иеленуді тоқтатқан жағдайда, (3) Топ тарату туралы хабарлама береді, (4) Топ «Үлбі-ТВС» ЖШС-нің коммерциялық шарттарын елеулі түрде бұзды және оларды жойған жоқ, (5) «Үлбі-ТВС» ЖШС бірінші тапсырысты орналастырғаннан кейін 24 ай ішінде отын таблеткаларын жөнелтуді қоса алғанда, компанияның міндеттемелерін орындамауына байланысты көрсетілген күні жоспарланған іс-қимылдардың кез келгенін аяқтамаған жағдайда. Компанияда болған оқиғаны жою үшін опцион орындалғанға дейін 60 күн бар. Опцион пут опционды сату күніне акциялардың әділ құны бойынша сатылады.

Жоғарыда аталған пут және колл опциондарына қатысты туынды құралдарды бағалауға қатысты Компания мұндай құн маңызды емес деген қорытындыға келді, өйткені ереуіл бағасы акциялардың әділ құнымен анықталады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания ҚЕХС (IAS) 32 талаптарына сәйкес «Орталық» ӨК» ЖШС акцияларын сатып алу бойынша қаржылық міндеттемені мойындамады, өйткені басшылық жоғарыда аталған акцияларды сатып алуды талап ететін шарттар Компанияның бақылауында деп санайды, яғни компанияда төлем жасауға сөзсіз міндеттемелер жоқ.

Еншілес кәсіпорындардағы 100% қатысу үлесін іске асыру-KazPV жобасы

2021 жылғы 10 Маусымда компанияның «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС-не қатысуының барлық үлесін сатуға келісімшартқа қол қойылды. Сату 323 миллион теңге мөлшерінде толық төлем алғаннан кейін 2021 жылғы 12 шілдеде аяқталды.

2021 жылғы 16 шілдеде компанияның «Astana Solar» ЖШС-не қатысуының барлық үлесін сатуға шартқа қол қойылды. 2021 жылғы 23 тамызда шарт бойынша толық төлем алғаннан кейін қабылдау-тапсыру актісіне қол қойылды. Алынған сыйақы 380 миллион теңгені құрады.

2021 жылғы 26 қазанда компанияның «MK Kazsilicon» ЖШС-не қатысуының барлық үлесін сатуға келісімшартқа қол қойылды. 19 қарашада шарт бойынша толық төлем алғаннан кейін қабылдау-тапсыру актісіне қол қойылды. Алынған сыйақы 651.9 миллион теңгені құрады.

Еншілес кәсіпорындарға инвестицияларды өткізуден алынған сыйақының жалпы сомасы сату күніне 1,355 миллион теңгені минус 16 миллион теңге ақшалай қаражатты және олардың шығарылған еншілес ұйымдардың баламаларын құрады.

24 Қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялар

Төменде компанияның негізгі қауымдастырылған кәсіпорындарындағы қатысу үлестері келтірілген:

Ел	Негізгі қызметі	2022 ж.		2021 ж.		
		Қатысу үлесі / Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	Қатысу үлесі / Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	
«Қызылқұм» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	50%	7,621	50%	7,621
«Заречное» БК» АҚ	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	49.98%	6,727	49.98%	6,727
«КАТКО» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	49%	71	49%	71
«Оңтүстік тау-кен-химия компаниясы» БК» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	30%	19	30%	19
«Каустик» АҚ	Қазақстан	Каустикалық сода жеткізу	28%	-	40%	-
«SSAP» ЖШС (бұрынғы «СКЗ Қазатомөнеркәсіп» БК ЖШС)	Қазақстан	Күкірт қышқылын өндіру	9.89%	838	9.89%	-
Қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялар жиыны				15,276		14,438

Жоғарыда аталған барлық қауымдастырылған кәсіпорындар қажет болған жағдайда құнсыздандуды шегергендегі нақты құны бойынша көрсетіледі.

2018 жылғы 22 қаңтарда «КАТКО» БК» ЖШС (бұдан әрі - «Серіктестік») № 2 (Төртқұдық) учаскесінде жаңа тау-кен бөлу алды, онда уранның қосымша қорлары табылды. «Оңтүстік Төртқұдық» жобасын әзірлеуді қатысушылар 2017-2018 жылдар аралығында мақұлдады. Алайда 2015-2018 жылдары барлау кезеңін ұзарту туралы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа ресми түрде қосымша қол қойылған жоқ. 2020 жылғы қарашада Энергетика министрлігі серіктестіктің «Оңтүстік Төртқұдық» кен орнын өнеркәсіптік игеру үшін жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа қосымша келісім жасасу туралы өтінішінен бас тартты. 2020 жылдың желтоқсанында Серіктестік Жоғарғы сотқа Энергетика министрлігінің іс-әрекетіне шағымдану туралы талап арызбен жүгінді. 2021 жылғы 24 мамырда Жоғарғы сот Серіктестіктің талап арызын қараусыз қалдыру туралы ұйғарым шығарды. Осы ұйғарымға Серіктестік 2021 жылғы 19 қарашада апелляциялық шағым берді.

2022 жылғы 17 қаңтарда ҚР Жоғарғы соты апелляциялық шағымды қабылдамады. 2021 жылы Серіктестік және Қазақстан Республикасының Үкіметі атынан Энергетика министрлігі мен Әділет министрлігі дауды реттеу бойынша келіссөздерді бастады. Келіссөздер нәтижелері бойынша 2022 жылғы 16 тамызда барлау кезеңін ұзарту туралы жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа № 10 толықтыруға қол қойылды, тау-кен бөлінісі алынды және жұмыс бағдарламасы бекітілді. Сондай-ақ, 2022 жылғы 31 Желтоқсанда жұмыс бағдарламасын жаңарта отырып, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа №11 толықтыруға қол қойылды.

Серіктестікке қатысушылар Серіктестікті одан әрі дамыту туралы келісімге белгілі бір өзгерістер енгізді, оның шеңберінде Компания 2022 жылы кірісі (13-ескертпе) және өзге де дебиторлық берешегі (26-ескертпе) деп танылған 7,671 миллион теңге мөлшерінде өтемақы алу құқығын алды.

Сондай-ақ, Компания 2022 жылдан бастап серіктестіктің жылдық бөлу сомасының қосымша 11% алу құқығына ие болды, бұл ретте қатысу үлесі өзгерген жоқ. Бұл қосымша 11% «КАТКО» БК» ЖШС дивидендтерін бөлуге әсер етеді, сондықтан осы жеке қаржылық есептілікте Компания серіктестіктің 2022 жылғы нәтижелеріндегі 60% үлесін мойындады. Таза активтер қатысушылардың бастапқы келісіміне сәйкес 49% мөлшерінде танылады.

«Каустик» АҚ-дағы үлесті сату

2021 жылғы 30 желтоқсанда компания мен «Каустик» АҚ мажоритарлық акционерлерінің бірі «Біріккен химиялық технологиялар» сауда үйі» ЖШС арасында «Каустик» АҚ акцияларының 40% пакетін сатып алу-сату шарты жасалды. Сату бағасы 1,214 миллион теңгені құрайды, әділ нарықтық құнды тәуелсіз бағалауға негізделген. Сатып алу-сату шартының талаптарына сәйкес төлем бөліктермен жүргізіледі. 364 миллион теңге мөлшеріндегі бірінші транш 2022 жылғы қаңтарда алынды. 12%-ға тең қарапайым акцияларды қабылдау-тапсыру актісіне 2022 жылғы ақпанда қол қойылды. Қалған бөлігін сатып алушы сатып алу-сату шартына қол қойылған күннен бастап 24 ай ішінде төлеуге тиіс. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Каустик» АҚ-ға инвестиция 849 миллион теңге (2021: 1,290 миллион теңге) құнсыздандуға арналған резервті шегергенде сатуға арналған активтердің құрамында көрсетілген (12-ескертпе). Жоғарыда аталған бірлескен кәсіпорындар қажет болған жағдайда құнсыздандуды шегергендегі нақты құны бойынша есептілікте көрсетіледі.

25 Бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар

Төменде Компанияның негізгі бірлескен кәсіпорындарындағы қатысу үлестері келтірілген:

Ел	Негізгі қызметі	2022 ж.		2021 ж.		
		Қатысу үлесі / Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	Қатысу үлесі / Дауыс беру құқығы	Миллион теңгемен	
«Буденовское» БК ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	51%	11,687	51%	11,687
«Семізбай-У» ЖШС	Қазақстан	Уран өнімін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	51%	11,264	51%	11,264
«СКЗ-У» ЖШС	Қазақстан	Күкірт қышқылын өндіру	49%	3,833	49%	3,833
«Уранэнерго» ЖШС	Қазақстан	Электр энергиясын беру және тарату, электр желілері мен қосалқы станцияларды пайдалану	47.86%	-	47.86%	-
«СП УКР ТВС» ЖАҚ	Украина	Ядролық отын өндірісі	33.33%	-	33.33%	-
Бірлескен кәсіпорындарға барлық инвестициялар				26,784		26,784

Жоғарыда аталған барлық қауымдастырылған кәсіпорындар қажет болған жағдайда құнсыздандудың нақты құны бойынша көрсетіледі.

26 Дебиторлық берешек

Қазақстандық миллион теңгемен	2022 ж.	2021 ж.
Сауда дебиторлық берешек	169,796	129,713
Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегі	70,482	85,757
Барлық сауда дебиторлық берешегі	240,278	215,470
Дебиторлық берешектің құнсыздандуына резервті шегергенде	(73)	(131)
Байланысты тараптардан дебиторлық берешектің құнсыздандуына резервті шегергенде	(11)	(71)
Таза сауда дебиторлық берешек жиыны	240,194	215,268
Басқа да дебиторлық берешек	12,025	55
Байланысты тараптардың басқа да дебиторлық берешегі	85	3
Басқа дебиторлық берешектің құнсыздандуына арналған резерв	(46)	(44)
Таза басқа дебиторлық берешек жиыны	12,064	14
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек жиыны	252,258	215,282

Басқа дебиторлық берешек мыналарды қамтиды:

- бірлескен операциялар бойынша 4,565 миллион теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешек, ол қатысушылардың кезең ішінде уранның тең мөлшерін сатып алуын талап ететін бірлескен операциялар туралы шарттық келісімдердің талаптарына сәйкес компанияның екінші қатысушыдан дебиторлық берешегін білдіреді. 2022 жылы бірлескен операцияның екінші қатысушысы тиісті көлемді толығымен сатып алған жоқ;
- «КАТКО» БК» ЖШС-тың екінші қатысушысынан 7,374 миллион теңге мөлшерінде өтемақы, бастапқы сомадан 7,671 миллион теңге мөлшерінде бағамдық айырмадан шығынға түзетілген (24-ескертпе).

Компанияның кредиттік және валюталық тәуекелдерге, сондай-ақ сауда дебиторлық берешегінің құнсыздандуынан болатын залалдарға ұшырағыштығы туралы ақпарат 37-ескертпеде ашылған.

27 Өзге қаржы активтері

Қазақстандық миллион теңгемен	2022	2021
Ұзақ мерзімді		
ANU Energy-ге инвестиция	17,066	-
Ұзақ мерзімді борыштық бағалы қағаздар	9,202	-
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	5,593	1,617
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	2,536	5,493
Туынды қаржы құралдары	1,100	-
Өзгелері	764	380
	36,261	7,490
Қысқа мерзімді		
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	14,956	-
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	7,432	5,361
Қысқа мерзімді борыштық бағалы қағаздар	72	4,985
Мерзімді депозиттер	8	43,220
Өзгелері	54	67
	22,522	53,633

ANU Energy-ге инвестиция

2021 жылғы 22 қарашада компания мен Genchi Global Limited арасында қол қойылған, Халықаралық қаржы орталығы Астана базасында құрылған ANU Energy OЕIC Ltd. компаниясының қатысуы туралы негіздемелік келісімге сәйкес, Компания 2022 жылғы наурызда Қорға 24.25 миллион АҚШ доллары сомасына (12,368 миллион теңгеге баламалы) инвестиция салуды жүзеге асырды, бұл қор акцияларының 32,7% құрайды. ANU Energy OЕIC Ltd. мақсаты - физикалық уранды ұзақ мерзімді инвестиция ретінде сақтау. Компанияның Қордың Директорлар кеңесінде өз өкілі жоқ және Қордың негізгі стратегиялық мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға қатыспайды. Тиісінше, Компания Қорды басқаруға айтарлықтай әсер етпейді, осыған байланысты Компания бұл инвестицияны пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша таниды. 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ANU Energy OЕIC Ltd. 17,066 миллион теңгені құрайды және Компания инвестицияларды қайта бағалаудан түскен кірісті 4,699 миллион теңге мөлшерінде мойындады (16-ескертпе).

Негіздемелік келісімге сәйкес Компания және ANU energy OЕIC Ltd. Компания 2022 жылғы 12 мамырда табиғи уран концентраттарын жеткізген табиғи уран концентраттарын сатып алу-сатудың қысқа мерзімді шартына қол қойды. Сол негіздемелік келісімнің шарттары бойынша Компания 2022 жылғы мамырда NU Energy Aegis Ltd. компаниясынан уранға тауарлық қарыз алды (35-ескертгт).

Байланысты тараптарға берілген қарыздар

Қазақстандық миллион теңгемен	2022	2021
Ұзақ мерзімді		
«Қызылқұм» ЖШС	2,548	5,547
Құнсыздануға арналған резерв	(12)	(54)
Барлық ұзақ мерзімді қарыздар	2,536	5,493
Қысқа мерзімді		
«Қызылқұм» ЖШС	3,397	3,170
«Волковгеология» АҚ	3,941	2,004
«Уранэнерго» ЖШС	95	187
Құнсыздануға арналған резерв	(1)	-
Барлық қысқа мерзімді қарыздар	7,432	5,361

2010 жылы Компания «Қызылқұм» ЖШС-на 2024 жылы өтеу мерзімімен ұзақ мерзімді қарыз берді. Осы қарыздар бойынша міндеттемелерді қамтамасыз ету үшін мүлік кепілі қабылданды. 2015 жылдың желтоқсан айынан бастап «Хорасан-У» БК» ЖШС тең қарыз алушы болып табылады және осы несие бойынша «Қызылқұм» ЖШС-мен бірлесіп жауапты болады.

27 өзге қаржы активтері (жалғасы)

2021 жылғы маусымда компания айналым капиталын толықтыру үшін 2023 жылғы 30 маусымға дейінгі мерзіммен жаңартылатын кредиттік желі түрінде мүлкті кепілге қою арқылы «Уранэнерго» ЖШС-ке қайтарымды қаржылық көмек көрсетті. Осы желі шеңберінде 12 айға дейінгі мерзімге ақша транштары берілуі мүмкін.

2021 жылдың желтоқсанында Компания «Волковгеология» АҚ-ға 2020 жылы берілген қаржылық көмек бойынша қарызды қайта қаржыландыруды қоса алғанда, айналым капиталын қаржыландыру үшін 2025 жылдың 31 желтоқсанына дейінгі мерзімге жаңартылатын несие желісін ұсынды. Осы желі шеңберінде 12 айға дейінгі мерзімге қамтамасыз етілмеген қарыздар берілуі мүмкін.

Байланысты тараптардың қарыздары бойынша орташа алынған жылдық пайыздық мөлшерлеме 2022 жылы 7.98% құрады (2020 жыл: 8.44%).

Борыштық бағалы қағаздар

2022 жылғы 12 мамырда Қазынашылық портфелін әртараптандыру мақсатында Компания «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ шығарған еурооблигацияларға 19.9 миллион АҚШ доллары немесе өтеу мерзімі 3 жыл және сыйақы мөлшерлемесі 5.75% болатын 8,804 миллион теңге сомасына инвестиция салды. Облигациялар амортизацияланған құн бойынша бағаланады. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді инвестициялар сомасы 9,274 миллион теңгені құрайды.

Компания сонымен қатар қысқа мерзімді борыштық бағалы қағаздарды сатып алады. Жыл ішінде Компания 80,219 миллион теңге сатып алып, 86,006 миллион теңге (2021 жыл: 126,331 миллион теңге және 127,341 миллион теңге) негізінен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі шығарған осындай бағалы қағаздарды сатып алды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қысқа мерзімді бағалы қағаздар 2022 жылғы 12 қаңтарда аяқталатын өтеу мерзімі 3 ай, дисконт мөлшерлемесі 9.6% теңгемен номинацияланған «Еуразиялық Даму Банкі» АҚ корпоративтік облигацияларына салынған салымдармен ұсынылған.

Пайдалануға шектелген ақша қаражаты

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес Компания кен орындарын қалпына келтіру жөніндегі Болашақ қызметті қаржыландыру мақсатында ақшалай қаражатты ұзақ мерзімді банктік депозиттерге аударады. 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кен орындарын қалпына келтіру жөніндегі болашақ қызметті қаржыландыруға жататын ұзақ мерзімді банктік депозиттерде пайдалануға шектелген ақшалай қаражаттың жалпы сомасы 2022 жылы 29,044 миллион теңгені құрады (2021 жыл: 17,654 миллион теңге).

Пайдалануға шектелген қысқа мерзімді ақшалай қаражатқа 32.3 миллион АҚШ доллары немесе 14,812 миллион теңге мөлшеріндегі төлемдер сомасы кіреді, 2022 жылғы 31 желтоқсандағы бағамдық айырмашылықтардан түсетін кірісті ескере отырып, оның ресейлік банкі кейіннен АҚШ Қаржы министрлігінің шетелдік активтерді бақылау басқармасының (OFAC) санкцияларына ұшыраған заңды тұлғалар тізіміне енгізілген, 2022 жылғы 31 наурызда уранды байыту жөніндегі қызметтерді өнім беруішінің пайдасына жіберілген 14,956 миллион теңгені құрайды. Бастапқыда қолма-қол ақшаны бұғаттаған корреспондент-Банк есепті кезеңнен кейін олардың компаниясын (оқылым бойынша кірісті қоса алғанда) қайтарды (42-ескертпе).

28 Басқа қаржылық емес активтер

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Ұзақ мерзімді		
Өтелуі тиіс ҚҚС	8,725	11,315
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	3,919	3,966
Ұзақ мерзімді қорлар	339	220
Болашақ кезеңдердің шығыстары	194	298
Байланысты тараптарға берілген аванстар	115	-
Активтер пайдалану құқығы	-	696
Өзге де ұзақ мерзімді активтер жиыны	13,292	16,495
Қысқа мерзімді		
Тауарлар мен қызметтер үшін берілген аванстар	3,891	1,001
Болашақ кезеңдердің шығыстары	1,876	1,208
Байланысты тараптарға тауарлар мен қызметтер үшін берілген аванстар	581	610
Сақтандыру бойынша алдын ала төлем	549	542
Өзгелері	102	103
Барлық өзге қысқа мерзімді активтер	6,999	3,464

29 Қорлар

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Дайын өнім және қайта сатуға арналған тауарлар	376,427	278,904
оның ішінде уран өнімі	376,427	278,904
Аяқталмаған өндіріс	1,479	1,402
Өзге материалдар	698	539
Сатудың таза құнына дейін есептен шығаруға арналған резерв	(39)	(39)
Барлық қорлар	378,565	280,806

Төменде резервтегі өзгерістер берілген:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
1 қаңтарға қалдық	39	60
Резервтің жыл ішінде есептелуі	-	44
Резерв есебінен есептен шығарылды	-	(65)
31 желтоқсанға қалдық	39	39

30 Ақша қаражаты және олардың баламалары

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Банктердегі ағымдағы шоттар	38,052	27,427
Талап етілгенге дейінгі салымдар	14,292	950
Ақша қаражаттары және олардың баламалары бойынша күтілетін кредиттік залалдар	(5)	(5)
Ақшалай қаражаттар және олардың баламаларының жиыны	52,339	28,372

31 Капитал

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның жарияланған және (төленген) қарапайым акцияларының саны 259,356,608 дананы құрайды (2021 жыл: 259,356,608 дана), оның ішінде, 75%-ы «Самұрық-Қазына» АҚ-ға тиесілі және акциялардың/жаһандық депозитарлық қолхаттардың 25% - ы Астана (AIX) халықаралық биржасында және Лондон қор биржасы (LSE) листингпен еркін айналымда. Бір жаһандық депозитарлық қолхат бір акцияның үлесін білдіреді. Өрбір қарапайым акция бір дауыс құқығын береді.

Жыл ішінде келесі дивидендтер жарияланды және төленді:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Дивидендтер бойынша 1 қаңтарға кредиторлық берешек	-	-
Бір жыл ішінде жарияланған дивидендтер	227,388	150,082
Бір жыл ішінде төленген дивидендтер	(227,388)	(150,082)
31 желтоқсандағы дивидендтер бойынша кредиторлық берешек	-	-
Жыл ішінде жарияланған акцияға дивидендтер, теңгемен	877	579

32 Кредиттер және қарыздар

Қазақстандық миллион теңгемен	2022 ж.	2021 ж.
Ұзақ мерзімді міндеттемелер		
Облигациялар	83,300	77,700
Барлық ұзақ мерзімді кредиттер мен қарыздар	83,300	77,700
Қысқа мерзімді міндеттемелер		
Облигациялар	24,015	803
Банктік несиелер	23,953	-
Барлық қысқа мерзімді кредиттер мен қарыздар	47,968	803
Барлық кредиттер мен қарыздар	131,268	78,503

Төменде Компанияның несиелері мен несиелері туралы ақпарат берілген:

Қазақстандық миллион теңгемен	Валюта	Төлем мерзімі (жыл)	2022 ж.	2021 ж.
Облигациялар				
Облигациялар	долл., АҚШ	2024 ж.	84,160	78,503
Облигациялар	долл., АҚШ	2023 ж.	23,155	-
Банктік несиелер	долл., АҚШ	2023 ж.	23,953	-
Барлық кредиттер мен қарыздар			131,268	78,503

Компания 2019 жылдың 27 қыркүйегінде АҚШ долларына индекстелген облигацияларды орналастырды, айналым мерзімі 2024 жылдың 27 қазанына дейін және жылдық 4% купондық сыйақы. Бір облигацияның номиналды құны 1,000 теңгені құрайды, жалпы көлемі 70 млн.

2022 жылғы желтоқсанда Компания «Қазақстан қор биржасы» АҚ («KASE») сауда алаңында және 2023 жылғы қаңтарда өтеу мерзімі мен 4.32% купонында 50 миллион АҚШ доллары көлемінде қысқа мерзімді коммерциялық облигацияларды орналастырды (42-ескертпе).

Ағымдағы банктік қарыздарға «ForteBank» АҚ-ның қаңтар айында өтеу мерзімі бар 50 миллион АҚШ доллары мөлшеріндегі қысқа мерзімді кредиті кіреді. Өтімділік қажеттіліктері үшін банктік несиелер алынды.

Төменде Компанияның несиелері мен несиелері туралы ақпарат берілген:

Қазақстандық миллион теңгемен	Валюта	Төлем мерзімі (жыл)	2022 ж.	2021 ж.
Банктік несиелер				
«ForteBank» АҚ	долл., АҚШ	2023 ж.	23,202	-
«Қазақстан Халық банкі» АҚ	Теңге	2023 ж.	751	-
Барлығы банктік несиелер			23,953	-
Облигациялар				
Облигациялар	долл., АҚШ	2024 ж., 2023 ж.	107,316	78,503
Барлық облигациялар			107,316	78,503

Компанияның қамтамасыз етілмеген несиелері мен қарыздары. 2022 жылы қарыздар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме 3,99% құрады (2021 жыл: 4%).

32 Кредиттер мен қарыздар (жалғасы)

Қарызды салыстыру

Төмендегі кестеде ұсынылған кезеңдердің әрқайсысы үшін Қаржылық қызметтен туындайтын қарыз сомасы мен Компанияның міндеттемелеріндегі өзгерістерге талдау келтірілген:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	Кредиттер және қарыздар	Барлығы
2021 жылғы 1 қаңтардағы қарыз	507	77,088	77,595
Кредиттер мен қарыздардан түсетін түсімдер	-	65,525	65,525
Кредиттер мен қарыздарды өтеу	(370)	(65,821)	(66,191)
Сыйақы есептеу	38	3,129	3,167
Сыйақы төлеу	(99)	(3,115)	(3,214)
Бағамдық айырмашылық	-	1,697	1,697
Ақша қаражаттарының қозғалысына байланысты емес өзге де өзгерістер	51	-	51
2021 жылғы 31 желтоқсандағы қарыз	127	78,503	78,630
Кредиттер мен қарыздардан түсетін түсімдер	43	70,905	70,948
Кредиттер мен қарыздарды өтеу	(148)	(23,055)	(23,203)
Сыйақы есептеу	1	3,678	3,679
Сыйақы төлеу	(6)	(3,523)	(3,529)
Бағамдық айырмашылық	-	4,760	4,760
2022 жылғы 31 желтоқсандағы қарыз	17	131,268	131,285

33 Резервтер

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв
2020 жылғы 1 қаңтарға	
Ұзақ мерзімді	3,792
Барлығы	3,792
Дисконтты есептен шығару	195
Жұмсалуды	(733)
Бағалаудағы өзгерістер	(29)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	
Ұзақ мерзімді	3,225
Барлығы	3,225
Дисконтты есептен шығару	322
Бағалаудағы өзгерістер	43
2022 ж. 31 желтоқсанға	
Ұзақ мерзімді	3,590
Барлығы	3,590

33 Резервтер

Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв

Компания кен орнын қалпына келтіру шығындарын жыл соңына дейін бағалады. Тарату іс-шараларына жұмсалатын шығындардың жалпы номиналды құны 9,376 миллион теңгені құрайды (2021 жыл: 6,961 миллион теңге). Кен орындарын қалпына келтіруге арналған резерв сомасы жұмсауға жататын шығыстар бойынша ағымдағы бағаларды (есепті күнге арналған бағаларды) пайдалана отырып және міндеттемені өтеу күніне дейінгі кезеңдегі инфляцияның болжамды мөлшерлемесін қолдану жолымен (2045 жылға дейін 5.99% шегінде) айқындалды. Міндеттеменің ағымдағы құнын анықтау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесі 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жылдық 11.55% - құрады (2021 жыл: жылдық 9.85%), мөлшерлеме тәуекелсіз болып табылады, өйткені болашақ ақша ағындары осындай міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсетеді.

Міндеттеменің ұзақ мерзімді сипатын ескере отырып, әрбір кен орнын қалпына келтіру кезеңінде шығындардың нақты құнына қатысты белгісіздік бар (4-ескертпе).

Бағалаудағы өзгерістер жаңадан бұрғыланған ұңғымаларды, салынған құм тұндырғыштарды және одан әрі жоюға жататын өзге де объектілерді ескере отырып, полигон объектілерін жою құнын жыл сайынғы негізде қайта есептеу нәтижесінде орын алады.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес Компания кен орындарын қалпына келтіру жөніндегі іс-шараларды қаржыландыруға ақшалай қаражатты арнайы ұзақ мерзімді депозиттік шотқа аударады. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша арнайы депозиттік шотқа жинақталған аударымдар 9,886 миллион теңгені (2021 жыл: 5,897 миллион теңге) құрады (27-ескертпе).

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания басқа қатысушымен бірлесіп Буденовское кен орнында 1, 2, 3, 4 учаскелерін өндіруді жүзеге асырады.

Төменде жоғарыда көрсетілген дисконттау мөлшерлемесінен басқа, міндеттемелердің баланстық құнын есептеу үшін негіз болған негізгі болжамдар берілген:

- жақын арада аяқталмайтын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бойынша міндеттемелерді ескере отырып, Компания кен орындарын игеруді жалғастыратын болады. Бұл фактілер компанияның барлық өндіру және барлау келісімшарттары бойынша кен орындарын қалпына келтіру бойынша сындарлы міндеттеменің пайда болуына әкеледі;
- ақша қаражаттарының кетуі болатын күтілетін кезеңді есептеу кен орындарының қызмет ету мерзіміне негізделеді. Шығындардың едәуір бөлігі 2037-2040 жылдары, яғни кен орындарының қызмет ету мерзімінің соңында болады деп күтілуде.

34 Кредиторлық берешек

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қысқа мерзімді		
Байланысты тараптарға саудалық кредиторлық берешек	323,398	216,234
Саудалық кредиторлық берешек	18,487	17,613
Жалпы сауда кредиторлық берешек	341,885	233,847
Өзге кредиторлық берешек	47	130
Барлық өзге кредиторлық берешек	47	130
Барлық қысқа мерзімді кредиторлық берешек	341,932	233,977

Компанияның валюталық тәуекелге ұшырауы және сауда және өзге де кредиторлық берешекке қатысты өтімділік тәуекелі туралы ақпарат 37-ескертпеде ашылған.

35 Өзге міндеттемелер

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Ұзақ мерзімді		
Алынған аванстар	2,275	3,737
Шығарылған қаржылық кепілдіктер	-	25
Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер	-	13,461
Басқа міндеттемелер	80	289
Барлық ұзақ мерзімді өзге міндеттемелер	2,355	17,512
Қысқа мерзімді		
Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер	19,669	99
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер, байланысты тараптар	15,766	9,252
Уран своп келісімшарттары бойынша өтеуге берешек	4,709	15,355
Бірлескен операциялар бойынша міндеттемелер	4,569	4,569
Пайдаланылмаған демалыстар мен сыйлықақылар бойынша есептелген міндеттемелер	2,379	2,244
Еңбекақы бойынша қарыз	219	218
Алынған аванстар	196	287
Әлеуметтік жарналар	151	132
Шығарылған қаржылық кепілдіктер	9	90
Әлеуметтік салаға аударымдар бойынша міндеттеме	-	3,000
Басқа міндеттемелер	856	686
Барлық қысқа мерзімді өзге міндеттемелер	48,523	35,932

Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер

2020 жылы компания жалпы сомасы 21.9 миллион АҚШ долларын құрайтын тауарлық қарыз шарты бойынша уран алды. Бастапқыда қайтару бойынша міндеттемелер 8,597 миллион теңге сомасына танылды. Міндеттемелер кейіннен дайын өнімнің нарықтық бағалары мен валюта бағамдарының өзгеруіне сәйкес әділ құн бойынша бағаланды. 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде қайта бағалаудан есептелген шығын 5,445 миллион теңгені құрады (2021 жыл: 2,872 миллион теңге).

2022 жылдың 19 мамырында Компания Компания мен Genchi Global Limited арасындағы негіздемелік келісімге сәйкес жасалған ANU Energy OEIC Ltd компаниясынан жалпы сомасы 113.5 миллион АҚШ доллары болатын қосымша уран несиелерін алды (27-ескертпе). Міндеттеме бастапқыда құны 49,089 миллион теңге болатын тауар-материалдық қорларды қайтару бойынша танылды және кейіннен осы тауарларға нарықтық бағалар мен шетел валюталары бағамдарының өзгерістеріне сәйкес әділ құны бойынша бағаланды, 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде қайта бағалаудан болған залал 4,712 миллион теңгені құрады. 20 желтоқсанда Компания әділ құны бойынша есептелген қайтару күніне 53,802 миллион теңгені құрайтын қарызды қайтарды, бұл қайтарылған қорлардың құнынан 8,251 миллион теңгеге артық болды.

Уран кредиттерін әділ құны бойынша қайта бағалаудан болған залалдар, сондай-ақ ANU Energy OEIC Ltd. қайтарған кредиттің шығарылуынан түскен таза пайда өзге залалдар құрамында ұсынылған (14-ескертпе).

Уран несиелері қазіргі тұрақсыз геосаяси жағдайға байланысты қазақстандық уранның батыстық конверсиялық кәсіпорындарға уақтылы жеткізілуіне әсер етуі мүмкін логистикалық тәуекелдерді азайту үшін қажетті қорларды басқару жөніндегі Компанияның әдеттегі саясатының бөлігі болып табылады.

Бірлескен операциялар бойынша міндеттемелер

Бірлескен операциялар бойынша міндеттемелер қатысушылардан кезең ішінде өндірілген уранның тең мөлшерін сатып алуды талап ететін бірлескен шарттық операциялардың шарттары бойынша компанияның міндеттемелерін білдіреді. 2021 және 2022 жылдары Компания тиісті көлемді толығымен сатып алған жоқ.

Келісімшарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелерге «Үлбі металлургия зауыты» АҚ еншілес кәсіпорнымен келісімшарттар бойынша 15,766 миллион теңге сомасына байытылған уран үшін аванстар кіреді (2021 жыл: 9,252 миллион теңге). 2022 жыл ішінде топ 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 9,252 миллион теңге (2021 жыл: жоқ) мөлшерінде алынған аванстардың қалдығына енгізілген кірісті мойындады.

36 Шартты және шарттық міндеттемелер

Салық салу

Қазақстан Республикасындағы салық шарттары өзгеруге және дәйексіз қолдануға және түсіндіруге бейім. Атап айтқанда, жер қойнауын пайдалануға арналған ағымдағы келісімшарттардың 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап салықтық тұрақтылығы болмайды және салық міндеттемелері жалпыға бірдей белгіленген тәртіппен есептеледі, бұл жер қойнауын пайдаланушылардың салықтық позицияларының, оның ішінде Компанияның позициясының қолайсыз өзгеруіне әкелуі мүмкін. Компания мен қазақстандық уәкілетті органдардың қазақстандық заңдар мен ережелерді түсіндіруіндегі сәйкессіздіктер қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеуге әкелуі мүмкін.

Қазақстан заңнамасы мен салық салу практикасы үздіксіз даму жағдайында, сондықтан әртүрлі түсіндірулерге және кері күшке ие болуы мүмкін жиі өзгерістерге ұшырайды. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексеру жүргізе алады.

Компания басшылығы оның тиісті заңнаманы түсіндіруі қолайлы және компанияның салықтық ұстанымы негізделген болады деп санайды. Компания басшылығының пікірінше, Компания осы жеке қаржылық есептілікте қалыптастырылған резервтерден асатын ағымдағы және ықтимал салық талаптары бойынша айтарлықтай шығынға ұшырамайды.

Трансферттік баға қалыптасуы

Трансферттік баға белгілеу туралы заңға сәйкес халықаралық операциялар мемлекеттік бақылауға жатады. Бұл заң қазақстандық компанияларға бағалар мен дифференциалдарды растайтын құжаттаманың болуын қоса алғанда, халықаралық операцияларда пайдаланылған бағаларды есептеудің экономикалық негіздемесі мен әдісін сақтауға және қажет болған жағдайда ұсынуға нұсқау береді.

2021 жылы компаниядағы тиісті қазақстандық салық органдарының трансферттік баға белгілеу бойынша салықтық тексеруі басталды, бірақ салық органдарының тексерулерін тоқтата тұруына байланысты 2022 жылғы 31 желтоқсанға аяқталмады. Осы тексерулер барысында салық органдары еншілес және тәуелді қоғамдардың сатып алу-сату шарттарына енгізілген кейбір көлік дифференциалдарын құжаттық растауға қызығушылық танытты.

Салық органдары жүргізген зерттеу нәтижесінде Компания 2016-2020 жылдар кезеңінде трансферттік баға белгілеудің кейбір мәселелері бойынша табыс салығын қосымша есептеу бойынша 5,754 миллион теңге мөлшерінде алдын ала сомалар алды. Қосымша салық органдары еншілес және үлестес кәсіпорындардың шарттарында Қытайға көлік дифференциалын құжаттамалық растау бөлігінде трансферттік баға белгілеу мәселесін көтерді, тәуекелдің ең жоғары бағасы 3,183 миллион теңгені құрайды (2021: 2,973 миллион теңге). Компания 2021 жылы Қытайға сату кезінде көлік дифференциалының растайтын құжаттамасын енгізу үшін трансферттік баға әдіснамасына түзетулер енгізді, бірақ салық органдарының түсіндірмелеріне қатысты әлі де белгісіздік бар.

Бүгінгі күні бұл салықтық тексерулер аяқталған жоқ. Компания басшылығы, егер компанияның трансферттік баға белгілеу практикасына салық органдары қарсылық білдірсе, ол өз ұстанымын негіздей алады деп санайды.

2009 жылғы 1 қаңтардан бастап Компания табыс салығын нарықтық бағаға дейін дербес есептейді. 2022 жылы қосымша есептеу сомасы 7,183 миллион теңгені (2021 жыл: 5,369 миллион теңге) құрады (17-ескертпе), ол 2016-2020 жылдарға жатпайды.

Жер қойнауын пайдалану жөніндегі келісімшарттық міндеттемелерді сақтау

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың талаптарына сәйкес өндіруші кәсіпорындар оларда көрсетілген міндеттемелерді сақтауға міндетті. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарда көзделген талаптарды сақтамау келісімшарттарды бұзуды, айыппұлдар мен өсімпұлдарды қоса алғанда, жағымсыз салдарға әкелуі мүмкін.

Сот талқылауы

Компанияға мезгіл-мезгіл, әдеттегі қызмет барысында талап-арыздар түсуі мүмкін. Өзінің бағалауына сүйене отырып, басшылық олар айтарлықтай шығынға әкелмейді деп санайды.

Сақтандыру

Қазақстандағы сақтандыру қызметтерінің нарығы қалыптасу сатысында тұр және басқа елдерде таралған сақтандырудың көптеген нысандары әлі қол жетімді емес. 2021 жылдан бастап компания кәсіпорындарының мүлкін кездейсоқ және күтпеген тікелей физикалық әсер ету (жабдықтың бұзылуын/істен шығуын және

36 Шартты және шарттық міндеттемелер (жалғасы)

өндірістегі үзілісті қоспағанда) салдарынан қаза болу, жоғалту немесе бүліну «тәуекелдерінен» сақтандырудың корпоративтік бағдарламасы іске асырылуда. Компанияда өндіру қызметі мен өндіріске қатысты тәуекелдерді, оның ішінде авариялар немесе өндірістік процестер нәтижесінде мүлікке немесе қоршаған ортаға келтірілген залалға байланысты өндірістің тоқтап қалуынан немесе үшінші тұлғалар алдындағы міндеттемелерден келтірілген залалды толық сақтандыру өтемі болмайды. Компания директорлар мен лауазымды тұлғалардың жауапкершілігін сақтандыруды жүзеге асырады. Сақтандыру полистері компания менеджерлерінің оларды әдеттегі міндеттері шеңберінде қабылданған шешімдер мен әрекеттерден («болжамды теріс қылықтар») туындауы мүмкін талаптардан қорғау жауапкершілігін жабады. Полис шарттары сақтандыру сомасын жария етуге тыйым салады.

Кепілдіктер

Кепілдіктер екінші Тарап өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда Компанияның төлемдерді жүзеге асыру жөніндегі қайтарып алынбайтын міндеттемелерін білдіреді. Кейбір байланысты тараптарға берілген қаржылық кепілдіктер бойынша ең жоғары кредиттік тәуекел 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 1,864 миллион теңгені (2021 жыл: 5,220 миллион теңге) құрады.

Кредиттік шарттардың талаптарын сақтау

Компания негізінен несиелер мен несиелерге байланысты белгілі бір шарттарды орындауы керек (33-ескертпе). Осы шарттарды орындамау Компания үшін жағымсыз салдарға әкелуі мүмкін, соның ішінде қарыз шығындарының өсуі және дефолт жариялануы мүмкін. 2022 жылғы 31 желтоқсандағы және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания кредиттік шарттарда көзделген талаптарды сақтады.

Экологиялық кодекстегі өзгерістер

2021 жылы жаңа Экологиялық кодекс (бұдан әрі – «Кодекс») күшіне енді. Кодекс қоршаған ортаға теріс әсер ететін объектілерді әсер ету деңгейіне қарай төрт санатқа бөлуді көздейді, бұл санаттардың әрқайсысына экологиялық талаптарды саралауды білдіреді. Қоршаған ортаға теріс әсер ететін объектілер операторларында Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес объектілерді пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелер туындайды.

Кодекстегі өзгерістер негізінен «Үлбі металлургия зауыты» АҚ, «SSAP» БК» ЖШС, «СКЗ-У» ЖШС және «Қызылқұм» ЖШС кіретін бірінші санаттағы өндірілмеген компанияларға қатысты болды. Компаниялар 2022 жылы объектілерді пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемелерді мойындады. Топ басшылығы 2021 жылы міндеттемені мойындамау қате емес деп санайды, өйткені жаңа кодексті енгізу талаптары 2021 жылы анық болмады және басшылықтың міндеттемелерді бағалауға тиісті негізі болмады.

Кодекске сәйкес I санаттағы компанияларда мемлекетке 2024 жылдың шілдесіне дейін қаржылық қамтамасыз етуді ұсыну міндеттемесі де туындайды. Қазіргі уақытта Топ басшылығы міндеттемені қаржыландыру әдісі мен мерзімдері туралы шешім табу үшін құзыретті органдармен келіссөздер жүргізуде, өйткені бұл Топтың өтімділігіне айтарлықтай әсер етуі мүмкін. Міндеттемелерді бағалау нәтижесінде II-IV санаттағы өндірілмеген кәсіпорындарда есепті күнге айтарлықтай есептеулер болған жоқ. Дегенмен, Топ басшылығы II-IV санаттағы өндірілмеген кәсіпорындар үшін міндеттемелерді бағалау бойынша жұмысты жалғастырады.

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару

Қаржы құралдарына қатысты есеп саясаты мен ашу қаржы құралдарының мынадай сыныптарына қолданылады:

Қазақстандық миллион теңгемен	Ескертпе	2022 ж.	2021 ж.
Қаржылық активтер			
Сауда дебиторлық берешек	26	240,194	215,268
Банктердегі ағымдағы шоттар	30	38,047	27,422
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	27	20,549	1,617
АНУ Energy-ге инвестиция	27	17,066	-
Талап етілгенге дейінгі салымдар	30	14,292	950
Басқа да дебиторлық берешек	26	12,506	14
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	27	9,968	10,854
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	27	9,274	4,986
Туынды қаржы активі		1,100	-
Мерзімді депозиттер	27	24	43,220
Өзгесі		802	440
Барлық қаржылық активтер		363,106	304,457
Қаржылық міндеттемелер			
Саудалық кредиторлық берешек	34	341,885	233,847
Облигациялар	32	107,315	78,503
Банктік несиелер	32	23,953	-
Өзге кредиторлық берешек	34	47	129
Жалдау бойынша міндеттемелер		17	127
Шығарылған қаржылық кепілдіктер	35	9	115
Барлық қаржылық міндеттемелер		473,226	312,721

Қаржылық тәуекелдерге несиелік тәуекел, өтімділік тәуекелі және нарықтық тәуекел (валюталық тәуекел, пайыздық тәуекел және басқа баға тәуекелі) жатады. Компанияның тәуекелдерді басқару саясаты Компания ұшырайтын тәуекелдерді анықтау және талдау, тәуекелдің рұқсат етілген шекті мөндерін және тиісті бақылау тетіктерін белгілеу, сондай-ақ тәуекелдерді бақылау және белгіленген шектеулерді сақтау мақсатында әзірленген. Тәуекелдерді басқару саясаты мен жүйелері компанияның нарықтық жағдайлары мен қызметінің өзгеруіне байланысты өзгерістер енгізу қажеттілігі тұрғысынан үнемі талданады. Компания барлық жұмысшылар өздерінің рөлі мен міндеттерін түсінетін реттелген және тиімді бақылау жүйесін құру мақсатында оқыту мен басқарудың стандарттары мен процедураларын белгілейді. Компанияның тәуекелдерді басқарудағы негізгі мақсаты ішкі саясат пен рәсімдердің дұрыс жұмыс істеуін қамтамасыз ету болып табылады.

Бұл ескертпеде компанияның аталған қаржылық тәуекелдердің әрқайсысына ұшырауы туралы, компанияның мақсаттары, оның саясаты мен осы тәуекелдерді бағалау және басқару рәсімдері туралы және Компанияның капиталды басқару тәсілдері туралы ақпарат берілген. Сандық сипаттағы қосымша ақпарат осы жеке қаржылық есептіліктің бүкіл мәтіні бойынша ашылады.

Директорлар кеңесі компанияның мақсаттарын қоюға және тәуекелдерді басқару саясатын бекітуге жауапты. Басқарма тәуекелдерді басқару саясатын іске асыруға және тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесін ұйымдастыруға жауапты. Тәуекелдерді басқару комитеті оның орындалуына жауап береді және басқарма мен басқарма алдында өз жұмысы туралы үнемі есеп береді.

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредиттік тәуекел

Компания несиелік тәуекелге ұшырайды, атап айтқанда тараптардың бірі өз міндеттемелерін орындамау арқылы екінші Тарапқа қаржылық шығын келтіру қаупі. Кредиттік тәуекелге ұшырау Компанияның төлемді кейінге қалдыру және қаржылық активтер пайда болатын контрагенттермен басқа мәмілелер жасау шарттарында өнімді сатуы нәтижесінде пайда болады.

Несиелік тәуекел негізінен компанияның сатып алушылардың дебиторлық берешегіне, қолма-қол ақшаға және олардың баламаларына, қызметкерлерге және байланысты тараптарға берілген мерзімді депозиттер мен несиелерге байланысты. Қаржылық активтердің баланстық құны компанияның несиелік тәуекелге ұшырауының максималды дәрежесін көрсетеді.

Төменде компанияның 2022 жылғы 31 желтоқсандағы салымдары орналастырылған қаржы институттарының несиелік рейтингі туралы ақпарат берілген:

Қазақстандық миллион теңгемен	Standard & Poor 's	Standard & Poor 's	Standard & Poor 's	Барлығы
	AAA – A рейтингімен-	BBB + - BBB рейтингімен-	BBV + - B рейтингімен-	
Банктердегі ағымдағы шоттар	928	4,863	32,256	38,047
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	-	-	20,549	20,549
Талап етілгенге дейінгі салымдар	1,432	-	12,860	14,292
Мерзімді депозиттер	-	-	24	24
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	Ө	9,274	-	9,274
Барлығы	2,360	14,137	65,689	82,186

Төменде Компанияның 2021 жылғы 31 желтоқсандағы салымдары орналастырылған қаржы институттарының несиелік рейтингі туралы ақпарат берілген:

Қазақстандық миллион теңгемен	Standard & Poor 's	Standard & Poor 's	Standard & Poor 's	Барлығы
	AAA – A рейтингімен-	BBB + - BBB рейтингімен-	BBV + - B рейтингімен-	
Банктердегі ағымдағы шоттар	342	23,803	3,278	27,422
Талап етілгенге дейінгі салымдар	950	-	-	950
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	24	597	996	1,617
Мерзімді депозиттер	-	43,220	-	43,220
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	-	-	4,986	4,986
Барлығы	1,316	67,620	9,265	78,195

Компанияның сауда-саттық дебиторлық берешегіне қатысты несиелік тәуекелге ұшырауы негізінен әр сатып алушының жеке сипаттамаларына байланысты. Клиенттер базасының демографиясы, оның ішінде сатып алушылар өз қызметін жүзеге асыратын белгілі бір салаға немесе елге тән дефолт тәуекелі несиелік тәуекел деңгейіне аз әсер етеді. Компания несиелік тәуекелдің шоғырлануына бейім. 2022 жылы Компанияның кірісінің 78% - ы және 2022 жылдың 31 желтоқсанындағы Сауда дебиторлық берешегінің 65% - ы тоғыз негізгі сатып алушының сатылымынан келеді (2021: кірістің 31% - ы және 2021 жылдың 31 желтоқсанындағы дебиторлық берешектің 54% - ы алты негізгі сатып алушының сатылымынан келеді). Компания байланысты тараптар болған кезде ұқсас сипаттамалары бар контрагенттерді анықтайды.

Компания несие саясатын қолданады, оған сәйкес әр жаңа клиенттің несиелік қабілеттілігі жеке талданады, оған Компания үшін төлемдер мен жеткізілімдерді жүзеге асырудың стандартты шарттары мен мерзімдері ұсынылмас бұрын.

Компания сауда дебиторлық берешегіне қатысты сақтандыруды талап етпейді.

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Географиялық өңірлер бөлінісінде есепті күндегі жағдай бойынша сауда-саттық дебиторлық берешекке қатысты кредиттік тәуекелдің ең жоғары деңгейі мынадай болды (контрагенттің тіркелген жері бойынша):

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қытай	139,708	66,703
Еуропалық Одақ	60,480	79,808
Ұлыбритания	16,066	11,182
Ресей	13,919	19,044
Қазақстан	8,644	10,573
АҚШ	1,377	27,862
Канада	-	96
Барлығы	240,194	215,268

Тауарларды сату бойынша орташа кредиттік кезең 30-90 күнді құрайды. Шот-фактура берілген күннен бастап алғашқы 30 күн ішінде дебиторлық берешек бойынша пайыздар есептелмейді. Резервтік матрица активтің мерзімі өткен күндер санына негізделген.

Байланысты тараптарға берілген қарыздарға (27-ескертпе) және қызметкерлерге берілген қарыздарға (27-ескертпе) қатысты кредиттік тәуекел берілген қаражатты қайтармау мүмкіндігіне байланысты туындайды. Бірлескен және қауымдасқан кәсіпорындар мен қызметкерлерге берілген қарыздарға қатысты Компания қарыз алушылардың активтерін кепіл түрінде қарызды қамтамасыз етуді ұсыну талабы арқылы кредиттік тәуекелді азайтады. Қарыз алушылардың несиелік рейтингтері жоқ.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау (ККШ).

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау-бағалау әдістемесі, модельдері және бастапқы деректері қолданылатын бағалау. Келесі компоненттер несиелік шығындар бойынша бағалау резервіне айтарлықтай әсер етеді: дефолтты анықтау, несиелік тәуекелдің едәуір артуы, дефолт ықтималдығы, дефолт тәуекеліне ұшырау және дефолт жағдайында шығын мөлшері және макроэкономикалық сценарий модельдері. Компания есептелген күтілетін несиелік шығындар мен несиелер бойынша нақты шығындар арасындағы алшақтықты азайту мақсатында модельдер мен модельдердің бастапқы деректерін үнемі тексеріп, растайды.

Компания күтілетін несиелік шығындарды, негізінен өзінің болжамды макроэкономикалық моделінің нәтижелерін бағалау үшін расталған болжамды ақпаратты пайдаланды. Талдау үшін оңай түсіндірілетін кейбір болжамдарды қолдануға болады: ЖІӨ өсу қарқыны, инфляция, айырбас бағамы, мұнай бағасы және қысқа мерзімді экономикалық көрсеткіш. Соңғы макроэкономикалық сценарийде инфляция деңгейінің және жұмыс істемейтін қарыздардың үлесінің тарихи байқалатын мәндері ғана пайдаланылады. Перспективалар туралы ақпарат есепті күннен кейінгі келесі жылдың көкжиегіндегі дефолт ықтималдығы параметрлеріне енгізіледі. Сонымен қатар, несиелік шығындарды есептеу үшін S&P рейтингтік агенттігінің «Annual Global Corporate Default Study and Rating Transitions» жыл сайынғы есебіне сәйкес корпоративтік орташа кумулятивтік дефолт ықтималдығы бойынша деректер жыл сайын жаңартылып отырады.

Компания ХҚЕС 9 (IFRS) қарастырылған жеңілдетілген тәсілді қолданады, күтілетін несиелік шығындарды бағалауға, онда барлық сауда дебиторлық берешегі үшін бүкіл мерзім ішінде күтілетін несиелік шығындар үшін бағалау резерві қолданылады.

Күтілетін несиелік шығындарды бағалау үшін сауда-саттық дебиторлық берешегі несиелік тәуекелдің жалпы сипаттамаларына және төлемді кешіктіру күндерінің санына қарай топтастырылды.

Күтілетін несиелік шығындар деңгейлері сәйкесінше 2022 жылдың 31 желтоқсанына немесе 2021 жылдың 31 желтоқсанына дейінгі 24 айдағы сату төлемдерінің кестелеріне және сол кезеңдегі ұқсас Тарихи несиелік шығындарға негізделген.

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы сауда дебиторлық берешегі бойынша күтілетін кредиттік шығындарды бағалау туралы ақпарат берілген:

<i>Жалпы құнынан % -бен</i>	Шығын деңгейі	Жалпы баланстық құны	Барлық кезең ішіндегі күтілетін кредиттік шығындар
Сауда дебиторлық берешек - ағымдағы	0.03%	240,278	(84)
Саудалық дебиторлық берешек жиыны (жалпы баланстық құны)		240,278	
Кредиттік шығындар бойынша бағалау резерві			(84)
Шарттар бойынша жиынтық активтер (баланстық құн)		240,194	

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы Сауда дебиторлық берешегі бойынша күтілетін кредиттік шығындарды бағалау туралы ақпарат берілген:

<i>Жалпы құнынан % -бен</i>	Шығын деңгейі	Жалпы баланстық құны	Барлық кезең ішінде күтілетін кредиттік шығындар
Сауда дебиторлық берешек - ағымдағы	0.07%	212,403	(146)
- төлемді 30-дан 90 күнге дейін кешіктірумен	1.57%	3,059	(48)
- төлемді 360 күннен артық кешіктіре отырып	100%	8	(8)
Саудалық дебиторлық берешек жиыны (жалпы баланстық құны)		215,470	
Кредиттік шығындар бойынша бағалау резерві			(202)
Шарттар бойынша жиынтық активтер (баланстық құн)		215,268	

Төмендегі кестеде жылдық кезеңнің басы мен аяғы арасындағы кезеңде болған сауда және басқа да дебиторлық берешек үшін кредиттік залалдар үшін бағалау резервіндегі өзгерістер түсіндіріледі:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
1 қаңтарға құнсыздануға арналған резерв	(202)	(105)
Жыл ішінде құнсыздану резервін ұлғайту	(237)	(165)
Қалпына келтірілді	355	68
31 желтоқсанға құнсыздануға арналған резерв	(84)	(202)

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі-бұл кәсіпорынның қаржылық міндеттемелерді орындау кезінде қиындықтарға тап болу қаупі. Компания қолда бар қаражатты пайдаланудың күнделікті қажеттілігіне байланысты тәуекелге ұшырайды. Өтімділік тәуекелін Компанияның Корпоративтік қаржы департаменті басқарады. Менеджмент ай сайын Компанияның ақша қаражаттарының қозғалысы туралы болжамдарды бақылайды.

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Компания негізінен қарыз қаражаттарынан, сауда және басқа да кредиторлық берешектерден тұратын тұрақты қаржыландыру базасын сақтауға тырысады. Компанияның өтімділікті басқаруға деген көзқарасы Компанияның өз міндеттемелерін өтеу үшін әдеттегі, сондай-ақ қауырт жағдайларда, жол берілмейтін шығындардың туындауына жол бермей және Топтың беделіне нұқсан келтірмей жеткілікті өтімді қаражаттың мүмкіндігінше тұрақты болуын қамтамасыз ету болып табылады. Компания өтімділік деңгейіне күтпеген талаптарға тез және тиісті түрде жауап беру үшін әртарапандырылған өтімді активтер портфолиосына қаражат салады.

Компания күтілетін операциялық шығыстарды жабу үшін жеткілікті көлемде бірінші талап бойынша қолжетімді ақшалай қаражаттың болуын қамтамасыз етеді. Бұл жағдайда ерекше жағдайлардың ықтимал әсері ескерілмейді, олардың пайда болуын негізді түрде болжау мүмкін емес, мысалы, табиғи апаттар.

Төменде компанияның пайдаланылмаған қарыздары және өтімділік тәуекелін басқарудың маңызды элементі болып табылатын қысқа мерзімді депозиттерге орналастырылған уақытша бос ақша туралы ақпарат берілген:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қарыздар бойынша пайдаланылмаған сома	69,398	174,879
Шоттардағы ақша сомасы	38,052	27,427
Қысқа мерзімді депозиттердегі сома	14,300	44,170
Барлығы	121,750	246,476

Бұдан әрі келтірілген кесте өтеуге дейін қалған шарттық мерзімдер бойынша есепті күндегі жағдай бойынша міндеттемелердің бөлінуін көрсетеді. Өтеу мерзімдері кестесінде ашылған сомалар келісімшарттық дисконтталмаған ақша ағындарын білдіреді. Бұл дисконтталмаған ақша ағындары қаржылық жағдай туралы есепке енгізілген сомадан ерекшеленеді, өйткені қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген сома дисконтталған ақша ағындары негізінде есептеледі.

Төлеуге берілетін сома тіркелген болып табылмайтын жағдайларда кестедегі сома есепті күні бар шарттар негізге алына отырып айқындалады. Валюталық төлемдер есепті кезеңнің соңына «спот» айырбастау бағамын пайдалана отырып қайта есептеледі.

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық міндеттемелерді өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	Баланстық құн	Шарт бойынша ақша ағындары	Талап еткенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам
Саудалық кредиторлық берешек	341,885	341,885	-	341,885	-	-	-
Облигациялар	107,315	114,706	-	23,216	861	90,629	-
Банктік несиелер	23,953	24,161	-	24,161	-	-	-
Өзге кредиторлық берешек	47	47	-	47	-	-	-
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	17	17	-	-	17	-	-
Шығарылған қаржылық кепілдіктер	9	1,864	1,864	-	-	-	-
Барлығы	473,226	482,680	1,864	389,309	878	90,629	-

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Төменде

2021 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық міндеттемелерді өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген:

Қазақстандық миллион теңгемен	Баланстық күн	Шарт бойынша ақша ағындары	Талап өткенге дейін және 1 айдан аз	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам
Саудалық кредиторлық берешек	233,847	233,847	-	233,847	-	-	-
Облигациялар	78,503	88,589	-	-	3,896	84,693	-
Шығарылған қаржылық кепілдіктер	115	5,220	5,220	-	-	-	-
Қаржылық жалдау бойынша міндеттемелер	127	243	-	32	96	115	-
Өзге кредиторлық берешек	130	129	-	129	-	-	-
Барлығы	312,722	328,028	5,220	234,008	3,992	84,808	-

Нарықтық тәуекел.

Компания нарықтық тәуекелдерге бейім. Нарықтық тәуекел-бұл нарықтық бағаның өзгеруі Компания пайдасына немесе оның қолындағы қаржы құралдарының құнына теріс әсер ету қаупі. Нарықтық тәуекелдер а) шетел валюталары, б) пайыздық активтер мен міндеттемелер және в) нарықтағы жалпы және нақты өзгерістер қаупіне ұшырайтын үлестік құралдар бойынша ашық позициялармен байланысты. Нарықтық тәуекелді басқарудың мақсаты нарықтық тәуекелге ұшырауды бақылау және инвестициялардың кірістілігін оңтайландыруға қол жеткізе отырып, оны қолайлы шектерде ұстау болып табылады. Басшылық қабылданған тәуекел деңгейіне қатысты лимиттерді белгілейді және олардың сақталуын тұрақты негізде бақылайды. Алайда, бұл тәсілді қолдану нарықта айтарлықтай өзгерістер болған жағдайда осы шектеулерден тыс шығындардың алдын ала алмайды.

Төменде келтірілген нарықтық тәуекелге сезімталдық барлық басқа сипаттамалық айнымалылар өзгеріссіз қалса да, бір фактордың өзгеруіне негізделген. Іс жүзінде бұл мүмкін емес және бірнеше факторлардың өзгеруі өзара байланысты болуы мүмкін – мысалы, пайыздық мөлшерлеме мен валюта бағамдарының өзгеруі.

Валюталық тәуекел

Компания функционалдық валютасынан өзгеше валютада көрсетілген сату, сатып алу және қарыздарды тарту операцияларын жүзеге асыра отырып, валюталық тәуекелге ұшырайды. Қарыздар Компанияның қолданыстағы бөлімшелері ақша қаражатының ағындары жинақталатын валютаға сәйкес келетін валюталармен көрсетілген. Осылайша, негізінен туынды құралдарды пайдаланбай экономикалық хеджирлеу әсеріне қол жеткізіледі. Шетел валюталарында көрсетілген өзге де ақшалай активтер мен міндеттемелерге қатысты Компания төлем валютасын ескере отырып, болашақ шығыстарды жоспарлау арқылы жол берілетін шектерде тәуекелге ұшырайтын нетто—позицияны ұстап тұруға тырысады.

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Компания негізінен АҚШ долларының ауытқу қаупіне ұшырайды. Компанияның валюталық тәуекелге ұшырауы келесідей:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
АҚШ долларымен көрсетілген		
Сауда дебиторлық берешек	230,142	193,916
Басқа инвестициялар	26,340	-
Ақша қаражаты және олардың баламалары	24,120	5,674
Берілген қарыздар*	5,932	8,660
Басқа активтер	46	1,597
Барлық активтер	286,580	209,847
Облигациялар*	(107,315)	(78,503)
Кредиттер және қарыздар	(23,953)	-
Басқа да қаржылық міндеттемелер	(21,454)	(17,381)
Саудалық кредиторлық берешек	-	(7,483)
Барлық міндеттемелер	(152,722)	(103,367)
Валюталық тәуекелге ұшыраудың таза сомасы	133,858	106,480

* - байланысты тараптарға берілген қарыздар мен облигациялар теңгемен номинацияланды, бірақ теңгеге қатысты АҚШ доллары бағамының өзгеруіне индекстеу туралы ережелерді қамтиды.

Теңге бағамының 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 21% - ға әлсіреуі және АҚШ долларына қатысты 21% - ға нығаюы (2021 жыл: 13% - ға әлсіреуі және 10% - ға нығаюы) төменде көрсетілген сомаларға кезең ішіндегі капитал мен пайда немесе залал мөлшерін ұлғайтқан/(азайтқан) еді.

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
АҚШ доллары бағамының 21% - ға өсуі (2021: 13%)	22,488	11,074
АҚШ доллары бағамының 21% - ға төмендеуі (2021: 10%)	(22,488)	(8,518)

Теңгенің АҚШ долларына қатысты бағамының өзгеруі, жоғарыда көрсетілгендей, 2022 және 2021 жылдардағы тарихи нарықтық деректер негізінде есептелген орташа квадраттық ауытқу мөлшеріндегі нарықтық тәуекелдің ықтимал өзгерістері болып табылады.

Уранның нарықтық бағасының өзгеру қаупі

Компанияның қызметіне халықаралық нарықтарда АҚШ долларымен көрсетілген уран бағасының ауытқуы әсер етеді. Компанияның жыл сайынғы бюджеті келесі жылға арналған уранның болжамды бағалары негізінде дайындалады.

Уран бағалары тарихи ауытқуларға ұшырайды және Компанияның бақылауынан тыс көптеген факторлардың әсерінен болады, олар мыналарды қамтиды, бірақ олармен шектелмейді:

- атом электр станциялары отын ретінде пайдаланатын уранға сұраныс;
- қайта пайдалану және сұраныс пен ұсыныс арасындағы алшақтықты жою үшін аралас жоғары байытылған компоненттердің болуы сияқты қайталама кездер деңгейінің сарқылуы;
- Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттіктің нормативтік актілерінің әсері;
- уран саласына тікелей қатысты басқа факторлар.

Есепті күндегі жағдай бойынша ANU Energy OEIC Ltd-ге инвестицияларды қоспағанда, Компанияның қаржылық активтері мен қаржылық міндеттемелеріне қатысты нарықтық бағалардың өзгеру тәуекелінің айтарлықтай әсері болған жоқ. (29-ескертпе).

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша спот бағасына қатысты теңгенің 40% - ға әлсіреуі және 40% - ға нығаюы меншікті капиталдың және төменде көрсетілген сомаларға пайданың немесе залалдың ұлғаюына/(азаяуына) әкеп соғады.

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022
Спот бағасының 40 % өсуі	5,324
Спот бағасының 40% төмендеуі	(5,324)

Сыйақы мөлшерлемесінің өзгеру тәуекелі

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруі, негізінен, тартылған қарыздарға олардың әділ құнын (белгіленген сыйақы мөлшерлемесі бар борыштық міндеттемелер) немесе олар бойынша болашақ ақша ағындарын (ауыспалы сыйақы мөлшерлемесі бар борыштық міндеттемелер) өзгерте отырып әсер етеді.

Жаңа кредиттер мен қарыздарды тарту кезінде басшылық өзінің кәсіби пайымдаулары негізінде өтеу мерзімі басталғанға дейін күтілетін кезең ішінде Компания үшін қандай сыйақы мөлшерлемесі (тіркелген немесе ауыспалы) тиімдірек болатынын айқындайды.

2022 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның қарыз алу құралдарының шамамен 100% (2021: шамамен 100%) белгіленген сыйақы мөлшерлемесіне ие.

Есепті күні сыйақы мөлшерлемесінің түрлері бойынша топтастырылған компанияның пайыздық қаржы құралдарының құрылымы келесідей болды:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Сыйақының тіркелген мөлшерлемесі бар құралдар		
Пайдалануға шектелген ақша қаражаты	20,549	1,617
Талап етілгенге дейінгі салымдар	14,292	950
Байланысты тараптарға берілген қарыздар	9,967	10,854
Бағалы қағаздар	9,274	-
Мерзімді депозиттер	8	43,220
Облигациялар	(107,315)	(78,503)
Банктік несиелер	(23,953)	-
Таза позиция	(77,178)	(21,862)

Тіркелген сыйақы мөлшерлемесі бар қаржы құралдарының әділ құнының сезімталдығын талдау

Компания әділ құны бойынша бағаланатын құралдар үшін көзделген тәртіппен белгіленген сыйақы мөлшерлемесі бар, өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін ешқандай қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелерді есепке алмайды. Сондықтан есепті күнге сыйақы мөлшерлемесінің қандай да бір өзгеруі кезеңдегі пайда немесе залал көрсеткішіне әсер етпес еді. Алайда, қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты әділ құнның өзгеру қаупіне ұшырайды. Пайыздық мөлшерлемелердің ықтимал өзгерістері мұндай қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнына айтарлықтай әсер етпейді.

37 Қаржылық тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Капиталды басқару

Компания компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру, инвесторлардың, кредиторлардың және нарықтың сенімін сақтау, қатысушыға қолайлы кірістілік деңгейін қамтамасыз ету, капитал құнын барынша азайтуға мүмкіндік беретін оңтайлы капитал құрылымын қолдау, сондай-ақ бизнестің болашақтағы дамуын қамтамасыз ету үшін тұрақты капитал базасын қолдау саясатын көздейді.

Несиелік және кепілдік келісімдерінің міндетті шарттарына сәйкес Компания оған қолданылатын заңдарды барлық жағынан сақтауы керек, кредиттік келісімдерде көзделген жағдайларды қоспағанда, оның қандай да бір активтеріне қатысты міндеттемелер жасауға немесе жасауға жол бермеуге, олар туындаған жағдайда кредитор-банктерден сатып алуға, бірігуге және кетуге рұқсат алуға тиіс, сондай-ақ, Компания уранды азаматтық мақсатта ядролық қаруды таратпау туралы шартқа қол қойған және Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттіктің мүшелері болып табылатын елдердегі сатып алушыларға сата алады. Сонымен қатар, Компания белгіленген деңгейлерде компанияның шоғырландырылған ақпаратына негізделген бірнеше негізгі қаржылық көрсеткіштерді сақтауы керек, мысалы:

- қаржылық қарыздың меншікті капиталға қатынасы;
- салықтар, пайыздар, амортизация және амортизацияға дейінгі қаржылық қарыздың пайдаға қатынасы(Қарыз / EBITDA).

Компанияда капиталды басқару үшін сыртқы ұқсас ішкі сандық мақсаттар белгіленген.

Компания қаржылық емес ұйымдар үшін борыш пен қаржылық тұрақтылықты басқарудың бірыңғай қағидаттары мен механизмдерін қабылдау жолымен қаржылық тәуекелдерді басқару мақсаты болып табылатын «Самұрық-Қазына» АҚ борыш пен қаржылық тұрақтылықты басқару саясатын қолданады.

2022 және 2021 жылдар ішінде Компания капитал деңгейіне қойылатын барлық сыртқы және ішкі талаптарды, соның ішінде несиелер мен несиелерге қатысты жоғарыда аталған міндетті шарттарды орындады.

38 Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құнды бағалау нәтижелері талданады және әділ құн иерархиясының деңгейлері бойынша былайша бөлінеді: (i) 1 – деңгейге ұқсас активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда баға белгіленетін бағалар (түзетілмейтін) бойынша бағалар жатады; (ii) 2-деңгейге-барлық пайдаланылатын елеулі бастапқы деректер тікелей (яғни, мысалы, бағалар) немесе жанама (яғни, мысалы, бағадан туынды) актив немесе міндеттеме үшін бақыланатын болып табылатын бағалау әдістерінің көмегімен алынған және (iii) байқалатын нарықтық деректерге негізделмеген (яғни бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген) бағалар болып табылатын 3-деңгейдің бағалары жатады. Қаржы құралдарын әділ құн иерархиясында қандай да бір санатқа жатқызу кезінде басшылық пайымдауларды пайдаланады.

Егер әділ құнды бағалауда елеулі түзетуді талап ететін байқалатын деректер пайдаланылса, онда ол 3-деңгейге жатады. Пайдаланылатын деректердің маңыздылығы әділ құнды бағалаудың барлық жиынтығы үшін бағаланады.

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін қаржы активтері

Амортизацияланған құн бойынша көрсетілетін активтердің әділ құнын бағалау 3-деңгейге жатады. Тіркелген пайыздық мөлшерлемесі бар құралдардың әділ бағалау құны ұқсас кредиттік тәуекелді және өтеудің ұқсас мерзімін болжайтын жаңа құралдар үшін қолданыстағы пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып, ақша қаражатының күтілетін болашақ ағындарының сомаларын дисконттау әдісіне негізделеді. Пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесі контрагенттің несиелік тәуекеліне байланысты.

Есепті кезеңнің соңындағы Топтың барлық қаржылық активтері төменде ашылған жағдайларды қоспағанда, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын қаржылық активтер

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын қаржылық активтерге ANU Energy OEIC Ltd (27-ескертпе) туынды активтері мен инвестициялары жатады, олар пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша танылады. Екі активтің әділ құнын бағалау 2-деңгейге жатады. Компания NU Energy Aegis LTD-ге инвестициялардың әділ құнын компанияның меншікті үлесінің пайыздық үлесі ретінде бағалайды,

38 Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

бұл кәсіпорын осы күнге дейін иелік ететін уранның әділ құнына көбейтіледі. Әділ құнды бағалау кезінде пайдаланылатын негізгі бастапқы деректер есепті күнге уранның спот бағалары болып табылады. Туынды активтің әділ құны уранның спот бағасының болжамдары бар биномдық модель негізінде анықталады.

Амортизацияланған құны бойынша көрсетілетін міндеттемелер

Белгіленген пайыздық мөлшерлемесі бар және белгіленген өтеу мерзімі бар құралдардың есептік әділ құны ұқсас кредиттік тәуекелі бар және өтеуге дейінгі осындай мерзімі бар жаңа құралдар үшін пайыздық мөлшерлемелерді қолдана отырып, күтілетін дисконтталған ақша ағындарына негізделеді. Талап бойынша өтелетін немесе алдын ала хабардар ету кезінде өтелетін міндеттемелердің әділ құны («талап бойынша өтелуге жататын міндеттемелер») талап бойынша төленетін, міндеттемені өтеу туралы ықтимал талап қоюдың бірінші күнінен бастап дисконтталған сома ретінде есептеледі. Дисконттаудың орташа мөлшерлемесі жылдық 3.99% құрайды (2021: 4%).

Баланстық құнмен салыстырғанда әділ құн

Келесі кестеде көрсетілген құралдарды қоспағанда, Компания шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық құны олардың әділ құнына тең деп санайды:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022		2021	
	Баланстық құны:	Әділ құн	Баланстық құны:	Әділ құн
Қаржылық міндеттемелер				
Облигациялар	83,300	82,288	77,700	76,305
Барлығы	83,300	82,288	77,700	76,305

Баланстық құнмен салыстырғанда әділ құн

Компанияда тек белгіленген пайыздық құралдар бар. Компания қаржылық есептілікте танылған қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық құны олардың әділ құнына тең деп санайды.

Қаржылық міндеттемелердің әділ құнын бағалау кезінде басшылық мынадай жорамалдарды пайдаланады: (а) пайызсыз қаржылық міндеттемелер мен белгіленген пайыздық міндеттемелер үшін қаржылық міндеттемелер нарықтық мөлшерлемеге барынша жақын тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталды; (б) өзгермелі мөлшерлемемен қаржылық міндеттемелер үшін қаржылық міндеттемелердің әділ құны іс жүзінде баланстық құннан ерекшеленбейді, өйткені ақшаның уақытша құнының әсері шамалы.

39 Бағалау санаттары бойынша қаржы құралдарын ұсыну

ХҚЕС (IFRS) 9 «Қаржы құралдары» сәйкес Компания өзінің қаржылық активтерін мынадай санаттар бойынша жіктейді/бөледі: (А) пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері; (б) өзге жиынтық кіріс арқылы бағаланатын қаржы активтері және (в) амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері. «Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық активтер» санатының екі кіші санаты бар: (i) міндетті түрде пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын активтер және (ii) бастапқы тану кезінде немесе кейіннен осы санатқа жатқызылған активтер. Барлық қаржылық активтер Компания есепті кезеңнің соңында бастапқы тану кезінде пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын Anu Energy OEIC LTD. (27-ескертпе) туынды қаржы активі мен инвестициялардан басқа амортизацияланған құн бойынша санатқа енгізіледі. Компанияның барлық қаржылық міндеттемелері амортизацияланған құны бойынша көрсетілді. Әділ құн шамамен баланстық құнға тең және кезең ішінде қайта жіктеу болған жоқ.

40 Сегменттік ақпарат

Операциялық сегменттер шаруашылық қызметті жүзеге асыратын компоненттер болып табылады, бұл ретте олар түсімді генерациялай алады немесе шығыстармен байланысты болуы мүмкін, сегменттердің операциялық нәтижелерін операциялық шешімдерге жауапты басшы үнемі талдайды және операциялық сегменттер үшін жеке қаржылық ақпарат болады. Операциялық шешімдерге жауапты менеджерді ресурстарды бөлетін және ұйымның нәтижелерін бағалайтын бір адам немесе адамдар тобы ұсына алады. Операциялық шешімдерге жауапты басшының функцияларын төрағаның басшылығымен Компания басқармасы орындайды.

(а) Сатудан әрбір есепті сегмент түсім алатын өнімдер мен қызметтердің сипаттамасы

Компания геологиялық барлау мен уран өндіруден бастап маркетинг пен сатуға дейінгі түпкілікті өнімдердің өндірістік тізбегіне тартылған тігінен біріктірілген бизнес болып табылады және «уранның» бір сегментін білдіреді.

(б) Есеп беру сегменттерін анықтау үшін басшылық қолданатын факторлар

Операциялық шешімдерге жауапты басшы қарастыратын сегмент бойынша Қаржылық ақпарат мыналарды қамтиды:

- тоқсандық негізде ХҚЕС негізінде бизнес-бірліктер (сегменттер) бойынша кірістер мен шығыстар туралы ақпарат;
- активтер мен міндеттемелер туралы, сондай-ақ тоқсандық негізде сегменттер бойынша күрделі шығындар туралы ақпарат;
- ай сайынғы және тоқсандық негізде талданатын операциялық деректер (өндіріс көлемі және тауарлық-материалдық құндылықтар деңгейі сияқты) және сату деректері (сату көлемі, орташа бағалар сияқты).

(в) Операциялық сегменттердің пайдасын немесе залалын, активтері мен міндеттемелерін бағалау

Операциялық шешімдерге жауапты басшы сегмент қызметінің нәтижелерін жалпы маржа мен таза пайда негізінде бағалайды. Сегменттік қаржылық ақпарат ХҚЕС сәйкес дайындалды. Компания толығымен «уран» сегментіне жатқызылғандықтан, осы қаржылық есептілікте ұсынылған пайда немесе залал туралы есеп және басқа жиынтық кіріс және қаржылық жағдай туралы есеп компанияның сегменті бойынша қаржылық ақпаратпен сәйкес келеді.

(г) Өнімдер мен қызметтер бойынша кірістерді талдау

Компанияның кірістері 8-ескертпеде өнімдер мен қызметтер бойынша талданады. Қаржылық кірістер мен шығыстар туралы ақпарат 16-ескертпеде ұсынылған.

(д) Географиялық ақпарат

Компанияның барлық негізгі активтері Қазақстан Республикасында орналасқан. Компанияны сатылымын Тапсырыс берушінің тұрақты тұратын елі негізінде елдер арасында бөлу келесідей болды:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қытай	189,194	150,473
Ұлыбритания (оның ішінде Джерси аралы мен Кайман аралдары)	150,427	142,929
Қазақстан	89,879	13,104
Канада	75,421	-
Франция	68,027	49,952
Ресей	66,830	-
Швейцария	56,643	74,885
АҚШ	23,183	30,685
Өзгелері	14,431	26,409
Барлық түсім	734,035	488,437

41 Акцияға шаққандағы пайда және бір акцияның баланстық құны

2019 жылдың қыркүйегінде Компания «Қазақстан қор биржасы» АҚ («KASE») (бұдан әрі – «Биржа») ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында АҚШ долларына индекстелген 70 миллион дана облигацияларды орналастырды. Компания мен Биржа арасында мемлекеттік емес бағалы қағаздар листингі туралы шарт жасалды. Осы Шартты, сондай-ақ Листингтік ережелерді орындау шеңберінде, Компанияның әрбір есепті кезеңінің соңындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есепте Листингтік ережелерге сәйкес есептелген бір акцияның баланстық құны туралы деректер, сондай-ақ кезең ішінде айналыстағы Компания акционерлерінің үлесіне келетін пайда немесе залал қатынасы ретінде есептелетін акцияға шаққандағы базалық пайда көрсетілуі қажет. Компанияда реттелетін әлеуетті қарапайым акциялар жоқ, сондықтан бір акцияға шаққандағы пайда бір акцияға шаққандағы негізгі пайдаға сәйкес келеді.

Акцияға шаққандағы пайда келесідей есептеледі:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Қарапайым акциялардың иелеріне тиесілі кезеңдегі пайда (қазақстандық миллион теңгемен)	235,672	199,869
Айналыстағы қарапайым акциялардың саны (мың)	259,357	259,357
Меншік иелеріне жатқызылатын кезең ішіндегі пайда негізінде есептелген қарапайым акцияға базалық және таратылған пайда (акцияға теңгемен)	908	771

Бір акцияның баланстық құны келесідей есептеледі:

<i>Қазақстандық миллион теңгемен</i>	2022 ж.	2021 ж.
Компанияның жиынтық активтері (миллион қазақстандық теңгемен)	1,303,475	1,133,369
Материалдық емес активтер (қазақстандық миллион теңгемен)	(47,308)	(46,833)
Топтың жиынтық міндеттемелері (қазақстандық миллион теңгемен)	(564,684)	(402,786)
		683,750
Айналыстағы қарапайым акциялардың саны (мың)	259,357	259,357
Бір акцияның баланстық құны (акцияға теңгемен)	2,666	2,636

42 Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Пайдалануға шектелген ақша қаражаты

2023 жылдың 13 қаңтарында АҚШ Қаржы министрлігінің шетелдік активтерді бақылау басқармасы (OFAC) бұғатталған қаражатты қайтаруға лицензия берді. 2023 жылдың 30 қаңтарында корреспондент-банк 32.7 миллион АҚШ долларын, оның ішінде 0.4 миллион АҚШ долларын есептелген пайызды қайтарып берді.

Коммерциялық облигациялар шығару

2022 жылы шығарылған қысқа мерзімді коммерциялық облигациялар 2023 жылдың 23 қаңтарында өтелді. Шығарылым бойынша төлемнің жалпы сомасы 50.180 млн АҚШ долларын құрады, оның ішінде 0.18 млн АҚШ доллары мөлшерінде купон төлеу.